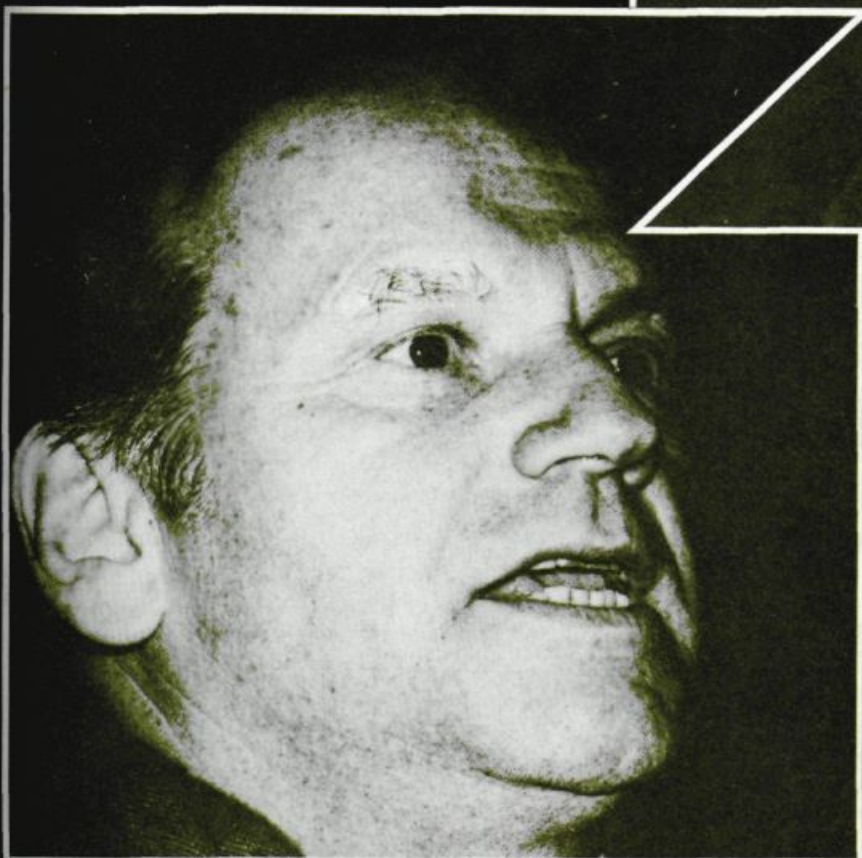

TRIBUNA

številka 7/23. april 1990

cena 10 din

**Murphyev zakon:
TISTI, KI SO
NAJMORALNEJŠI,
SO NAJDLJE OD
REŠITVE PROBLEMA.**

KAZALO

- 1 Hamfri
- 4 Intervju:
Vinko Levstik, SPE
- 10 Izganjalci hudiča
- 13 Sprava à la TRIBUNA
- 16 Stalinistična revolucija
na Slovenskem
- 18 Cigani...
- 21 Odstopi (PUK ZSMS)
- 22 Mora
- 24 Fotolabor
- 26 Intervju:
dr. Rastko Močnik
- 31 Jezus iz Nazaretha
- 36 The Fall
- 37 Mötörhead
- 42 Še pomnite...
- 46 Sojenje Josipu Brozu
- 48 Pogreb tovarišice
Pepce

fotografije na naslovni strani:
Milan Mrčun (Jože Pučnik)
in Tomi Drozg (Milan Kučan)

UVODNIK

LIPA ZELENELA JE...

Danes smo šli za Pepco. In kot noben pogreb ni prijeten, ljube bralke in dragi bralci, tudi ta ni bil kaj prida. Na začetku je scalo kot hudič, nakar se je med govorniki pojavil še nek pridanič iz Zveze sindikatov Jugoslavije, ki je imel strašno debilen govor, po terminologiji takšen iz pred dvajsetih let. No, za Beograd še kar sodoben, le za nas Slovence je bil malo..., saj poznate tisto: »radniška klasa i tekovine revolucije...«

Zato pa se je izkazala tovarišica Lokarjeva, ki je imela tak govor, da bi jo komunisti še pred desetimi leti dali počiti, danes so pa vsem tekle solze po licih. Izzvenelo je izbrano, s skoraj krščansko terminologijo, ko je govorila o očiščenju in te reči. Na trenutke sicer malo šlampasto, ko se je opravičevala, da so PAČ šli po poti, po kateri se tja ni dalo priti, in vendar lepo. In tisti plačani govornik iz krajevnih skupnosti, ki je govoril o zelju in krompirju v povezavi s Pepco, ki da je bila skromno dekle. In sami fini ljudje, ljube bralke in dragi bralci: Dolanc, Maček, Popit, Hafner, Stanovnik, Potrč, Šinigoj, oba Ribičiča, sorodniki, prijatelji, soborci. Celo dva liberalca. Manjkal je pravzaprav le Milan Kučan in seveda vsi v Demos prestopli komunisti, ki jim je bilo tja pač nerodno priti. Skratka, zelo harmonično vzdušje, ki ga ni zmotil niti en medvzklik neotesanih mladcev, kar bi se na gnilem zahodu gotovo zgodilo. In prav je tako, saj se iz mrtvih, kot vemo, ni lepo zajebavati.

Tako spokojno so delovali vsi tisti, ki so si nekoč roke grelj v drobovju poklanjih nasprotnikov ideološkega izvora. Sami usmiljenja vredni starci, tako apatični, da se niti ob salvah častnega oddelka srbske armade niso zdrznili. Kot bi bili pokanja že vajeni.

Prav tedaj se mi je utrnila rešilna misel: odpustimo senilnim starcem norosti iz mladosti. Samo norosti, seveda. Spravimo Slovence enkrat za vselej, odpustimo komunistom enako kot ta belim in zaživimo v miru. Sliši se kot farsa in to vendar ni. Kaj nam bodo skalpi živih fosilov, če se nam bo vsa Evropa režala na ves gobec zaradi revanšističnih blodenj ponorele demokratizacije. Čas je za Evropo, dragi moji!

V Ljubljani, 19. aprila 1990

Vaš Hamfri Bogart

P.s. Tako nekako, kot se je Krambi spravil s Kučanom ob žegnani šunki, bi se verjetno tudi s Pepco, če je ne bi prej vzelo. In prav s tem je Kramberger postal moralni zmagovalec volitev, ne pa s tistimi dvajsetimi procenti v volilnih skrinjah. S spravo torej.

TRIBUNA je glasilo UK ZSMS Ljubljana. ● Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. ● Naslov uredništva: Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel. (061) 319-496, telefax (061) 319-448. ● V uredništvu dežuramo vsak dan med 10. in 12. uro. ● V.d. glavnega urednika: Bojan Korenini. ● V.d. odgovornega urednika: Tomi Drozg. ● Lektorica: Nives Klinc. ● Cena 10 din. ● Oproščeno prometnega davka po sklepu št. 421-170/22.2.1973. ● Naslednja številka izide 14. maja 1990.

KDO JE UNIČEVALEC LIPE SPRAVE?

Kdo so uničevalci lipe sprave na ljubljanskih Žalah? Komu je napoti nacionalna sprava? Kdo torej neti s svojim barbarskim početjem nov razdor med Slovenci?

Izvajalec (uničevalec lipe) je M. M. (mlajši) iz Ljubljane, sin makedonskega oficirja in Slovenke. Gre za 40-letnika, ki ima na grbi že vrsto nečednih poslov.

Njegova veza je njegov stric iz Kranja (vozi mercedes). Dobivajo se v gostilni Kovač v Tomačevem. Kranj pa je eno od glavnih gnezd novodobnega političnega kriminala (groznje po telefonu, grozilna anonimna pisma, uničevanje plakatov, rezanje gum,...).

Ljubljana, 18. april 1990

Dems Bond

POPRAVEK

Uredništvo Tribune prosim, naj v naslednji številki objavi naslednja popravka in opravičili. V svojem tekstu »Komunistična zverinstva (Tribuna, 26. 3.) je prišlo do dveh neprijetnih pomot. Članek sem zaradi krutih pripovedi le nekaj dni prej ter zaradi kosti, ki sem jih videl v Repičnikovem breznu in Krimski jami, napisal, ne da bi to, kar so mi ljudje povedali, preverjal. Zato sta bili v članek vmešani dve osebi, ki opisanemu dogodku očitno nista prisostvovali. Gre za dva narodna heroja, Jožeta Ožbolta in Franca Kreseta-Čobana. Obema se zato za neljubo pomoto najiskrenejše opravičujem!

Oba sta bila namreč po naknadnih pričevanjih svojcev in soborcev takrat kot težka ranjenca daleč vstran od opisanih dogajanj. V članku omenjam pokol ljudi, ki so jih z osmimi kamioni pripeljali nekam na območje Ilove Gore, kjer jih je KNOJ likvidiral. Ena neposredna priča (znani sta namreč vsaj dve priči, dva knojevca) mi je naknadno povedala, da je takratni pokol vodil »neki Osvald«, iz česar je potem prehitro potegnil zaključek na Ožbolta.

Tudi drugega omenjenega primera, odvoza okoli 150 ranjencev v ljubljanske bolnice ter njihove justifikacije očitno ni izvedel Franc Krese-Čoban, ker je bil po trdnih zagotovilih svojcev v prejšnji Tribuni takrat kot težek ranjenec daleč vstran. Vendar, kot načelnik slovenske OZNE v tistem času bi Ivan Maček-Matija moral vedeti, kdo je vodil ta pokol in kje se je izvršil. Enako za tistega na območju Ilove Gore.

Sicer poznam številne oznovce in knojevce, ki so pripravljeni poboje ne le potrditi, ampak tudi podrobno opisati.

Vilko Mavsar ml.

POMOR HRVATOV

V Vašem glasilu Tribuna št. 5/26.3.90 sem prebrala zapis Vilka Mavsarja ml. o pomoru Hrvatov oziroma vojnih ujetnikov leta 1945, to je okrog desetega maja. To resnično drži, vendar je bilo število mnogo večje. Peljala sem se po cesti mimo teh ujetnikov, ki so zastraženi sedeli na travniku, bilo je res veliko žena in otrok. Vendar je morišče v Krakovskem gozdu oddaljeno od Kostanjevice le dober kilometer in od ceste le 100-150 metrov. Pisec navaja, da sta dve jami in da je vse zravnano z zemljo. V resnici je okrog dvanajst gomil, ki so še danes več kot meter visoke. Ena od teh gomil - najdaljša - je okrog 25 m. Očividec, mobilizirani pogrebnik, je povedal, da ni bilo izkopane nobene jame, pač pa so ob truplih kopali jarke in metali zemljo nanje, kar je še danes vidno. Pogled na to grobišče človeku stisne srce. O resničnosti tega se lahko prepričate sami na mestu samem. Pridite, šli bomo skupaj na kraj dogodka.

Lepo Vas pozdravljam,

Fani Lorber

NEODSTOPNA IZ- JAVA

Tistim, ki se sprašujejo, zakaj med odstopnimi člani predsedstva UK ZSMS Ljubljana ni mojega imena, dolgujem kratko pojasnilo. Ker sem kot odgovorni urednik TRIBUNE član predsedstva po dolžnosti, bi moral, če bi želel odstopiti kot član predsedstva, najprej odstopiti s funkcije vršilca dolžnosti odgovornega urednika TRIBUNE, kar bi za svojo posledico imelo nelegitimnost njenega izhajanja. Kakšne posledice bi to imelo za časopis, v katerega smo vsi sodelavci TRIBUNE vložili ogromno truda, mislim da ni potrebno pojasnjevati.

Lep pozdrav!

Tomi Drož

REVANŠIZEM

Da bi se slovenskemu narodu zagotovilo miren prehod v bogatejšo življenje in da bi se izognili krvavemu revanšizmu in maščevanju, volite nas!

Tako obljublja in hkrati straši ZKS - Stranka demokratične prenove volilce. Težko je verjeti, da bi nas mogla stranka, ki nas je doslej vodila tako, da smo najmanj za dvajset let zaostali za družbami severno in zahodno od nas, kmalu ali sploh kdaj pripeljati v družbo blaginje. Zato komaj kdo takim obljubam verjame. Seveda pa je miren in počasen prehod v boljše ali slabše življenje še vedno manjše zlo kot krvavo maščevanje nad ljudmi, ki se jih obdolžuje, da so krivi gospodarskega neuspeha in zla, prizadejanega slovenskemu narodu. Zato je marsikateri volilec dal svoj glas ZKS - Stranki demokratične prenove. S tem pa se je pustil zapeljati. Tudi povprečen volilec je lahko spoznal, da se maščevanja morejo bati le ljudje, ki so komu storili kaj zelo hudega, pa trpeči (žrtve) pod to oblastjo niso mogli dobiti zadoščanja.

Takšna bojazen pred maščevalnostjo pa nima nobenega realnega temelja, četudi bi tu in tam mogla imeti »voljno« osnovo. Stranki, ki je zaigrala na ta adut, bi avstrijski filozof C. Popper zagotovo očital intelektualno nepoštenost, pač zaradi sprenevedanja, ki je očitno.

Splošno znano je, da nasprotniki sedanje oblasti, združeni v Demosu, nimajo nobenega sredstva, da bi se mogli fizično maščevati. Takega sredstva tudi nikdar niso imeli, ga tudi sedaj nočejo in ne želijo.

Orožje za krvavo maščevanje imajo vsaj v 90% člani prejšnje KPS, ZKS in ZKS-Stranke demokratične prenove, pri čemer ne upoštevam vojaških oseb in ne oseb v aktivni službi javne in državne varnosti. Znano je, da so tudi civilno-vojaške organizacije, kot so SLO in DS v rokah KPS-Stranke demokratične prenove, dobro oborožene. Najpomembnejše orožje Demosa so etične vrednote, ki jih je predhodnica današnje ZKS-Stranka demokratične prenove zavrača kot buržoazno navlako. Z opominom na revanšizem more ZKS-Stranka demokratične prenove uspeti le pri volilcih, ki niso sposobni misliti s svojo glavo.

Stanislav Klep,

Kranj, Cesta St. Žagarja 1

KOMUNISTIČNA ZVERINSTVA

Izjavljam, da nikdar do sedaj še nisem bil na Ilovi gori! Nikdar nisem prisostvoval nobeni justifikaciji (poboju), še manj, da bi jih vodil.

Kolikor vem je bil Jože Ožbolt kot težek ranjenec 20.1.1945 z avionom prepeljan na zdravljenje v Bari, od koder se je vrnil šele jeseni 1945.

Bojan Polak-Stjenka

JAVNO VPRAŠANJE TOVARIŠU MILANU KUČANU IN SEDAJ ŠE DR. JOŽETU PUČNIKU!

Spoštovani tovariš Milan Kučan!

Delo in Glas Gorenjske sta 6. aprila objavila moje pripombe na Vašo izjavo na predvolilnem shodu 2. aprila v Kranju o Lipi sprave in o Črnih bukvah in tri vprašanja v zvezi s tem s prošnjo, da bi nanje javno odgovorili. Na javni televizijski tribuni istega dne zvečer ste moje pismo sicer omenili, nanj pa odgovorili niste.

Ker ima naša skupina nekdanjih borcev NOV in kulturnih delavcev, ki si prizadeva za spravo vseh Slovencev in pravični mir, poglede na bližnjo narodovo preteklost in prihodnost, ki niso povsem identični s stališči dosedanje stranke na oblasti, Vas prosim za dovoljenje, da vprašanja ponovim:

1. Iz katerih razlogov ste nasprotovali (in morda še nasprotujete) Lipi sprave?

2. Ali verjamate, da obstaja iz oktobra 1942 napisano tajno povelje Edvarda Kardelja, prvega človeka Komunistične partije Slovenije, takratnemu poveljniku partizanskih enot Slovenije, v katerem piše: »Duhovne v četah vse postreljajte. Prav tako oficirje, intelektualce itd. ter zlasti kulake in kulaške sinove.«?

3. Če boste izvoljeni za predsednika Republike Slovenije, ali boste kot »oče vseh Slovencev in državljanov republike« iz spoštovanja do drugače mislečih kdaj postali ob Lipi sprave s spominom na čase, ko se je častilo ljudske množice, pri tem pa se je človeka ponižalo v tla?

Pa še eno vprašanje, ki so ga sprožili študentje Pravne fakultete Univerze v Ljubljani, pa nanj še nihče ni odgovoril:

4. Ali je primerno, da slovenska največja prosvetna in znanstvena ustanova, Univerza v Ljubljani, nosi ime Edvarda Kardelja?

Spoštovani tovariš dr. Jože Pučnik!

Tudi Vam postavljam ista vprašanja s prošnjo, da nanje javno odgovorite, s tem, da sem prvo, ob upoštevanju Vašega že znanega stališča oblikoval drugače kot spoštovanemu tovarišu Milanu Kučanu in glasi: Iz katerih razlogov podpirate spravo in njen simbol na ljubljanskih Žalah?

Za prepričljive odgovore še pred drugim krogom volitev na vsa 4 vprašanja Vama bo veliko število volilcev hvaležnih.

Kranj, 11.4.1990

Stanislav Klep
Cesta St. Žagarja 1, Kranj

IZJAVA OD Odstopih DELA PREDSEDSTVA UK ZSMS LJUBLJANA ali Odstopili so NAPAČNI...

Če se kdo še spomni lanskoletne marčevske UK aferice »dveh list«, ki sem jo zakuhala prav jaz, se bo spomnil tudi moje utemeljitve, zakaj sem želela kandidirati s svojo listo. Najbolj me je skrbelo prav to, kar se je dandanes uresničilo. To je, da je predsedstvo veliko svoje energije posvečalo stvarim, ki se neposredno ne tičejo študentov. Zakaj pravim veliko svoje energije in ne vse? Najprej je treba povedati, da je veliko članov P UK ZSMS Ljubljana delalo na reševanju študentske problematike - o tem, koliko so bili pri tem uspešni in koliko so poskrbeli za to, da bi se o njihovem delu sploh slišalo, naj presodi kdo drug. Vseeno pa menim, da njihovega dela ne gre zanemariti. Zato tudi razumem, zakaj so se tik pred zdajci utrudili in odstopili, saj sem bila sama lani pred isto odločitvijo, namreč ali oditi in odstopiti od svoje zamisli o tem, kakšna naj bo študentska organizacija, ali pa kljub vsemu vztrajati in znotraj predsedstva uresničevati svoje ideje. Odločila sem se za drugo možnost in ves mandat nekako osamljeno opozarjala na politikantske igrice, ki so se vrtele okrog P UK ZSMS Ljubljana. Pri tem nisem bila kdovekako uspešna, saj se je predsedstvo vedno »pustilo prepričati«. Tudi to sem razumela, saj ko sem sama pred približno dvema letoma prvič »uletela« v P UK ZSMS, tudi nisem vedela, za kaj gre in sem se nekaj časa »pustila prepričevati«. To je pač žalostna usoda vseh tistih, ki nekako naivno »uletijo« in nič hudega slutet postanejo izvrševalci in zagovorniki neke določene politike.

Lani sem se zavedala, v kakšno predsedstvo vstopam, in ker menim, da je to predsedstvo kljub vsemu, predvsem pa tudi z mojo pomočjo, naredilo dosti pozitivnih stvari za študente, ostajam njegov član. Menim, da je odstopil ravno tisti del predsedstva, ki bi moral vztrajati. Odstop je namreč tudi znamenje nemoči, še posebej pa je nesmiseln tik pred koncem mandata, najsi gre tukaj za politično držo ali pa za kaj drugega.

Natalija Gorščak

JOŽE PUČNIK je pravi slovenski lik,

slovenski značaj in v tem času najbolj resnična slovenska misel, tisti pravi človek, ki bi mogel slovenski narod povesti v samostojnost in prvo novodobno slovensko državo.

Revanšizem, ki so mu ga politični nasprotniki podtaknili in tako zmedli ljudi, pa izžareva predvsem iz številnih pisem Ivana Žajdele.

Lojze Stanič, Mozelj

K »Strašnim zločinom med vojno« (št. 1, 2, 3, 4, 5)

Ponovno se človek čudi, da uredništvo že drugič objavlja anonimni dopis s podpisom BE-GA, s katerim je omogočeno zahrbtno in neodgovorno napadanje mene. V kolikor vem, vsa uredništva (zlasti še s takimi nesramnostmi) od dopisnikov zahtevajo podpise s celim naslovom.

Zato BE-GU navajam, da so zapisi v 7D o »Na smrt obsojeni je spregovoril« izhajali z začetkom 27. 12. 1989, nato pa 3. 1. 1990 (2), kjer je napad name na strani 17 (v okvirju), nato 10. 1., 17. 1. id., zadnji pa (13) 21. 3. 1990, kjer je spet napad name. Sicer pa BE-GA to dobro ve in se pri vsem samo spreneveda, čeprav sem precej napisal v Tribuni št. 4. Zato je odveč govoriti o »porušenju konstrukta« ali o »ponarejanju«.

Zanimivo pa je nekaj drugega. Ivo Ivačič mi namreč v 7D, št. 11, 14. marca, str. 11, med drugim servira tudi tole:

»Morda bo ta izpopolnjena verzija, povzeta iz knjige Zapisnik, Ivana Jana oziroma Dona, avtorja kronike Kokrškega odreda, bolj zadovoljila...«, kar je seveda samo nov, nizek udarec.

Natanko to lahko preberemo tudi v zadnji številki Tribune (5) str. 2 izpod umazanega peresa BE-GA, saj je zapisano (ponavljam):

»Morda bo ta izpopolnjena verzija, povzeta iz knjige Zapisnik, Ivana Jana, oziroma Dona, avtorja kronike Kokrškega odreda, bolj zadovoljila...« Tudi za črko ni razlike! Kdo je potem kdo?

Še to: naj ta »diskriminirani« iz moje zgodovine lepo naknadno pošlje uredništvu Tribune poln naslov, kot to delajo vsi drugi. Anonimke v življenju še nisem napisal, dasiravno si nekateri dovolijo tudi te vrste sumničenja. In čeprav vse tisto, kar sem napisal včasih, ni ravno biser, vse vselej podpišem. Z BE-GO pa ne mislim imeti več opravka. Razen, če bom natanko vedel, kdo je - in bo podpisan s polnim naslovom.

Ivan Jan, Kranj

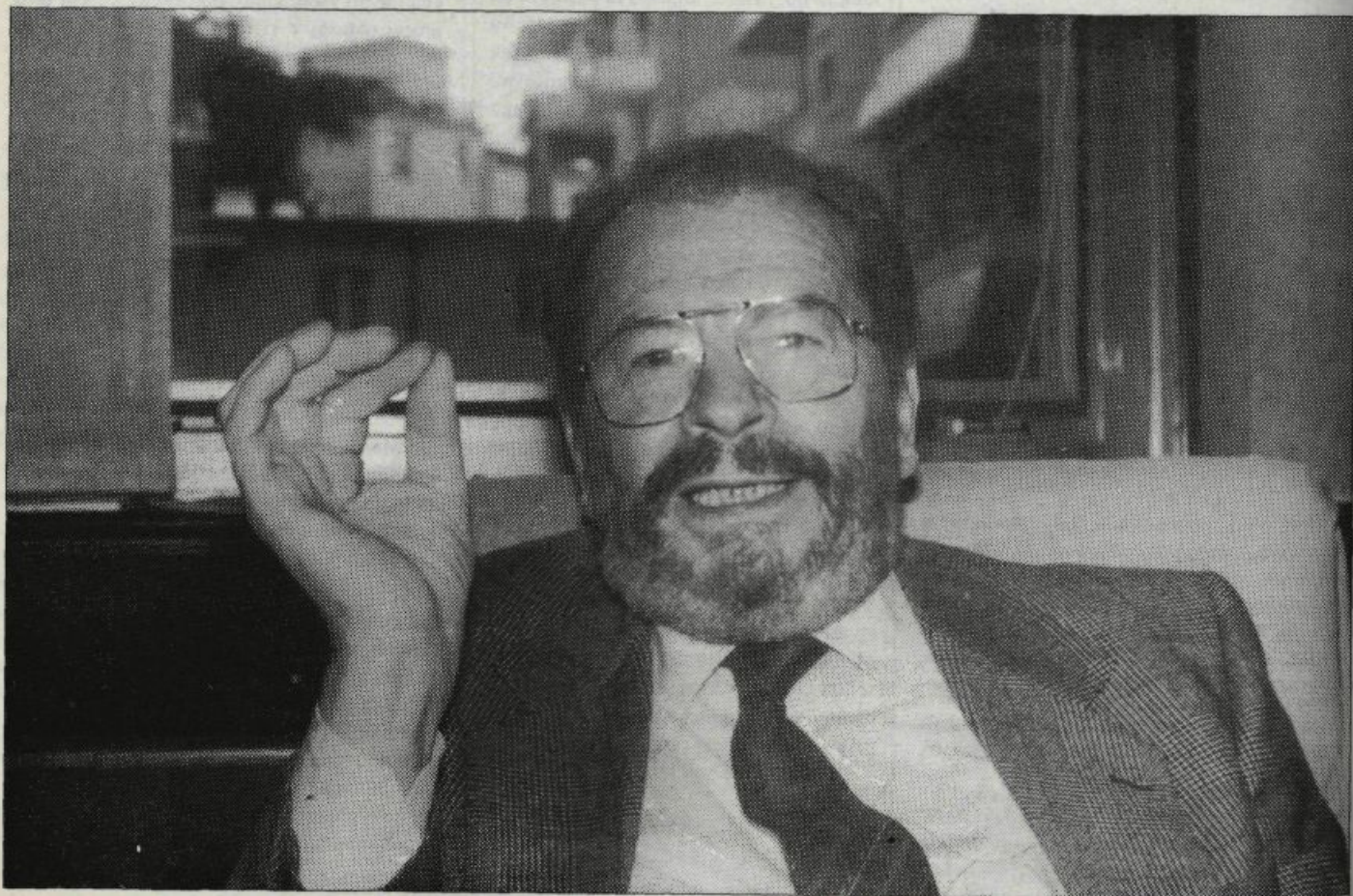
VINKO LEVSTIK

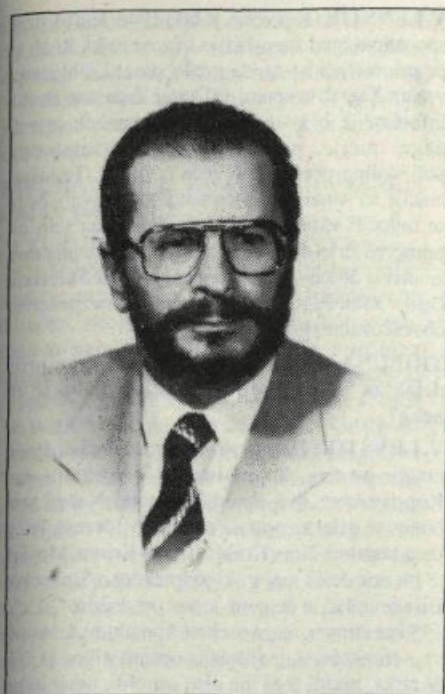
Gospod VINKO LEVSTIK. Ali celo Levstek, kot so ga že hoteli preimenovati. Kdo se skriva za tem imenom, ki so mu od vojne sem podtikali od vojnih zločinov do sočelovanja z UDB-o in bog vedi s kom. Človek, ki ga je diskreditiral komunizem in izigrala slovenska alternativa v poosebljeni obliki Igorja Bavčarja in Janeza Janše.

Svojo vojaško kariero je začel kot partizan in končal kot domobranec. S spektakularnim begom z vlaka, ki je peljal z Vetrinja vrnjene domobrance v Kočevski rog in druga morišča, si je rešil glavo.

Emigriral je v Italijo, delal za CIO in postal uspešen poslovnež in lastnik več hotelov.

Človek, s katerim bi bilo komuniciranje pred desetimi leti lahko usodno, kot je bilo usodno za marsikoga komuniciranje s predstavniki slovenske politične emigracije ali SPE, ki je v komunističnem žargonu do nedavna služila kot psovka. Bliža se čas, ko bodo on in njegovi soborci rehabilitirani lahko prišli umreti v domovino. Po skoraj pol stoletja podtikanj, na katera niso mogli niti odgovarjati, njihova literatura pa je služila celo kot obremenilno gradivo na sodišču. Kot fizično najbližji in s tem TRIBUNI najdostopnejši, je odgovarjal na naša vprašanja.

TRIBUNA: Gospod Levstik, prišel sem v Gorico z namenom, da bi naredil z vami intervju. Prosim vas, če za začetek poveste kaj iz vaše mladosti.

V. LEVSTIK: Nekoč pred vojno je župnik Krumpetar pri Sv. Gregorju nad Sodražico po končani sveti maši molil zahvalno molitev, med katero je izrazil prošnjo »ODREŠENIK SVETA REŠI RUSIJO«. Kot mladeniču so mi te besede vzbudile veliko zanimanje o dogajanju v komunistični Sovjetski zvezi. Z zanimanjem sem začel prebrati članke v Slovincu, Jutru in Slovenskem domu. Ob teh poročilih sem dobil o komunizmu v Sovjetski zvezi kar solidno predstavo in že takrat sem postal protikomunist. Ko je potekala v Španiji državljanska vojna, sem se zaradi tega tudi postavil na stran belih.

Danes lahko rečem, da je naš tisk pred 2. svetovno vojno še premalo ostro obveščal naš narod o tem, kaj se dogaja v Stalinovi Sovjetski zvezi, pa čeprav je že to, kar je bilo, povsem dovolj, da smo vedeli, kaj komunizem je. Še bolj pa so to vedeli naši komunisti, ki so hodili tja na politična šolanja, vendar so previdno molčali. Če bi resnico o Stalinovem komunizmu povedali drugim komunistom, bi jih 50 % izgubili, kot je ob svoji 80-letnici pred tremi leti izjavil v intervjuju »slovenski Tito« **Ivan Maček-Matija**. Še več, komunisti so takrat na veliko govorili, da je vse to, kar v časopisju piše o Stalinovi strahovladi, le »farska propaganda«.

TRIBUNA: Prinesel sem nekatere članke iz časopisne dokumentacije. Če česa nimate, vam pustim. To je vse, kar imajo o vas.

V. LEVSTIK: To, kar je o meni izšlo v tisku, je malenkost. Vse hranim tudi sam, ker mi bo služilo, ko bom pisal spomine. Najzanimivejše pa bi bilo tisto gradivo, ki ga ima o meni bivša UDBA, tisto sedanja SDV, z goro nepreverjenih informacij o meni. Iz tega arhiva so lahko črpali le izbranci, kot na primer **Jože Vidic** za svojo knjigo »Po sledovih

Črne roke, novinarji pri ljubljanski televiziji, ljubljanskem Dnevniku, Nedeljskem dnevniku in Dolenjskem listu. Ko sem nekoč proti nemu od teh novinarjev (gre za Jožeta Primca iz Dolenjskega lista) vložil tožbo, se je preko svojega odvetnika lepo izmazal z izgovorom, da je informacije o meni dobil na sekretariatu za notranje zadeve, češ, tožite njih. Sekretariata za notranje zadeve pa se seveda ne da tožiti. In to naj bi bila demokracija?

TRIBUNA: V Sloveniji so vam v zvezi z vašim domobranstvom podtikali mariskaj, med drugim tudi vašo prošnjo za povišanje čina, ki ste jo podkrepili s hvalo, da ste lastoročno ubili sedem partizanov.

V. LEVSTIK: Dobro se spominjam. Bili sta dve prošnji. Eno je napisal kurat Križaj, drugo pa ne vem natančno - ali poveljnik Buda. Vsak mlad človek je ambiciozen in tudi jaz sem si želel višji čin, za kar pa so bila potrebna priporočila, ki pa zmeraj niso merodajna. In ta priporočila so mi pisali drugi.

TRIBUNA: Torej Levstek ali Levstik?

V. LEVSTIK: Kebetu sem poslal celo rojstni list, ki mi ga je poslal župnik v emigracijo. Na njem jasno piše: Vinko Levstik, oče Levstik.

TRIBUNA: Gospod Levstik, v zadnjem času ste oseba, o kateri se v zvezi s slovensko politično emigracijo (SPE) največ govori in ste za nas v Sloveniji najvidnejši predstavnik SPE. Res ste fizično najbližji Sloveniji, vendar od kod ta vaša pomembnost? Med vojno niste bili

Na Sekretariatu za notranje zadeve Republike Slovenije smo povprašali, kaj bi storili, če bi gospod Vinko Levstik prišel v domovino. Dobili smo sledeč odgovor: »Kakor vsako drugo osebo, ki jo bremenijo vojni zločini, bi tudi Vinka Levstika izročili pristojnemu sodišču.« Tako torej RSNZ.

kakšen visok politik ali višji oficir, pa vendar je vsa ta leta po vojni, še posebej v zadnjem času, ta vaša pomembnost zelo narasla. Kako bi vi sami to pojasnili?

V. LEVSTIK: Po vsem tem, kar sem naredil proti komunizmu, se mi to zdi normalno. V svoje delo seveda nikoli nisem vključeval kakšnega anahronističnega pritikomunizma, ampak sem skušal biti vedno tudi do komunistov realen. Vse od leta 1965 sem se zavzemal za dialog in narodno spravo. Takrat sem napisal tudi brošurico »Tri odprta pisma k narodni spravi«. Od nekoga sem celo izvedel, da so na zaprtih sejah CK ZKS govorili: »Celo nekaj komunistov in mladih je nasledlo Levstiku«. Nasploh pa sta me v tej moji pokončni držbi proti komunizmu in sistemu v domovini vodili dve obljudi. Prva. Ko sem bil 29. maja 1945 vrnjen iz Vetrinja preko Pliberka v Slovenijo v sklopi II. polka slovenskega domobranstva (okoli 2300 domobrancev in 400 civilistov) in ko sem videl te domobrance na poti

v smrt, je to bilo tisto tragično dejanje, ki se je vame doživljenjsko vgrizlo in me spremlja še danes. Moram povedati, da sem poskusil vse, da bi se takrat večina vrnjenih rešila. Poveljniku polka (ki še živi) sem predlagal, da bi v primernem trenutku, ko bomo šli skozi Hudo luknjo pri Velenju proti Celju, naredili udar na partizanske spremljevalce, ki jih je bilo takrat zelo malo. Moj predlog je poveljnik polka sprejel. Dodal sem še razpoznavni znak »Marko - Maribor«. Vendar pa so imeli častniki s seboj žene in otroke, tako da so ta moj predlog oficirji zavrnili, češ da bi se nato partizani maščevali nad zaročenkami, ženami in otroki. Na žalost se je kasneje izkazalo, da so ženske in otroke vseeno pobili. Poveljnik pa mi je vseeno rekel: »Levstik, jaz se bom držal tebe, ker vem, da ti bo pobeg uspel«. To se je tudi zgodilo, vendar na znak »Zdaj!«. Od štirih, ki smo se takrat v Hudi luknji pogнали v beg, trije še živimo (za četrtega ne vem, kako je končal). Naj še povem, da so me nekateri vojaki domobranci že prej nagovarjali, naj pobegnem, da bom tako lahko priča, kako so odhajali v smrt. Obljubil sem, da bom, če preživim, pričal vsemu svetu, kako so umirali slovenski domobranci, da jih nikoli ne bom pozabil, da jim bom ostal zvest ter nadaljeval boj za osvoboditev slovenske domovine, dokler ne bo svobodna. Tega sem se držal vse do danes, pa čeprav nisem toliko žrtvoval kot oni, ki so umrli za njo.

Prav danes vidim, da njihova žrtev ni bila zaman, saj so tudi oni s svojo zamolčano prisotnostjo tista gonilna sila, ki žene ljudi v domovini v svobodo. Sam sem njihov boj nadaljeval, pri čemer sem velikokrat izpostavljal svoje življenje (tudi pred leti, ko sem se preselil sem na mejo v Gorico), čas in denar. V času tega mojega angažiranja za svobodno domovino sem dobil precej anonimnih grozljivih pozivov, pa tudi poskus ugrabitve v Gorici, ko sem še delal za Američane.

In druga obljuba, ki se nanaša na moje hrepenenje po domovini. Kaj pomeni domovina, se zave samo tisti, ki jo izgubi. Taka usoda je doletela mene in vso politično emigracijo po svetu, kamor smo morali bežati za ceno svojega lastnega preživetja. Težko je že tistemu človeku, ki gre samo za nekaj let v tujino, da bi izboljšal svoj življenjski standard. Toda on vsaj ve, da se lahko vrne, kadarkoli to želi. Povsem drugače pa je s politično emigracijo, ki ni imela vseh teh 45 let nobenega zagotovila, da bo pred smrtjo sploh še kdaj videla svojo domovino. Menda je jasno, da smo zato mi politični emigranti narodno bolj zavedni in bolj ljubimo domovino, kot oni doma. Če to koga moti, nam naj pač oprost. To veliko ljubezen do slovenskega naroda in do domovine pa smo prenesli tudi na naše otroke, ki se z vso odgovornostjo zavedajo tega poslanstva. Še posebej to velja za našo mladino v Argentini. Ko sem se ob obisku v Buenos Airesu jeseni 1988 srečal z okrog 150 dijaki slovenske gimnazije, sem doživljal neverjeten fenomen »tretje Slovenije«. Po vsem tem, kar sem takrat doživel, sem lahko nato na slovenskem radiu v Buenos Airesu, ki ga vodi gospod Čuk, samo še vzkljnil: »Vrnil sem se v mojo Slovenijo, pa čeprav je to tretja Slovenija«.

TRIBUNA: Kakšno je bilo vaše narodno politično delo, da so vam »zdrave sile« v Sloveniji tako zamerile in vas nizkotno, lahko rečem, zelo nizko napadale?

V. LEVSTIK: Kot ambasador Slovenskega narodnega odbora (političnega predstavništva slovenske politične emigracije), katerega predsednik je gospod Rudolf Smersu, sem se tega poslanstva vedno odgovorno zavedal. Bil sem komunistični sovražnik, ki je preživel njihove pokole. Če so hoteli ves ta čas čimbolj uspešno zakrivati svoje zločine, so morali malati druge v čimbolj črni podobi. To je v praksi tudi bistvo komunizma. Sem sem se kot domobranec (najprej pri partizanih, ko pa sem spoznal njihov pravi obraz, o čemer sem pisal v Tribuni lansko jesen, sem od njih pobegnil) boril za svoj dom, življenja ljudi, med katerimi sem živel. Revolucija, ki so jo začeli komunisti leta 1941, ter vse, kar je iz te revolucije izhajalo, bo še dolgo dušilo svobodo Slovencev. Dokler ne bodo prišle na dan vse resnice, tudi svobode ne bo.

TRIBUNA: Gospod Levstik, želel bi, da bi mi pojasnili, kakšno delo je to vaše poslanstvo? In, ali ste res tajni agent SPE, konkretno Slovenskega narodnega odbora?

V. LEVSTIK: Ta vest o tajnem agentu je bila posredovana iz Ertlrove hiše. Pa ne le ta! Trdil je namreč, da so njegovi agentje, potem ko so me nekaj časa držali pod kontrolo, odkrili, da delam za razne informativne službe. Ertla sem seveda takoj pozval v časopisu Delo, da to dokaže, ker v nasprotnem laže slovenski vladi, skupščini in sploh slovenskemu narodu. Toda glej, njegovi agentje niso odkrili »tudi« tega, da sem predsednik zveze hotelirjev goriške pokrajine, član upravnega odbora goriške turistične ustanove, član upravnega odbora ASCOM - zveze goriških trgovcev, da sem v upravnem odboru mednarodne zveze vitezov turizma ter poverjenik te zveze za Furlanijo Julijsko krajino, Koroško in Slovenijo, da nosim naslov »Gran Cavaliere del Turismo«, in da sem lastnik hotela Palace Hotel v Gorici. Pa tudi v Rimu bo prišlo do skorajšnjega odprtja slovenskega hotela Emona. Vsega tega Ertlovi agentje niso odkrili, pač pa le tisto, česar ni.

Moje delo za SNO oziroma SPE nasploh pa je bilo do sedaj osredotočeno predvsem na dr. Urbane v Torontu, ki je tajnik SNO in do sedaj že pokojnega dr. Cirila Žebota. To, kar bi morala delati Slovenska izseljenska matica, ki je bila prav do nedavnega podaljšana »oka UDBE, sem moral delati jaz. Kupoval sem vse važnejše revije in dnevnike, izbiral važnejše članke, fotokopiral ter nato hitro pošiljal po letalski pošti odgovornim v SPE. Večkrat sem pisal tudi poročila o dejanskem stanju v Sloveniji in Jugoslaviji, ki sem jih nato po telexu in faxu pošiljal Svobodni Sloveniji. Na ta način sem hotel omogočiti, da bo SNO objektivno in hitro informiran o stanju v domovini, primerno postopal ter tako indirektno pomagal opoziciji v Sloveniji. Skratka, nisem želel, da bi se SPE očitalo, da se je zanjo vlak ustavil leta 1945. Ob svojih obiskih v Torontu, Clevelandu, Washingtonu in Buenos Airesu sem jim dokazoval in jih prepričeval, kakšen naj bo njihov odnos do domovine. Poudarjal sem, naj pišejo v tisk, ki ga izdajamo po svetu, čimveč o Sloveniji, tako da bodo lahko mladi brali, kaj se je med vojno in po vojni tam dogajalo in da ne bodo podvrženi samo komunistični indoktrinaciji.

TRIBUNA: Zanima me, kako ste literaturo spravljali v domovino?

V. LEVSTIK: Zaenkrat vam tega ne morem v celoti razkriti. Zato ne, ker nad nami vsemi še vedno visi Ertlova policija, ki je podrejena Beogradu. Lahko pa povem, da je bilo ogromno tiska SPE prepeljanega v Ljubljano. Največ in najbolj koristno pa je iz njega črpal ter z njim razpolagal gospod Ivo Žajdela.

TRIBUNA: Ko sva že pri Ertlu. Vas so obtoževali sodelovanja z več obveščevalnimi službami, od CIE do UDBE. Kako lahko pojasnite te vaše aktivnosti?

V. LEVSTIK: Ko se je začelo pisati o tem, sem sprva nameraval podati celo resen odgovor. A je bilo vse skupaj tako absurdno, da resnega odgovora ne bi prenesli. Zato sem tudi izjavil, naj me Ertl črta s plačilnega seznama, naj ta denar raje pošlje Bavčarjevemu odboru, ker meni dohodki od CIE in hotela, ki ga imam v Gorici, v celoti zadostajo. Sicer pa sem imel več kontaktov z jugoslovansko UDBO, toda povsem druge narave. Pred nekaj desetletji so me namreč poskušali v Gorici ugrabiti in prepeljati v domovino.

Ugrabitev je organiziral Zorko Ščuka, ki se mi je kasneje prišel celo opravičiti in mi povedal, na kakšen način so hoteli to storiti. On mi je tudi povedal, s kakšnim ilegalnim imenom delam za CIO. Tega nikdar nisem prikrival. Delal sem za Ameriško informativno službo, toda odkar sem postal hotelir, za kaj takega nimam niti časa niti za Američane. To ni več zanimivo. Trditev, da sem delal za UDBO pa je do skrajnosti absurdna. Ko jim je spodletela ugrabitev v Gorici, so poslali svojega agenta v Gorico, ki se je predal karabinerjem in jim v zaslišanju omenil nekega Levstika, ki dela za UDBO. Mene so nato Italijani aretirali in šele s pomočjo mojega ameriškega poveljnika smo Italijanom uspeli razkriti prevaro.

TRIBUNA: Kaj so bile vaše konkretne naloge, ki ste jih opravljali za CIO?

V. LEVSTIK: Kot veste, je bilo 1946. leta tik pred spopadom med Jugoslavijo in zavezniki, ki so se že pripravljali na to, da gredo skozi Ljubljanska vrata v Zagreb in potem na Dunaj. Zato smo zbirali informacije o gospodarstvu, zaplembah privatnega imetja, postopanju s prebivalstvom, političnih procesih in seveda o vojski. Te informacije so Američani preprosto potrebovali, če bi se odločili vkorakati v Jugoslavijo. Jaz sem bil primeren za to dejavnost, ker sem imel kontakte z znanci iz domovine, Američani pa v tako kratkem času v sami Jugoslaviji še niso uspeli vzpostaviti obveščevalne službe.

TRIBUNA: Od kdaj do kdaj ste pravzaprav delali za CIO, kdaj ste nehali in kako se to neha?

V. LEVSTIK: Delal sem v dveh presledkih. Prvič kmalu po tem, ko so leta 1946 sestrelili nad Koprivnikom dva ameriška letala. Nakar sem ponovno delal za njih na začetku petdesetih let, v času sestanka Tita s Hruščevom na Krimu. Moj šef je bil nek češki major, ki je imel ženo Slovenko. Bil sem mlad in delo me je pač privlačilo. Od leta 1954 pa nimam, razen osebnih kontaktov, s tistimi, s katerimi sem skupaj delal, nobenih stikov s CIO. Skratka, zaradi tega me niso ustrelili, ugrabili pa me tudi niso uspeli. Poskusili pa so me nevtralizirati tako, da me v očeh politične emigracije prikažejo kot sodelavca UDBE.

TRIBUNA: Ali nam lahko zaupate, kako ste spoznali Iva Žajdela?

V. LEVSTIK: Konec maja 1988 so me obiskali tu v Gorici trije slovenski izobraženci. Z nekaterimi sem se spoznal že prej. Med njimi je bil tudi Ivo Žajdela. Takoj sem ga vprašal, če je on tisti Žajdela, ki je v Delu prvi branil škofa Rožmana, potem ko ga je Ivan Jan tako nizko napadal. Seveda je bil on. Takrat sem ga zelo diskretno povabil, če me lahko čimprej ponovno

IZDAJALEC LJUBLJANSKEGA PROCESA 3. 11. 1989

Izdajalec ali prijatelj?

Težave z Vinkom Levstikom, hotelirjem z njim se ni srečal samo lanjske druge osebe, ki...

DRUGI OBRAZ POROČNIKA LEVCKA

„Ubil sem nad 50 partizanov“

Domobrankska prisega

325.254.4 (497.72) 9. 11. 1989

Resnica o Levstikovih partizansčini

14. maja so v Ribnici sklicali tiskovno konferenco o vojni in povojni zločinskih dejanjih Vinka Levstika, rojenega 13. junija 1925 v vasi Hudi konec pri Gregorju, ki je zdaj hotelir v Rimu. Prisostvovali so jim član občinskega komiteja ZK Veno Čižane Goršič, sekretar občinske konference SZDL Srdul Dusan Lavrič, načelnik oddelka za ščine Ribnica Vinko Keršič in novinarji teniškega...

me bo Fovelsivo na moj dnešnje vojaške uspehe odlikoval. Prosim pa Fovelsivo, da mi nameravano otičino v podnarednina, kar se mi sli edino primeren za delo, ki sem ga izvrtil dolej. To povislanje mi bo dalo ne daljnih borbah, saj ban kmalu spei sposoben za borbo.

ja... Po poročilih, pe... raskladno, so partizani v... 22 sept. od partizani v... 15 mrtvih. Med njimi... senak, dalje... runde mesa... na not in post so se po... odlikovali domobranski narednik Perin... k Vinko Levstik... Imedo so sami s 3 brostrelis... strojno obviadila... v bitah se v... 11. 021725

obišče v Gorici. Nato sem mu začel izročati tudi emigrantski tisk, ki ga je zelo uspešno uporabljal. Naj povem še, da me je ob tem našem sodelovanju bilo še najbolj strah takrat, ko sem poslal lani junija v Ljubljano venec, ki so ga vetrinjskim žrtvam v spomin položili ob lipo spravne.

TRIBUNA: Kaj je konkretno Ivo Žajdela naredil v zvezi SPE?

V. LEVSTIK: Žajdela se odlikuje po konkretosti, tako pri pisanju kot pri delu. Včasih se mi je res zdel malo preradikalen, potem pa sem prišel do zaključka, da je le potrebno reči bobu bob. Njegovo najuspešnejše delo pa je bilo brez vsakega dvoma detabuizacija SPE. Najprej je začel z anketo o SPE med vidnejšimi ljudmi doma in po svetu, ki je nato izšla v Mladini. Nadaljeval je z raznimi zapisi ter spodbujal sami uredništvi Mladine in Tribune, da sta se lotili tega fenomena na več konkretnih primerih. V relativno kratkem času se je o SPE v domovini začelo pisati povsem drugače, kot pa vseh 40 let prej. Brez težav seveda ni šlo, saj se je Slovenija prav v tem času otresala diktature (četverica), zaradi česar je marsikdo kar pošteno mešal štrene (v nekem specifičnem paranooidnem trenutku celo Bavčar in Zavrl z Mladine).

TRIBUNA: Kakšno je vaše gledanje na narodno spravo?

V. LEVSTIK: Narodna sprava je nujnost! Toda s kom? Komunistov ni več, ker so se preoblekli. Z narodom pa nismo skregani. Sintagma »narodni izdajalci« je namreč iz železnega propagandnega arzenala komunistov. Kot sem že prej rekel, zato, da bi lažje zakrili svojo izdajo in mučenja slovenskega naroda. Narod je doma po vojni še bolj trpel, kot pa mi v tujini. Danes »zdrave sile« doma sicer spet precej begajo ljudi z nekakšnim »revanšizmom«. Če sem lahko malo ciničen, naj povem, da jim tega veselja ne bomo naredili. Nasprotno, želimo jim čimdaljšo življenje. Ljudje doma dobro vedo, da so komunisti v Sloveniji začeli in nehali z ubijanjem. Nehali na delo v Kočevskem Rogu, Teharjih, Škofji Loki in drugod po Sloveniji, ko so brez vsakega sojenja pobili okoli 12.000 domobrancev ter njihovih svojcev (žena in otrok). Gre res za vrhunec njihovega hudodelstva, kajti to je bilo storjeno po vojni in z vojnimi ujetniki, ki pa jih niso niti oni ujeli, pač pa smo se predali Angležem, ki so nas nato s prevaro predali.

TRIBUNA: Ko že govoriva o vrnjenih domobrancih in civilistih iz Vetrinja iz angleške zasedbene cone in potem o likvidacijah v komunistični Sloveniji brez vsake sodbe, me zanima vaše mnenje o tem, zakaj so se partizani tako maščevali nad domobranci, predvsem pa nad otroki in ženskami? Kje so vzroki za to in zakaj se jim ni sodilo?

V. LEVSTIK: Za najbolj konkreten odgovor na to vprašanje bi se seveda morali obrniti na glavno še živečo pričoo Ivana Mačka- Matijo, ki je takrat kot šef slovenske OZNE operativno vodil ta največji radomor v zgodovini slovenskega naroda. Jaz lahko samo ugibam. Mislim pa, da je to sestavni del revolucije, ki so jo komunisti začeli že jeseni 1941, v času, ko je bil slovenski narod ogrožen na življenje in smrt od zunanjega okupatorja, končati pa so jo morali prav te dni. 50

let so torej Slovenci trpeli pod komunizmom! Ves čas vojne so komunisti z močno propagando izvajali krvavo revolucijo pod krinko »narodnoosvobodilne vojne« in »osvobodilne fronte«. Spomladi in poleti 1942 se je njihova revolucija na Dolenjskem in Notranjskem sprevergla v brutalne umore celih družin ter s krutim sektašenjem znotraj lastnih vrst (komunisti proti kristjanom oz. nasploh proti nekomunistom). Seveda se niso ozirali na prave zastopnike slovenskega naroda, ki so bili izbrani na svobodnih volitvah. Predstavniki treh demokratičnih strank so leta 1941 ugotovili, da še ne začnejo z napadanjem okupatorja, ker je še premočen na vseh frontah. Hoteli so namreč preprečiti žrtve med civilnim prebivalstvom. Vendar so se pojavili komunisti, ki pa so nastopili z morilsko parolo »Žrtve morajo biti!«. Z žrtvami se je končalo komaj deset let pozneje z dachauskimi procesi in Golim otokom.

Ko so nas ob predaji iz Avstrije sprejeli partizani, so nam govorili, da nas bodo poslali na Kočevsko, kjer bomo obnavljali vasi, ki so jih v začetku okupacije zapustili Kočevski Nemci. Spominjam se, kako se je v Slovenj Gradcu poveljnik II. polka, Maks Kunstelj, vmlil s partizanskega poveljstva, kjer so mu zabičali, da bo odgovarjal s svojim življenjem, če ne bo naredil seznama vseh vrnjenih. In ko jih je vprašal, kaj bodo z nami, je odgovoril, da gremo na Kočevsko. Ko nam je prenašal te vesti, sem videl, da je v to prepričan. Takrat sem mu očital naivnost in da komunistov še ne pozna tako kot jaz, ki sem jih kot partizan dobera spoznal - in da nas bodo pobili. Žal se nisem zmotil.

Komunisti so se takrat dobro zavedali, da so zmagali le s pomočjo političnih okoliščin ter pomoči Rdeče armade, ki je zasedla Beograd in nato še del Slovenije. Prekršili so tudi dogovor med velesilami, da se Jugoslavija sama osvobodí. Ker je Tito dobro vedel, da tega ne bo mogel uresničiti, je poklical Ruse. Če ne bi bilo ruske intervencije na jugoslovanskem ozemlju, Tito s komunisti nikoli ne bi zmagal. Protikomunistične sile se ne bi nikoli umaknile iz Jugoslavije. Tega pa so se slovenski komunisti še kako zavedali. Zato so tik ob koncu vojne videli - povsod strahove in bojazen, da to krvavo zmago in oblast lahko čez noč izgubijo. V domobranstvu so videli hudega nasprotnika, saj so izvajali revolucijo, zato jih je bilo potrebno po pravih te revolucije vse pobiti. »Junaki«, ki jih dobro poznam, pa so se znesli celo nad njihovimi ženami in otroki, nato pa še ves ta čas po vojni s hudim zapostavljanjem in šikaniranjem vasi ter celih pokrajin (Suha Krajina), ki so bile med vojno protikomunistične. Resnica, zakaj so bile protikomunistične, je začela curljati v javnost šele s ponatisom knjig Črne bukve ter Kri mučencev, pa naj nekdo (ponovno!) še tako flanca o propagandi. V teh knjigah je kruta resnica komunistične revolucije, kakor se je v tistem burnem letu 1944 na hitro pač dala ugotoviti.

Več kot mesec dni po končani vojni sta komunistična OZNA in KNOJ (Matija Maček, Mitja Ribičič, Bojan Polak-Stjenka et compari) nadkrilila samo rusko NKVD - Slovenska Rog in Teharje sta bila mnogo hujša, kot pa ruski Katyn. V čem sta Rog, Teharje ter mnogo drugih množičnih morišč po krutosti mnogo hujši, kot pa

je bilo tisto v Katynu. Ruska NKVD je 15.000 poljskih oficirjev pobila s strelom skozi senca. ta zločin so Rusi naredili v vojni, tujemu narodu, ki šteje preko 30 milijonov prebivalcev.

Slovenski komunisti pa so s svojima eksekutivama - OZNA in KNOJ - ta strahotni zločin počeli nad svojim narodom, ki ni imel niti 2 milijona prebivalcev, nad 12.000 ljudmi, ženskami in otroki in po vojni. Zaradi dosednega šolanja vodilnih slovenskih komunistov (Kardelj, Maček, Ribičič) v Sovjetski zvezi in zaradi zločinske revolucije in zločinskega povojnega masakra, so oni narodni izdajalci in vojni zločinci. Pod krinko »OF« so (o)goljufali tiste partizane, ki so se s srcem borili proti okupatorju, da ne govorim o Primorcih, ki so šli v boj za resnično narodno osvoboditev, za priključitev k zedinjeni Sloveniji. Ne pa, da so se morali v resnici boriti za boljševidno revolucijo in njeno zmago za ceno (krvave) državljanske vojne. Zato se čudim, kaj še čakajo slovenski partizani - borci, da ne operejo svoje časti v oči slovenskega naroda in se ne ločijo od borcev komunistov. Od komunistov pa pričakujem, da ta svoj največji zločin obsodijo ter vrnejo čast in pieteto žrtvam.

TRIBUNA: Vam, domobrancem, večkrat očitajo prisego, ki ste jo naredili, da se boste skupaj borili z nemškimi vojakom proti skupnemu sovragu-komunistom?

V. LEVSTIK: Res je, da gre za temen trenutek zgodovine slovenskih domobrancev. Vendar, izbire takrat ni bilo, morali smo pač »izbrati« manjše zlo od večjega. Nemško poveljstvo nam ni nikoli zaupalo. To stanje pa se je še poslabšalo potem, ko so Nemci po zaslugi komunistov odkrili ilegalno organizacijo slovenskega domobranstva, ki jo je organiziral polkovnik Ernest Peterlin, eden najsposobnejših štabnih višjih oficirjev in še nekateri drugi domobranci častniki. Te osebe je gestapo aretirjal in poslal v Dachau jeseni 1944. Namen te tajne organizacije je bil narediti v Sloveniji udar na nemško vojsko, prevzeti oblast skupaj z ostalim slovenskim domobranstvom, oklicati slovensko vlado ter omogočiti zaveznikom, da se izkrcajo v Istri. Tudi sam sem bil v tej ilegalni organizaciji, ki sem ji tudi prisegel, da bom ob uri X razorožil nemško enoto zali se z njimi spopadel. Po odkritju te organizacije sem moral tudi sam za nekaj časa v ilegalo. Po tej nesreči se je stanje med slovenskim domobranstvom in Nemci še poslabšalo. Domobranstvu je grozilo, da nas Nemci razorožijo ali pa pošljejo na vzhodno fronto. Odgovorni so v pogojanjih z Nemci morali »izbrati« manjše zlo.

TRIBUNA: Vedno več se piše in govori, da so se tudi partizani pogajali z italijanskimi in nemškimi silami.

V. LEVSTIK: Prav v tistem času, ko smo se pripravljali za udar v vsej Sloveniji na nemško vojsko in pomoč angloameriški vojski, da se izkrcna na jugoslovansko ozemlje, se je partizanska vojska pripravljala, da prepreči to izkrcanje. Prenehali so borbo z Nemci, zapustili precejšen del slovenskega ozemlja in se koncentrirali v smeri Gorskí Kotar, da preprečijo izkrcanje zavezniških silam, ker to ni v programu vrhovnega komandanta partizanske vojske, Tita. Stane Semič-Daki je v svojih spominih »Najboljši so

padli« celo zapisal, da bi jim v tem primeru verjetno celo nemške sile priskočile na pomoč.

TRIBUNA: Kaj se je zgodilo s polkovnikom Peterlinom ter njegovo skupino v Dachau?

V. LEVSTIK: Po koncu vojne so njega in njegove oficirje z zvijačo pretihotapili v Slovenijo, nato pa so bili ne tako imenovanem »božičnem procesu« konec leta 1945 obsojeni na smrt. O tej akciji bi lahko vse povedal **Vlasto Kopač**, ki je sodeloval pri prevozu iz Dachaua. Praktično imamo dvojne dachauskih procesov (leta 1945 in leta 1948/49), le da se o tem do sedaj ni nič govorilo. **Vlasto Kopač**, Peterlinov ugrabitelj, je bil kasneje obsojen na drugih dachauskih procesih.

TRIBUNA: Kako gledate na volitve v Sloveniji?

V. LEVSTIK: Zame to še niso popolnoma svobodne volitve, vendar je vsekakor razveseljivo, da je bil narejen prvi korak v tej smeri. Javno obveščanje je z redkimi izjemami še vedno pomagalo komunistom in njihovim zaveznikom, ki za povrh v primerjavi z opozicijo še posedujejo ogromen profesionalni aparat.

Kljub temu pa so komunisti skupaj s socialisti dobili nekaj čez 20 %, kar lepo kaže, kakšna manjšina je v preteklosti absolutno vladala večini. Na volitve pa se ni povabilo niti Slovencev v svetu, ki so še vedno slovenski državljani, da bi tudi oni z lastnim glasom prispevali k bodočnosti Slovenije (ne nazadnje bi bili tudi protiutež priseljencem z juga).

Razočarala me je tudi »zadnja večerja«, ki jo je uprizorila zveza borcev v Cankarjevem domu, kjer so ponovno aktualizirali postdolomitsko »OF«, saj so svoje člane javno povabili, naj glasujejo za komuniste. S tem je borčevsko vodstvo spet dokazalo, da nima nič skupnega z »narodnoosvobodilno vojno«, temveč, da so še vedno revolucionarji, ki podpirajo komuniste. Lepše bi se bili odrezali, če bi rekli, naj vsak voli po svoji vesti. Ker pa tega niso storili, so spet dokazali, da so le (revolucionarna) manjšina v »narodnoosvobodilni« vojni.

TRIBUNA: Kako torej gledate na predsedniškega kandidata DEMOSA, dr. Jožeta Pučnika?

V. LEVSTIK: Predvsem mi je všeč njegova pokončna drža do političnih in gospodarskih problemov, ki tako pestijo ta trenutek slovenijo. To, da je tako dolgo živel v Nemčiji (kdo ga je v to prisilil?! in da ima za ženo Nemko, me absolutno ne moti. Nasprotno. Kot tak ima vse pogoje za najuspešnejše gospodarske odnose z Nemčijo, ki je glavna evropska gospodarska sila. **Kučan** z vso svojo komunistično hipoteko bo le težko resen sogovornik evropskim partnerjem.

Zato svetujem rojakom v domovini, naj dajo svoj glas 22. aprila **dr. Jožetu Pučniku**, ter se mu na ta način tudi oddolžijo za ukradenih 7 let življenja in svobode v zaporu in s tem obsodijo komunistični režim za to podlo dejanje. Če pa že ne bo izvoljen za predsednika Slovenije, bi bilo dobro, če bi bil vsaj predsednik slovenskega parlamenta. To so tudi moje želje in voščila dr. Pučniku.

TRIBUNA: Radi bi še vedeli, kakšno mnenje imate ta trenutek o Kučanu, saj nam je znano, da se nekaokrat pozitivno izrazili o njem?

V. LEVSTIK: Res je. Tudi do ideoloških nasprotnikov poskušam biti dosleden, pa čeprav je bilo prav do nedavnega še nevarno, če je politični emigrant izrazil pohvalo za kakšnega komunisto v domovini, ki je kazal napore za večjo pluralizacijo. V smislu pač: »politični emigrant ga je pohvalil, tu nekaj ni v redu.«

Gospod **Kučan** je dober pragmatik, izkušen in inteligen politik. Dobro se zaveda, da je politika umetnost možnega, zato njegova politika temelji na minimalnih programih, ki pa morajo biti zato pogosti in hitri, kajti le na ta način so možni rezultati. Skratka, zna se hitro prilagoditi spremembam. Spomnim se, kako je na zadnjem kongresu slovenskih komunistov izjavil, da mladi komunisti niso odgovorni za grehe in napake njihovih predhodnikov. Ni še preteklo mesec dni in že se je popravil. Priznal je, da so tudi sedanji komunisti odgovorni za storjene napake.

Osebnostem sem za miren prehod iz diktature v parlamentarno demokracijo, zato me tudi morebitna **Kučanova** izvolitev ne bi motila (pod pogojem seveda, da dobi v parlamentu večino združene opozicije!). Novo oblast bom tako povabil k sodelovanju, da skupaj potegnemo slovensko gospodarstvo iz kaosa, za katerega so krivi slovenski komunisti.

TRIBUNA: Pred leti ste v Baragovem domu v Clevelandu v vašem predavanju napovedali: »Naš čas prihaja...« Takrat ste tudi rekli, da kljub razvoju v domovini še vedno ostajate protikomunist, in to vse do takrat, ko komunisti ne bodo več vladali slovenskim ljudem in bo dana možnost, da se tudi druge politične stranke svobodno in enakopravno organizirajo.

V. LEVSTIK: Tega se še vedno držim. Sicer sem prenehal biti komunist, sedaj ostajam le še nekomunist, bo pa v prihodnje tudi to težko, saj v Sloveniji nihče več noče biti komunist.

TRIBUNA: Ali imate kakšne politične ambicije v Sloveniji?

V. LEVSTIK: Nobenih. Imam se bolj za gospodarstvenika kot politika. Ker pa je gospodarstvo zgoščena politika in politika zgoščeno gospodarstvo, se v prihodnje politiki popolnoma ne bom mogel izogniti. Moja velika želja pa je, da v zatonu svojega življenja uresničim večletno zamisel, ki sem jo začel izvajati. Gre za ustanovitev zveze slovenskih gospodarstvenikov in podjetnikov v svetu. Preko glasila »Sodelovanje« pa odkriti in povezati ves gospodarski potencial Slovencev po svetu, s katerim bi nujno moralo priti do sodelovanja z domovinskim. Ne pa, da najprej ponujamo možnosti investicij tujemu kapitalu, namesto da bi najprej vse to ponudili Slovincem po svetu.

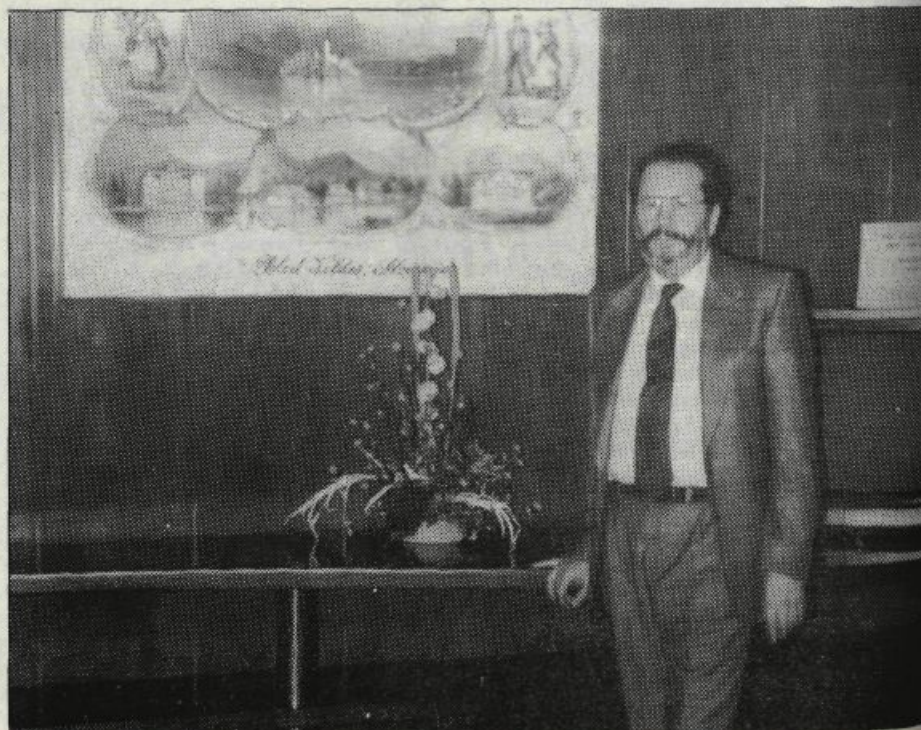
TRIBUNA: Na koncu, gospod Levstik, nas zanima, kdaj nameravate obiskati Slovenijo?

V. LEVSTIK: Če bi bilo to odvisno od mene, bi to storil že zdavnaj. Na žalost pa je to odvisno od gospoda **Erlta** in njegove tajne policije, ki je navezana na Beograd, saj ta komandira v Sloveniji. Zato morate vprašati njega!!! Zato čakam na meji, da se mi dovoli iti na zdravljenje mojih revmatičnih kosti v zdravilišče **Rogaška Slatina**. Kot pravi **Ivo Žajdeta**, ali si bomo Slovenci še naprej dovolili, da si neka ozka skupina komunistov lasti monopol nad domovino?! Bojim se, da mi v tem primeru ne more pomagati niti predsedstvo Slovenije, niti slovenska skupščina.

TRIBUNA: Bi še kaj dodali?

V. LEVSTIK: Moje velikonočno voščilo Slovincem: Naj skupaj z umrlim Kristusom vstanejo tudi vse nepotrebne slovenske žrtve zadnje vojne in revolucije, brez razlik v ideološkem prepričanju ter povrnejo mir, ljubezen ter vstajenje tudi slovenskemu narodu, ki vse to tako zelo potrebuje.

za **TRIBUNO** se je pogovarjal: **Tomí Drož**

NA VOLITVAH STRANKE ZMAGUJEJO ALI IZGUBLJAJO, LJUDJE NIKOLI, LJUDJE IZGUBLJAJO PO VOLITVAH...?

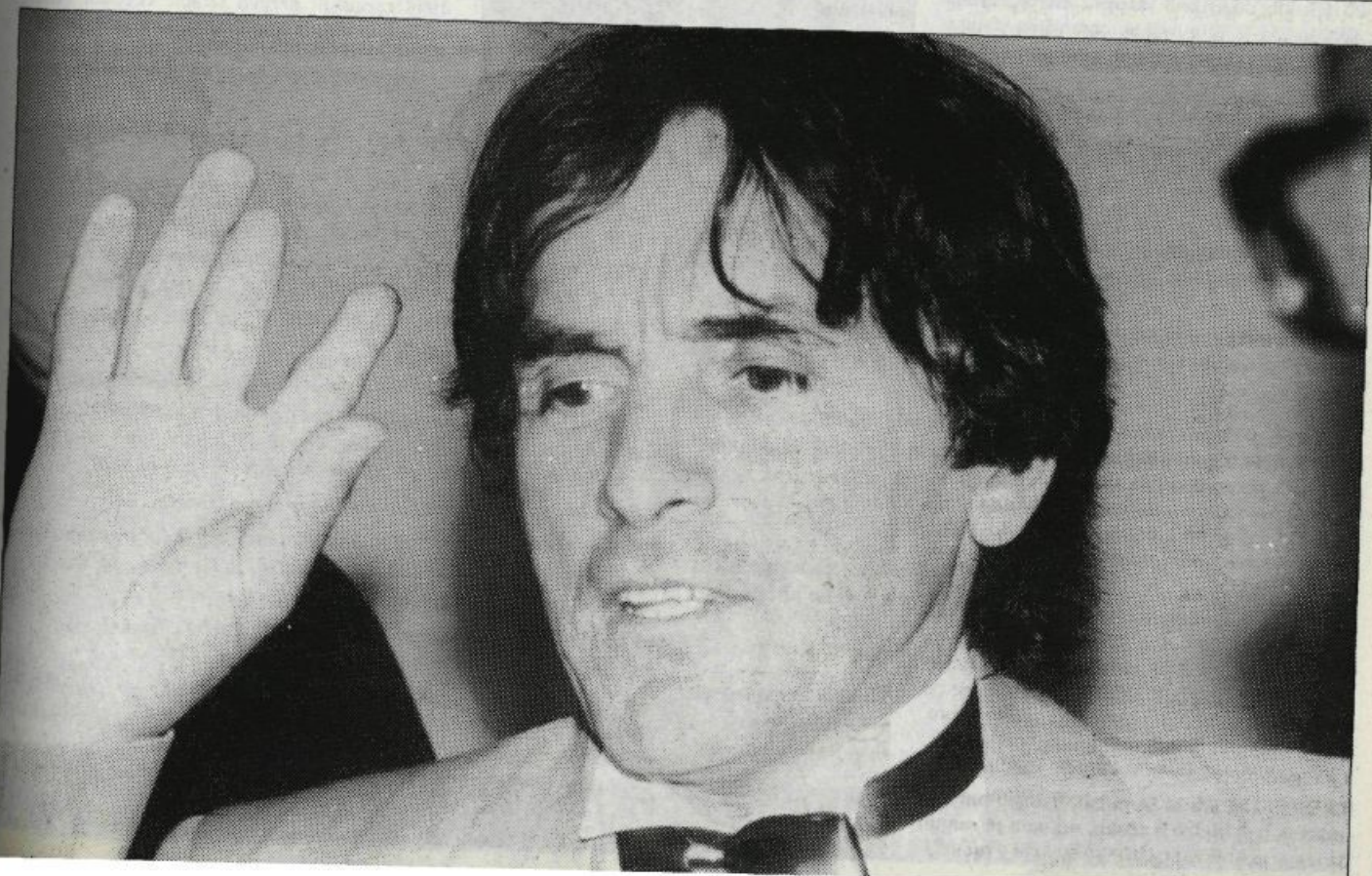
Naši poslušalci ne
izgubljajo nikoli!
Poslušalci RGL bodo tudi
to nedeljo 22. aprila
najbolje obveščeni volilci.

Že od 6. ure zjutraj dalje!

100,2 MHz FM STEREO

radio GLAS Ljubljane

THE SHADOWS OF POWER

Izganjalci hudiča

Oblast žrtev je večna

Tako kot se je pojem »antisemitizem« ob koncu in na prelomu iz 19. v 20. stoletje uporabljal v političnih bojih in ob vedno znova prilagodljivih projekcijah »razrednega pristopa« (Klassenbegriff) v razmerah nacionalnih držav, tako je boj proti njemu v povojni jaltski ureditvi Evrope postal ena izmed njenih uveljavljenih in izključujočih politik.

Kar naj bi učinkovalo kot zaslužena kazen za poražence in kolaborante in godilo sovjetskim internacionalističnim apetitom, je vse do padca berlinskega zidu spodbujalo srednje in vzhodnoevropske nacionalne frustracije in resentimente. Ob tem nas ne morejo presenetiti pogromi nad nacionalnimi manjšinami v postconducatorjevi Romuniji, izbruhi dotlej prikritega sovraštva do priseljencev iz bratskih socialističnih dežel tretjega sveta v vzhodni Nemčiji, beg Judov iz Sovjetske zveze, ker lahko zaradi ogromne udeležbe v »družbeni nadstavbi« in državnem aparatu postanejo glavni krivci za razpad imperija, zatiranje Albancev v državi Srbiji, Makedoncev v Bolgariji, Albancev v Makedoniji...

Po jaltskih dogovorih skrojena Evropa (Helsinkiška listina je bila poskus ohranjanja statusa quo), nastala iz pepela uničujočega projekta

»izbranega naroda«, je priznala zmagovalce s posebnimi zaslugami, drugim pa naložila kazni, s katerimi so le-ti, obsojeni na socializem in hladno vojno, morali racionalizirati svojo krivdo. Toda občutek krivde implicira večno zatrtost, nede seže pa svojega cilja: kesanja in odpuščanja. Na točki, kjer sledi sprava, se začne iskanje krivcev, ki postanejo žrtve. Ker sega do začetka antropogeneze, pomeni sodelovanje v hudičevi igri ciniculus vitiosus.

Toda Jalda ni odločala samo o delitvi Evrope. Anketna komisija Združenih narodov je 31. aprila 1947 s sedmimi glasovi proti štirim sprejela poročilo, v katerem je priporočila delitev Palestine na arabsko in židovsko državo. Uresničitev zamisli je vodila v vojno z Arabci, saj so Judje 14. maja 1948 razglasili državo Izrael. Theodor Herzl, voditelj cionističnega gibanja, ki je prvi postavil

VOLITVE VODIJO V PRELIVANJE KRVI

Ariel Scharon je odstopil kot izraelski minister za trgovino in industrijo. Po trinajstih letih pripadnosti vladnim kabinetom se je »jastreb« sprl s premierjev Jizchakom Schamirjem. Scharon, bivši general in nekdanji obrambni minister, je brezkompromisno zastopal prednost izroelskih varnostnih interesov pred pravico Palestincev do samoodločbe. Objavljamo del Scharonovega intervjuja v zahodnonemškem Spieglu.

Gospod Scharon, vaš odstop s položaja ministra je za mnoge pomenil radost: tako za premierja Schamirja kot za vodjo PLO-ja Arafata. Ameriški predsednik Bush celo meni, da je sedaj odpravljena velika ovira na poti k miru na Bližnjem vzhodu. Ste to hoteli doseči s svojim odstopom?

Scharon: Da je Arafat srečen, je razumljivo. Verjame, da bo izraelska vlada sedaj pristala na še večje koncesije. Z menoj to ne bi bilo tako enostavno.

Vam reakcije v ZDA ne povzročajo nobenih skrbi?

Scharon: Presnečen sem, ker se velika ameriška demokracija tako nesramno vtika v notranje zadeve neke druge demokratične države, namreč Izraela. Sprašujem se, ali Američani s tem ne uporabljajo dvojnih

meril. V Panamo so vkorakali z 10 000 vojaki, bombardirali civiliste, da bi lahko ujeli Noriego in ga v listicah privedli v ZDA. Celotna akcija se je odvijala v razdalji tisoč kilometrov od ZDA, kljub temu so bili baje prizadeti nacionalni varnostni interesi. Verjel sem jim, toda do tega se nismo smeli opredeljevati.

Kaj ima to opraviti z vami?

Scharon: Če mi v Izraelu trdo nastopimo proti teroristom, da zagotovimo svojo varnost, potem nam očitajo z vseh strani, tudi iz Washingtona. Toda: naši sovražniki niso oddaljeni tisoč kilometrov, ampak samo tisoč metrov od vladnega središča. To je razlika.

Največ olajšanja ob vašem odstopu je bilo v Izraelu.

Scharon: Ne morem razumeti absurdnih reakcij določenih politikov v Izraelu. Veselijo se nad mojo odločitvijo, namesto da bi storili vse potrebno, da v prihodnje zagotovijo varnost Izraela.

Ti politiki so pravzaprav prominentni izraelski funkcionarji vaše partije Likud, s katerimi ste 13 let sedeli v vladi.

Scharon: Kakšni so to politiki, ki teroristom PLO-ja stalno dajejo koncesije, namesto da bi prekinili intifado in za vse čase zagotovili prihodnost našega glavnega mesta Jeruzalema?

zahtevno po tej državi, je s svojo formulo, da je judovsko vprašanje v osnovi vprašanje transporta, »spregledal« Palestince arabskega izvora. Rekel je namreč: »Prepeljati je treba ljudstvo brez zemlje v deželo brez ljudstva.« V svoji knjigi »Der Judenstaat« Herzl Arabcev sploh ne omenja, ampak se navdušuje nad evropskim kolonializmom. Ko so Judje razglasili državo Izrael, je tam živelo le 60 000 Judov in okrog 600 000 Arabcev. V pogromih in vojnah Judje izganjajo in pobijajo Palestince, tako da so postali manjšina v svoji domovini. Nič čudnega torej, če so demokratične volitve na zasedenih ozemljih za izraelskega politika Ariela Scharona sinonim za prelivanje krvi...

Prelom stoletja, ki smo mu priča ob koncu dvajsetega stoletja, ne kaže na kvalitativne spremembe paradigme krivca-žrtve. Leta 1990 se civilna in uradna srbska politika, ki jo usmerja boljševisko predelana mitologija zarot in izdaj, zavzema za »dokončno rešitev kosovskega problema«. Ustanavlja društva judovsko-srbskega prijateljstva (kot da v Nedičevi Srbiji niso preganjali Judov) in histerično zahteva nemudno vzpostavitev diplomatskih odnosov z Izraelom (ker da je slednjemu nasprotoval severovzhodni del države, poosebljen v vatikansko-islamski zaroti »ustašev«, »separatistov«, »teroristov...«), čeprav bi to lahko že zdavnaj storila, saj ima zunanjo politiko in diplomatski zbor povsem v svojih rokah.

Rekonkvista na zaplatah Evrope je že zahtevala žrtve. Je množična zastrupitev Albancev v zvezi z živahno dejavnostjo »ministra inostranskih poslov republike Srbije«, Aleksandra Prlje, arabskega Juda? Še posebej zato, ker so se ob zastrupitvi pojavili namigi, da gre za bojne strupe, ki jih v Herzlovi deželi sicer uporabljajo pri poskusih

zatrta intifade.

Jeseni 1989 so bili v Tribuni objavljeni Protokoli sionskih modrecev. Zakaj je nastal hrup in iz tega obtožnica, če so Protokoli »ponaredek«? Ali iz tega ne sledi še bolj nevarna misel, da obstaja »original«? Ni naključje, da so najmočnejše obtožbe o antisemitizmu Slovencev prihajale iz Srbije, da je glavni protagonist teh obtožb Mladen Švarc, sin oficirja jugoslovanske vojske, izjavil, da se bo zaradi tega izselil v Srbijo (seveda »pod pritiskom«), da so očitki o nesprejemljivi (premalo apolitični in »protikulturniški«) uredniški politiki Tribuninih urednikov leteli s strani etabrirane levice - komunistične stranke in njenih filozofirajočih satelitov. In to v času, ko se je Slovenija izvijala iz skoraj polstoletnega komunističnega obskurantizma, ki je bil posledica udejanjanja zamisli tistih filozofov, katerih izrecni namen ni bil »svet tako ali drugače interpretirati, temveč spreminjati«. Z revolucijo.

Med poskusi objavljanja Protokolov sionskih modrecev in Satanskih stihov Salmana Rushdieja je podobnost in značilna razlika. Medtem ko so reakcije na objavo podobne (izsiljevanje založnikov, grožnje urednikom in celo resnične ali simbolične smrtne kazni piscem, očitki o antisemitizmu, protislamizmu), si v prvem primeru nakopljemo očitek ogrožanja svetovnega miru, v drugem pa ga skušajo ogroziti preganjalci sami.

Pogost odgovor ob vprašanju Protokolov in Satanskih stihov je, da gre za ponarejanje in končno za slabe namene. Lahko je mogoče razumeti, da gre za »ponaredek«, torej za izkrivljeno interpretacijo, in da jih je mogoče uporabljati in zlorabljati v te ali one (zle) namene. Toda svoboda tiska je proizvod liberalizma in preizkušnja »absolutne svobode«, ki ji v duhovni sferi nasprotuje opresivna drža s praktičnimi pos-

ledicami, da »absolutne svobode (tiska) ni in ne more biti«. Nasprotno pa absolutno svobodo dejanj zavezujejo etična merila in omejujejo zakoni, nastali na njihovi podlagi. Zelo je značilno, da pečanje s hudičem očitajo tisti, ki svojo politično in siceršnje moč črpajo iz etabriranega izganjanja hudiča.

Ali ni prav premeštrana logika boja proti antisemitizmu uveljavila alibi za represivne prakse ob novi porazdelitvi vlog? Lažje je razumeti, zakaj se ob razkroju »enotne države« Srbi identificirajo z Judi in nočejo vedeti, da so vloge povsem na novo razdeljene. V zmoti so, če mislijo, da je mogoča »žepna« ponovitev druge svetovne vojne, da bi končno uravnovesili psihološko strukturo svojih kolektivnih frustracij.

Zrcalno vlogo si želijo tudi slovenski komunisti. Odtod je mogoče razumeti njihovo žrebanje o revanšizmu njihovih političnih nasprotnikov. Še kako si danes želijo postati žrtve, da bi doma vzbudili sočutje in v svetu simpatije. Opozarjajo, da stalinistične partije danes ni več, da je boj proti njej podoben boju s papirnatim tigrom. Manever, ki zavaja od dejstva, da bodo svojo oblast še nekaj let izvajali s pomočjo recidiva stalinistične strukture političnega sistema. Prve »svobodne volitve« in to z Zborom združenega dela.

Kaj pojem »Versammlung der assoziierten Arbeit« pove Nemcu? Morda asociacijo, da delo osvobaja.

Hannah Arendt je v svoji knjigi The Origins of Totalitarianism ugotovila, da pojav antisemitizma sovpade v trenutek, ko določen politični sloj ne upraviči več svojega posebnega statusa, v zgostitvi pa javno mnenje išče simbolnega nosilca, četudi se ta morda ne ujema z resničnostjo. V 19. stoletju je bil na udaru egalitarističnih ideologij finančni kapital, katerega predstavniki so bili ob njegovem

Kakšne koncesije vendar? V svetu malokdo resno verjame, da si ministrski predsednik Schamir sploh želi mirovnih pogajanj s Palestinci.

Scharon: Od časov Davida Ben-Guriona je vsaka izraelska vlada hotela mir, nihče si ga ne želi bolj kot mi Judje. Tudi sedanja vlada pravi, da hoče mir. Toda s svojo politiko ga ne bo dosegla. Prav nasprotno, vodila bo v še večje prelivanje krvi. Mir je lahko le, če popustijo napetosti med Judi in Arabci. Ampak tega zagotovo ni mogoče doseči s takoimenovanimi pogajanjmi v Kairu, Washingtonu ali kje drugje.

Vendar gotovo ne tako, da Izrael na zasedenih področjih zavira 1,5 milijonov Palestincev.

Scharon: Govorite o zatiranju. Naša naloga kot demokratične države je, da na teh področjih skrbimo za red in mir. Menda ja ne verjamete, da bomo brez ukrepanja opazovali, kako teroristi PLO-ja izvajajo svoje zločine.

Kako boste odpravili napetosti, če ne s političnimi pogajanjmi, ki vodijo k volitvam na zasedenih področjih?

Scharon: Prav vi v ZR Nemčiji ste doživeli, kaj pomeni, če padajo zidovi. Zakaj ne bi tudi tukaj podrli zidov vzdolž reke Jordan? Zdaj takoj! Izrael naj takoj zdaj odpre svoje meje proti Jordaniji, edini obstoječi izraelski državi - stotisoči bi naenkrat dobili možnost, da obišejo svoje sorodnike ali pa bi enostavno šli tja samo na dopust. Zagotavljam, da bi nemiri na področjih v najkrajšem času pojenjali.

Olajšava pri potovanjih utegne biti ventil, k dolgotrajnem zmanjšanju napetosti pa ne more voditi. Zakaj se ne morete sprizniti z volitvami?

Scharon: Volitve vodijo samo v nadaljne prelivanje krvi. Te vendar niso nič drugega kot pot, ki bi se končala v palestinski državi. In zaradi tega jih ne bo. Obljubljam vam, da druge palestinske države zahodno od reke Jordan tudi nikoli ne bo.

S tem se izjemoma strinjate s premierjem Schamirjem.

Scharon: Res, toda s svojo politiko bo to državo gotovo dobil.

Predpostavka za mirno rešitev na zasedenih področjih je konec palestinske vstaje, ki Izraelu povzroča vedno večjo gospodarsko in politično škodo. Toda intifada ne pojenja...

Scharon: ... ker je vlada doslej zamujala s potrebnimi ukrepi.

Kako pa naj bi izgledali?

Scharon: Jaz sem zadnji, ki si želi prelivanja krvi. V Gazi sem 1971 dokazal, kako se tem rečem streže. Takrat sta bila v sedmih mesecih ob njihovih vojaških akcijah ob življenje samo dva civilista, po nesreči.

In kaj je bilo z okrog 130 Palestinci, ki so jih ustrelili vaši vojaki?

Scharon: Ti so bili brez izjeme oboroženi teroristi PLO-ja. Gotovo, Arabci v Gazi nas niso imeli preveč radi. Toda kmalu so dojeli, da jim nisem skrivil nobenega lasu, da lahko še naprej živijo svoje normalno življenje - vendar le tedaj, ko se bodo odpovedali sodelovanju z morlici iz PLO-ja.

nastanku v glavnem Judje iz čisto praktičnih razlogov, ker so jim prepovedali ukvarjanje z vsemi drugimi dejavnostmi. (Finančni ministri na habsburškem dvoru so bili Judje.) Ko se je nezadovoljstvo zaradi oderuških obresti ob koncu 19. stoletja okrepilo, Judje niso bili več večinski zastopniki finančnega kapitala, antisemitizem pa je kljub temu iskal svoj *raison d'être*.

Danes je v Sloveniji treba preprečiti, da bi komunisti prestopili prag med krivci in žrtvami. Svoj poseben status so zagotavljali z metodami po načelu »pro-contra«, danes želijo postati žrtve. S tem bi bile uresničene parole o revanšizmu, ki sodijo v isto kategorijo kot nekoč izjave o »desnem in levem odklonu«, »pojavih klerikalizma«, »anarholiberalizma«, o nasprotnikih »družbenega položaja žensk« itn., da bi upravičili preganjanje političnih nasprotnikov. Stalinistični um, ki odobrava »pro« in kaznuje »contra«.

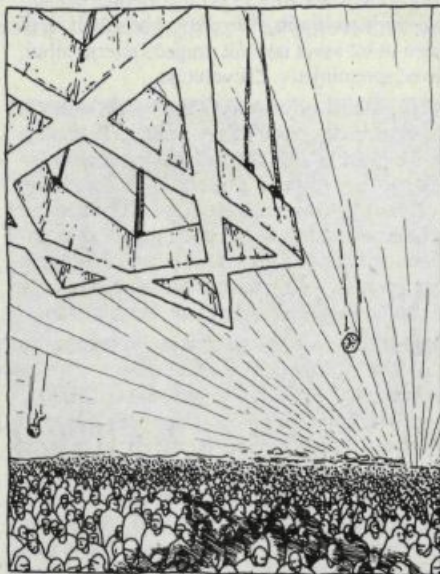
Kontra revolucija in anti-semitizem sta brezizrazna v primeru, če sta revolucija in semitizem lahko le (družbeni) preobrat oziroma judovstvo. Oboje lahko sodimo po vsebini in načinu in obsodimo, če v obeh variantah, »pro« in »contra« ali »anti«, pomenita ogrožanje nedotakljivosti posameznikovega življenja. Revolucija in kontrarevolucija sta obsojanja vredni le in samo tedaj, če pomenita sodno preganjanje in fizično odstranjevanje političnih nasprotnikov, ravno tako kot to velja za semitizem ali antisemitizem. Če v njegovem imenu in tudi z alibijem žrtev iz preteklosti ubijajo in preganjajo predstavnike palestinske manjšine v Izraelu, semitizem mora naleteti na obsodbo. Tudi zato, ker so izganjalci hudiča v boju proti Antikristu uporabljali satanske metode.

V pravem smislu zato nihče ne more biti a priori obtožen in prav tako ne a priori nedolžen zaradi kolektivnih bremen ali zaslug iz zgodovine,

temveč zaradi svojih lastnih postopkov. Ubijajo ljudje, ne besede. Velja si zapomniti:

»Čuvajte vendar, vi, Jakobovi poglavarji, in vi, sodniki Izraelove hiše! Ali ni vaša dolžnost poznati pravo?« (Prerok Mihej, 3, 1)

MASCH

Zakaj se selijo Judje iz Sovjetske zveze?

Ni potrebno posebej omenjati, da so bili glavni boljševiški revolucionarji Judje: Purim, Trocki, Uriški, Berija, Sverdlov, Džerdžinski, Jagoda, Kurglov, Monzhinski. Glavni protagonisti Stalinovega terorja so bili prav tako Judje. Septembra 1983 je politbiro sovjetske partije imel takšno sestavo:

1. Jurij Vladimirovič Andropov (pravo ime Lieberman), Jud, rojen 1914.
2. Dimitrij Fedorovič Ustinov (pravo ime Ulbricht), Jud, rojen 1908.
3. Andrej Andrejevič Gromiko (pravo ime Katz), Jud, rojen 1909.
4. Viktor Vasiljevič Grišin (pravo ime Griazol), Jud, rojen 1914.
5. Aleksej Nikolajevič Kosigin, Rus, rojen 1918.
6. Fedor Davidovič Kulakov (pravo ime Stein), Jud, rojen 1918.
7. Andrej Pavlovič Kirilenko, Rus, rojen 1906.
8. Dimitrij Stepanovič Poljanski (pravo ime Gendrich), Jud, rojen 1917.
9. Vladimir Vasiljevič Scherbitsky, Jud, rojen 1918.
10. Avrid Janovič Pelše, Jud, 1918.
11. Aleksander Nikolajevič Šelepina (pravo ime Scheen), Jud, rojen 1918.
12. Peter Domičev, Rus, rojen 1918.
13. Genadij Ivanovič (pravo ime Abraham Arenschen), Jud, rojen 1910.
14. Mihail Andrejevič Suslov (pravo ime Suess), Jud, rojen 1902.
15. Nikolaj S Patoličev, Jud, rojen 1920.
16. Peter Morovič Mašerov, Jud, rojen 1918.
17. Ivan Vasilovič Kapitanov, Rus, rojen 1915.
18. Boris Nikolajevič Ponomarev, Rus, rojen 1905.
19. Mihael Sožejevič Solomonzov (pravo ime Salzman), Jud, rojen 1913.
20. Nikolaj Viktorovič Podgornij, Rus, rojen 1903.
21. Kiril Maserov, Jud.
22. Grigorij V. Romanov, narodnost ni preverjena.
23. Geidar A. Alijev, Jud.

Takrat se niste ustavili niti pred deportacijami staršev otrok, ki so se branili s kamenjem.

Scharon: Deportacije niso prizadele nedolžnih, oni so povzročili grozljiva dejanja. Ne samo nad nami Judi, temveč predvsem nad svojimi lastnimi ljudmi. Celo če so nas vsi sovražili, so ljudje v Gazi dobro razumeli, da jih je izraelska armada ščitila pred arabskimi ekstremisti.

Izraelska armada kot zaščitnica Palestincev - tega menda ne mislite resno?

Scharon: Arabci v Gazi so takrat tako čutili. Danes pa, ob sedanji vladi, te varnosti ne morejo več imeti. Mnogo tisočev Arabcev v Judeji in Samariji morajo živeti v stalnem smrtnem strahu pred morilci iz PLO-ja.

Sedaj govorite o strahu ovađuhov in kolaboracionistov, ki delajo za izraelske zasedbene oblasti?

Scharon: Ne. Govorim o ljudeh, ki niso imeli ničesar opraviti z nami. Govorim o ljudeh, ki zavračajo zahtevo o edinem zastopstvu PLO-ja in so zaradi tega ogroženi. Kajti če bi prišlo na področju do volitev ali celo do avtonomije, bi bili tisoči med njimi umorjeni. Stoodstotno. Zato pravim: če že vlada ni v stanju, da jih zaščiti, potem naj to storijo sami.

Kako le?

Scharon: Tako, da jim izraelska država da orožje, s katerim se lahko branijo pred arabskimi sovražniki.

Več orožja na zasedenih področjih vodi v še več nasilja. Kaj vam pravi,

da te puške ne bodo nekoč usmerjene na izraelske vojake ali civiliste?

Scharon: Napaka. Če se Arabci lahko zaščitijo pred terorjem PLO-ja, to pomeni manj nasilja. Ko sem bil svojčas obrambni minister, sem v arabskih vaseh ustanovil na ducate državljanskih straž in dal ljudem orožje za njihovo samoobrambo. To je zelo dobro funkcioniralo. Žal je moj naslednik ljudi zopet razorožil. To je bila velika napaka, ki je v preteklih letih stala mnogo človeških življenj, tako na judovski kot na arabski strani.

Prevod: M.B.

TRIBUNIN PREDLOG ZA NARODNO SPRAVO

Na programu volilnega cirkusa nam je preostal še drugi krog volitev za predsednika predsedstva Republike Slovenije. V politični amfiteater vstopata gladiatorja Pučnik in Kučan vsak s svojimi šibkimi točkami. Čeprav vemo, da predsednikove kompetence niso velike, se vendarle dozdeva, da je prav omenjeni drugi krog vrhunec celotnih volitev. Zdi se, da ne gre le za spopad dveh oseb temveč dveh opcij razvoja dogodkov. Pučnik kot poosebljenje iluzije o zahodni demokraciji proti Kučanu, ki v očeh javnosti še vedno ostaja komunist, pa četudi bi se njegova stranka preimenovala v ULTRA ZK-SDP. Ugotavljamo, da se konflikt odvija na nivoju zgodovinskega nasledstva represivnega modela države socialističnega samoupravljanja in se manifestira kot bojazen pred reinkarnacijo komunističnega režima na eni in revanšizmom na drugi strani. Neporavnani računi z zgodovino nas še kako držijo v zobe, zato predlagamo narodno spravo, spravo z zgodovino. V mislih nimamo kastrirane sprave, v kateri bi se Slovenci odločili, da odpuščajo vsem vse, karkoli so že storili. Predlagamo pošteno narodno spravo, ki bi se vzpostavila na podlagi vednosti o novejši zgodovini, kolikor je to pač praktično mogoče. V ta namen prosimo bralce Tribune, da nam po svojih močeh pomagajo sestaviti mozaik zgodovine, ki je osnova narodne sprave. Čutimo se dolžni objaviti vse, kar bi lahko pripomoglo k razjasnitvi novejše slovenske zgodovine in temu, da se to ne bi več ponovilo.

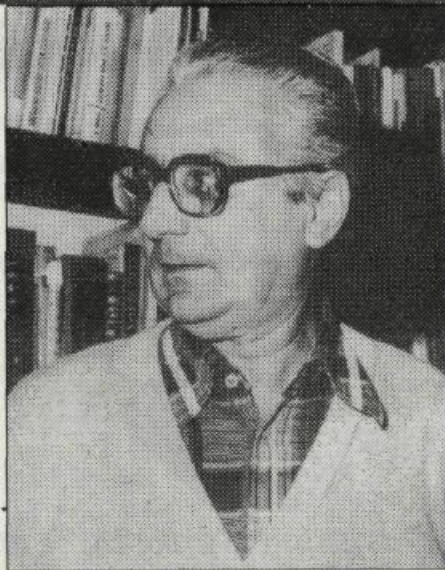
ČIGAVA BO »LIJEP NAŠA«?

Tudi Hrvati bodo 22. aprila, dva tedna za Slovenci, prvič v novi Jugoslaviji ugriznili v kislodolko jabolko demokracije. Kaj bo to prineslo, je zelo težko napovedati, vsekakor pa prostovoljni izstop iz petinštiridesetletnega namišljenega komunističnega raja. »Lijep našo« v teh dneh stresajo še zadnji krči predvolilne mrzlice, ko si veliki in mali voditelji prizadevajo prepričati ljudstvo, da so prav oni tisti, ki lahko Hrvaško popeljejo v lepšo prihodnost.

Predvolilnega boja se udeležuje triinšestdeset strank, poteka pa predvsem v trikotniku med ZK Hrvaške-SDS, Hrvaškimi demokratičnim blokom, ki je združen okrog Tuđmanove Hrvaške demokratske skupnosti (HDZ), in Koalicijo narodnega sporazuma. Nekateri si to razlagajo kot spopad komunistične in antikomunistične ideologije, toda podobno kot v Sloveniji gre le za spopad bivših in sedanjih komunistov. Bije se torej boj med tistimi, ki komunisti so (čeprav reformirani in po zahodnoevropski terminologiji bližje socialistom, kot sami poudarjajo) in tistimi, ki komunisti niso več, so pa iz mladosti ohranili nekatere navade ortodoksnega boljševisma. Na eni strani so se znašli tisti, ki se hvalijo, da so odločilno prispevali k vzbrstu nove hrvaške pomladi, na drugi strani pa tisti, ki so hrvaško zimo kot nadaljevanje pomladi s konca šestdesetih, v sedemdesetih letih občutili na lastni koži. Medtem, ko so prvi vsaj na prvi pogled dokaj enotni (čeprav je na Hrvaškem delitev na »zdrave sile« in reformatorje še mnogo bolj izrazita kot v Sloveniji, saj je pravovernih panzer-komunistov mnogo več), pa so se nekdanji »maspokovski« leaderji lepo razvrstili na politični pahljači v smeri od centra proti desnici.

In kdo je predvolilni golaž začinil z najokusnejšimi začimbami? Je to lenobni, včasih celo malce brezkrvni Račan, vehementni retorik Franjo Tuđman ali preiščena, z avreolo »maspoka« ovenčana Miko Tripalo in Savka Dabčević-Kučar?

Hrvaški komunisti še vedno potrebujejo pogumno predhodnico, ki bi čistila trnje s poti, po kateri bi zmagoslavno zakorakali k zvezdam. Zdi se, kot da sami nimajo dovolj moči in elana, da bi lahko bili vprežni konj, ki bi voz hitreje potegnil naprej. Verjetno res mislijo resno, kot zatrjujejo v svojem sloganu, toda vprašanje je, če bodo uspeli prepričati volilce v svojo odločnost in nepopustljivost. Neuspeh pri tem poskusu pa bi vsekakor pomenil ključne negativne točke na volilni ruleti. Na drugi strani je Tuđman pravo nasprotje omladnega Račana. Prepričljiv, elokventen populistični tribun, ki pa se še ni uspel povsem otresti dvomljivega slovesa Titovega generala, je vtisnil stranki, ki jo vodi (HDZ), svoj osebni pečat. Njegovi pristaši verjamejo v njegovo karizmo, res pa je, da je njegov položaj olajšan že

z dejstvom, da je HDZ etnično praktično čista stranka. Vendar pa Tuđman, ki je uspešno pometel z vsemi nevarnimi nasprotniki v lastnih vrstah, ni sam. Za njim stoji discipliniran in sposoben strankarski aparat, ki po potrebi blaži leaderjevo agresivno radikalnost in skrbi za medijsko promocijo in manipulacijo. Gre skratka za stranko, ki je ne samo najštevilnejša, ampak tudi izredno dobro organizirana, poleg tega pa razpolaga z velikimi finančnimi sredstvi, ki jih velikodušno podarjajo predvsem člani in simpatizerji iz tujine.

In končno še Koalicija narodnega sporazuma, v kateri sta najbolj izpostavljena Miko Tripalo in Savka Dabčević-Kučar, še vedno ljubimca vseh tistih, ki se z nostalgijo spominjajo obdobja od leta 1966 do leta 1971. Tripalo in Savka sta zrela politika s pedigreejem pravih, a vendarle ne skrajnih Hrvatov. Tripalo je človek, ki spregovori vedno v pravem trenutku, medtem ko Savka Dabčević-Kučar, hrvaška roža, ki ne vene, kot so že mnogokrat zapisali, nekoliko spominja na mehko inačico Margaret Thatcher. Koalicija lahko računa na glasove tistih, ki niso niti za nadaljevanje komunistične vladavine niti za radikalno tuđmanovsko varianto hrvaštva. In teh najbrž ni malo. Zato Koalicija narodnega sporazuma ne bo igrala le tamponske vloge, ki bi nagnila tehtnico na eno ali drugo stran, ampak bo upoštevanja vreden ali celo povsem enakopraven tekmeč za prevladujoče mesto v parlamentu. Vendar pa je Koalicija po drugi strani zgleden dokaz, ki potrjuje staro tezo, da je politika umetnost možnega, včasih pa celo nemogočega. Različnost posameznih strank, ki so se znašle skupaj - v njej je med drugim moč najti »pravoverno« Hrvaško demokratsko zvezo (HDS), Muslimansko demokratsko stranko in celo Demokratsko zvezo Albancev Hrvaške - pa ne daje praktično nikakršnega upanja, da bi lahko Koalicija obstala tudi po volitvah, kar priznava

tudi prvak močnega HDS-a, dr. Vladimir Veselica.

Zanimive so tudi predvolilne kampanje in gesla najpomembnejših akterjev na hrvaški politični sceni, s katerimi poskušajo pridobiti volilce. Prvazprav igrajo vsi na isto karto - kombinacijo organiziranih političnih mitingov in ljudskih veselic z znanimi estradnimi umetniki. In odziv ljudstva na nove prijeme političnega marketinga je malone presenetljiv. Polne športne dvorane, parki in trgi so dokaz, da ljudi zanima in privlači še kaj drugega kot dolgočasni govori političnih veljakov.

Ciljna skupina komunistov, ki nastopajo z gesli, kot so: »Mi mislimo resno!«, »Hrvaška, lijepa naša za vse, ki v njej žive« in »Evropa je že sprejela naš program«, so predvsem tisti, ki jim hrvaštvo ne pomeni začetka in konca njihovega razumevanja demokracije, so pa za hrvaštvo nacionalne enakopravnosti in samozavesti, vključujoč pravico do samoodločbe in odcepitve. Prenovljeni komunisti so za radikalne spremembe, vendar le po mimi poti. Slovenski komunisti so s podobnimi idejami uspeli prepričati dokaj velik del vililnega telesa, vprašanje pa je, če bodo v nacionalno heterogeni sosednji republiki pozivi k mednacionalni spravi in življenju v sožitju padli na plodna tla.

Koalicija narodnega sporazuma nudi slogan »Naj bo nova Hrvaška Hrvaška narodnega sporazuma« in združitev vseh demokratičnih Hrvatov na platformi boja za odločno, toda civilizirano hrvaštvo.

HDZ pa se, kot sama pravi, zavzema za »suvereno in sodobno lijepo našo namesto prejšnje temačne Hrvaške«. HDZ je stranka, ki je uspela vsaj na papirju združiti razseljeno Hrvaško, toda tudi med Hrvati doma, ki bodo na volitvah odločali, ima zelo veliko privržencev. To dokazujejo njihova predvolilna zborovanja, med katerimi je treba še posebej omeniti impozanten zagrebški shod na cvetno in nič manj veličasten miting v Splitu na velikonočno nedeljo. Nekaj sto tisoč ljudi je namreč potrdilo upravičenost hadezejevskih napovedi o volilni zmagi.

»Hrvaška potrebuje malo sreče«, pravijo novokomponirani predstavniki Zveze socialistov (prej SZDL). Že malce pozabljeni Kardelj je zatrjeval, da sreče ne more dati človeku niti partija niti država, ampak si jo mora ustvariti sam. Hrvati so končno dobili priložnost, da se sami odločijo ali bodo njeni grobarji ali kovači. Hrvaški narod torej ni več pion, ampak kralj na rdeče-beli šahovnici. In to je v tem trenutku tudi najpomembnejše.

Simon Bizjak

foto: Fotodokumentacija Dela

SRP IN KLADIVO NA DINOSU

DEMONTAŽA
KOMUNIZMA

Slovenska mentaliteta pa si privoščiti, da na tajnih in svobodnih volitvah komunistična partija dobi največ glasov. Res je, da gre za precejšnje razlike med Slovenijo ter večino ostalih vzhodnoevropskih držav glede načina komunističnega prihoda na oblast. Tako je bil komunizem v večini vzhodnoevropskih držav vsiljen šele po vojni, ob ruski okupaciji (»osvoboditvi«) teh držav. V Sloveniji pa so že leta 1941 domači komunisti (sicer izsolani v Sovjetski Zvezi) začeli s krvavo revolucijo, ki so jo gnali skozi štiri leta krvave državljanske vojne, pri čemer so Slovence popolnoma preklali na dvoje ter leta 1945 zavladovali.

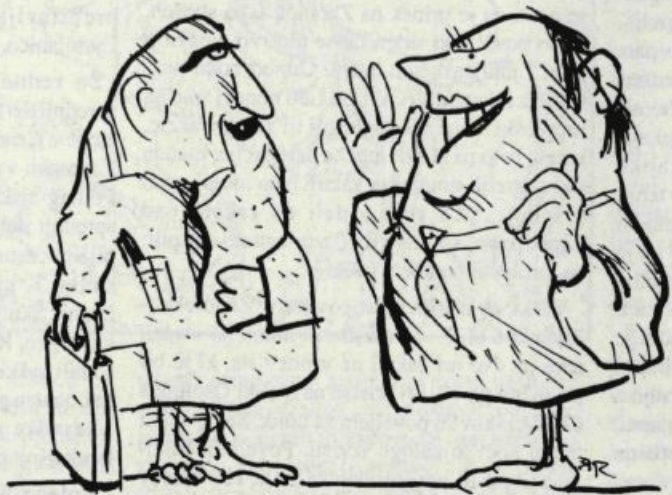
Tudi ko v zadnjem času govorimo visokodoneče besede o narodni spravi in o prenehanju državljanske vojne, preskakujemo stopnico, ki je v Vzhodni Evropi nikakor niso preskočili. Govorim seveda o mimi preobrazbi slovenskega političnega prostora v parlamentarno demokracijo. O narodni spravi lahko le sanjamo, dokler ljudje, ki so je nujno potrebni (gre neposredno za okoli 200.000 svojcev, posredno, v grobem pa za večino Slovencev!), ne bodo doživeli katarze ob resnici in pravici.

Če bomo arheološko odprli nekaj množičnih grobišč, tako da bodo ljudje čmo na belem videli, da vse to res obstaja, nato pa ta grobišča in vsa ostala opremili s spominskimi obeležji, se nam ne bo potrebno bati nobenih nizkih strasti ter revanšizmov, s katerimi v zadnjem času tako radi strašijo nekateri komunisti. Kaj lahko pa se nam zgodi, da prav v tem času, ko se politični prostor na eni strani osvobaja, prizadeti svojci pa niso potešeni z resnico (petinštiridesetletno totalno dušenje resnic je strašna akumulacija negativne energije), kje izbruhnejo na plan revanšistične zahteve. Ljudje se bodo namreč ob tem našem cincanju in polovičarstvu počutili še enkrat opeharjene, vendar tokrat od nekaterih demokratov. Dobro je rekel liberalec dr. Slavoj Žižek, da so te grozljive tabu teme iz naše polpreteklosti (medvojnja revolucija in povojne likvidacije) kot gnojne bule, ki jih je treba iztisniti in očistiti, šele nato lahko sanjamo o lepem obrazu (narodni spravi).

Zato bo potrebno v tej bližnji prihodnosti arheološko odpreti nekaj množičnih grobišč (mogoče tista v Košnici pri Celju, na Kopiščih v Kamniški Bistrici in na Hočkem Pohorju). Nasploh pa se mora začeti delati podrobnejši popis in dokumentacija o vseh skritih grobiščih ter takoj tudi na najbolj znana (Kočevski Rog, Teharje, Košnica, Pohorje, Cmgrob,

KAKO SI
PREŽIVEL
LEVITVE!?

ODLIČNO!
ZDAJ SEM
PREVERJEN
DE MOKRAT!

Skoraj vsak dan beremo, kako v vzhodnoevropskih državah, kjer so še do pred kratkim vladali komunistični režimi, rušijo spomenike komunističnih bogov in odpirajo množične grobnice komunističnih žrtev, s čimer na najefektnjši način ponazarjajo, kaj je komunizem bil - ter seveda, da ga je potrebno onemogočiti ter potisniti v opozicijo.

P ADAJOČI
SIMBOLI

Kamniška Bistrica) postaviti spominska obeležja (za začetek morda skromne kapelice, v katerih bi lahko svojci prižigali sveče).

Dokler se o pobojih samo piše, to ni nič posebnega, potrebno je to komunistično početje ponazoriti s fotografijami odprtih grobišč. Besede so eno, fotografije pa nekaj dosti bolj učinkovitega. Res je, da gre za skrajno morbidno početje, vendar, dokler tega ne opravimo, ljudem ne bomo mogli dovolj prepričljivo povedati, kaj je komunizem počel v tej deželi.

Novi slovenski parlament bo moral, kljub trenutno mnogo pomembnejšim temam, sprožiti akcijo, da Slovenijo čimbolj dezideologiziramo. Zato bo potrebno umakniti večino uradnih komunističnih insignij ter javnih obeležij:

- iz slovenske zastave odstraniti zvezdo;
- odstraniti zvezdo z registrske tablice;
- odstraniti zvezdo iz vseh uradnih štampiljk ter drugih uradnih znakov;
- spremeniti slovenski grb;
- ime Edvarda Kardelja odstraniti iz imena ljubljanske Univerze, prav tako tudi njegov kip pred njo;
- razmisliti o primenskih nekaterih drugih ideoloških spomenikov (npr. Kardeljev na Trgu revolucije ter Kidričev za Cankarjevim domom);
- odstraniti grobnico »narodnih herojev« iz parka ob slovenskem parlamentu ter posmrtno ostanke prenesti na normalno pokopališče;
- sprožiti postopek za preimenovalje nekaterih ideološko obarvanih uličnih imen;
- nemudoma odstraniti vse table »Za tuje prepovedano« (poglejmo samo v Iški Vintgar, na Mokrc, na Krim, da o Kočevskem ne govorim);
- odpreti zaprta (prepovedana) območja (Kočevska Reka);
- odpreti zaprta lovska območja (Kočevski Rog);
- skržiti vojaške poligone na razumno mejo (Postojna, Vipava) ter strogo prepovedati vse vojaške vaje v neposredni bližini Postojne;
- sprostiti obmejni pas - odstraniti z meje vojsko in karavle ter prenehati s popisovanjem tujcev v obmejnih planinskih postojankah;
- Velenjčani naj dobro premislijo, ali je Titovo ime še primerno za njihov kraj.

Spisek se seveda nadaljuje, navedel sem samo nekaj primerov, ki so mi ta trenutek prišli na misel. Čaka nas torej odstranjevanje sledov in posledic iz našega bivalnega prostora človeku povsem tuje ideologije - KOMUNIZMA.

Ivo Žajdela

STANE KOS

STALINISTIČNA REVOLUCIJA NA SLOVENSKEM 1941–1945

12. DEL

Kurirka, ki je šla prejšnji dan z Iga v Ljubljano, je po svoji sestri sporočila na Zapotok, da je prišla v Ljubljani samo do dr. Šmajda, ne pa do Peterlina. Šmajd ji je odgovoril, da ne more v vojaškem pogledu nič svetovati in da naj odloča Cerkevnik po posvetovanju z drugimi.

Popoldne sta prišli z Golega na Zapotok dve partizanski kurirki s predlogom, naj se vaše straže pridružijo partizanom. Cerkevnik in drugi oficirji so predlog odklonili, Blatnik pa je bil za to, da bi se s partizani na Golem pogovarjali.

V mraku so se oficirji na Zapotoku zbrali k zadnjemu posvetu. Udeležil se ga je tudi podpolk. Dežman; z izjavo »Sve to je propalo, vse je izgubljeno,« je širil le pesimizem, sicer pa v pogovor ni posegal. Ker je postajalo komandirjem vaških straž že ves dan jasno, da je partizanski napad na Zapotok od vseh strani možen v kratkem času, so ponovno prepričevali Cerkevnik, da se je treba z Zapotoka umakniti proti Želimplju, od tam pa v Polhograjske Dolomite. Še popoldne se je Cerkevnik temu predlogu upiral, ker je hotel z zavlačevanjem umika rešiti tudi turjaško posadko, sedaj pa je na pritisk vseh četnih komandirjev predlog sprejel. Pridržal si je le pravico, da bo uro odhoda javil kasneje. Okrog 9. ure zvečer je naznanil, da bo umik z Zapotoka ob pol polnoči. Že prej je poslal na Turjak patroljo s poveljem za izpad in umik proti Želimpljemu. Patrolja je prišla srečno na grad in se tudi srečno vrnila. Poleg patrolje je nesel isto povelje v grad tudi drzen podoficir, neki Bosanec, ki je prav tako prišel srečno v obe smeri.

Med 9. in 10. uro zvečer se je prebil s Turjaka na Zapotok z manjšo skupino vaških stražarjev župan Paternost. Povedal je, da je na gradu videl »popolno dezorganizacijo in da je morala pri večini fantov pod ničlo... Okrog gradu ni našel najbolj potrebne straže. Fantje so bili utrujeni, lačni, čeprav so bila skladišča napolnjena z živežem...«⁷⁴

Ob Paternostovem prihodu je Cerkevnik sporočil vsem poveljnikom in tudi civilistom čas umika.

Na Turjaku je Malovrh vodil vojni posvet z oficirji in nekaterimi civilisti, da bi jih

pregovoril za izpad. Sporočil jim je ponovni Cerkevnikov ukaz za umik in pa, da so se protikomunistične enote z Zapotoka umaknile. Nekateri oficirji so bili proti vsakemu izpadu in so zagovarjali mnenje, da je treba čakati na Cesarja in Arka s Peterlinovim odgovorom, nekateri pa so oklevali. To noč so partizani grad docela obkolili.

Ob pol polnoči je dal Cerkevnik izstreliti tri zelene rakete in s tem nakazal smer odhoda z Zapotoka proti Želimpljemu, predvsem pa sporočil to, da sedaj z Zapotoka odhajajo. V odgovor so iz gradu izstrelili dve raketi, kot je bilo dogovorjeno. Cerkevnik in drugi so razumeli, da bodo tudi turjaški borci naredili izpad. A to se ni zgodilo...

Priča dogodkov v gradu poroča: »... sporočili so nam, da je pritisk na Zapotok tako strašen, da so poveljniki sklenili vse moštvo umakniti proti Ljubljanskemu barju. Odhod bodo naznanili z raketami... Okrog 11.30 ponoči smo na zapotoški strani res zagledali tri zelene rakete, kmalu nato pa slišali močne detonacije; menda so razstrelili municijo, katere niso mogli vzeti s seboj... Ko smo videli tri rakete nad Zapotokom, so oficirji od vseh strani zavpili: na utrdbe in bombe v roke!«⁷⁵

Vaški stražarji, ki so ostali v Zapotoku - kakšnih 6 ali 7 - so razstrelili municijo v vasi, nato pa dve uri čakali na vrnitev sla, ki je bil približno po 10. uri poslan na Veliki Osolnik s Cerkevnikovim poveljem za umik. Sel je v tisti temni noči to nalogo izvršil. Poveljnik bataljona je pustil prejšnji dan kakšnih 100 borcev na Osredku. Ti niso ta večer prejeli od njega nobenega navodila za umik.

SREDA (15. sept.)

Kolona z Zapotoka je bila precej dolga, v njej je bilo mnogo voz z vprego in večje število civilistov. Na zgornjem koncu Želimpljega je dobro oborožena zapotoška predhodnica izbranih borcev naletela na večjo partizansko zasedo, ki pa jo je z zvijačo in s hitrim streljanjem pregnala.⁷⁶

Ko se je kmalu zatem zapotoška glavnina pomikala skozi Želimplje, so partizani odprli nanjo ogenj z dveh strani. Hudo streljanje je trajalo več kot pol ure, nato pa počasi pojevalo. Večina Planinske brigade, ki je štela

kakšnih 700 mož, je prišla do Ljubljanskega barja, ko se je že zdaniho.

Na razpotju se je večji del borcev usmeril čez Barje proti Črni vasi; morali so pri tem preskakovati precej široke in globoke jarke ter zaradi njih delati ovinke. Od desne strani so iz Hauptmanc, barjanskega »otoka«, začeli terenci streljati s puškami na konec kolone. Ko pa so zapotoški borci spustili proti »otoku« nekaj rafalov, so terenci utihnil.

Manjši del s komoro je na razpotju zavil na levo proti Igu in šel nato po Ižanski cesti proti Črni vasi, kjer sta se obe skupini združili.

Majhen del borcev z delom komore je pri razpotju zavil na desno proti Škofljici. Tam so jih zajeli terenci. Skupaj z njimi so zajeli tudi večji del komore in protitankovski top. Med zajetimi je bil tudi Blatnik.⁷⁷

Edini, ki se na razpotju ni mogel odločiti, kam bi šel, je bil radiotelegrafist Božnar. Z glavno kolono ni hotel, češ da v bližino Nemcev ne sme. Dobili so ga partizani. Vzeli so mu radijski oddajnik. Kaj se je kasneje z njim zgodilo, ni nikdar nihče zvedel.⁷⁸

Prvotni Peterlinov načrt je bil, da bi se v primeru umika vaški stražarji zbrali v Kozlarjevi gošči na Ljubljanskem barju, od tam pa bi šli čez Ljubljano v Dolomite. Kako si je predstavljaval prehod čez precej globoko Ljubljano, je vprašanje.

Še vedno ostaja nepojasnjeno, zakaj ni sprednji del zapotoške glavnine pri šoli na barju zavil v Črno vas, saj so se zadnja dva dni na Zapotoku v zvezi z umikom omenjali vedno le Polhograjske Dolomite. Namesto tega je šel sprednji del čez most na Ižici in se ustavil v bližini cestnega bloka, kjer je že stala nemška straža. K njej so šli najprej stot. Cerkevnik, župnik Škulj in župan Paternost. Želeli so dobiti stik z gen. Rupnikom. Mogoče so že vedeli, da so bili vaški stražarji na Vrhnikih, pri Borovnici in Logatcu prisiljeni računati z nemško zasedbo železniške proge Ljubljana-Postojna in da so tamkajšnji poveljniki poiskali stik z Nemci.

Kolona 500 do 600 vaških stražarjev in kakšnih 60 četnikov je čakala na Ižanski cesti približno dve uri, preden se je premaknila naprej v Ljubljano. Med tem čakanjem je podpolk. Dežman, sedeč na kupu gramoza pred šolo na barju, rekel: »Svega toga su krivi ovi političari.« Ta stavek je naslednje dni v Ljubljani večkrat ponovil.

Nemška straža je zapotoško skupino spustila v Ljubljano, a borci so morali na bloku odložiti orožje, nato so pa odkorakali v staro domobransko kasarno na Poljanski cesti. Župnik Škulj, župan Paternost in še kdo so takoj skušali poiskati stik z gen. Rupnikom, da bi pri Nemcih posredoval za pomoč borcem na Turjaku. Rupnik je bil ta dan že v stiku z Nemci.

Kaj pa se je dogajalo na Velikem Osolniku in Turjaku?

Poveljnik bataljona na Velikem Osolniku je prejel Cerkvencikovo povelje za umik, a ga ni takoj izvršil, ampak ga je nameraval izpolniti zjutraj ob svitu. Že čez dobre pol ure po prejemu povelja pa je začela napadati Veliki Osolnik Tomšičeva brigada. Večji del borcev se je v temni noči razbežal proti Velikim Laščam, tudi poveljnik se je umaknil, okrog 100 borcev pod vodstvom prejšnjega poveljnika na Sv. Urhu Ivana Habiča pa se je ob cerkvi bojevalo do jutra, ko jim je zmanjkalo municije. Ker zaradi partizanskih strojníc preboj ni bil mogoč, so se vdali. Vse ujete so partizani odgnali v nižje ležečo vas. Navadne borce so vtaknili v svojo

V sredo zjutraj so partizanske težke mine turjaški grad skoraj zasule. To je s presledki potem trajalo ves dan. Borci na gradu so odgovarjali z lahкими in težkimi mitraljezi. »Partizani so padli... in njihove na novo postavljene utrdbe so se rušile druga za drugo«⁷⁹. Branilci gradu so pač imeli veliko boljši položaj kot napadalci.

Žurajevega poveljevanja na Turjaku dejansko ni bilo, še manj Malovrhovega. »...odločali so vsi«⁸⁰, pravi priča. Vsak poveljnik je hotel nekako voditi svojo enoto. Glavno besedo je imel edini rezervni oficir Tone Pernè. Ker je imel kot poveljnik bivših dobrepoljskih postojank za seboj največ moštva, je bil za poveljevanje tudi najbolj pristojen. Vsaj dva oficirja

gradu povedale, kaj so storili partizani s četniki v Grčaricah, in borce prosile, naj z bojem ne odnehajo. V pismu, ki so ga prinesle, je Popivoda od branilcev zahteval, da orožje polože in se pridružijo partizanom, IOOF pa da daje amnestijo »vsem organizatorjem, voditeljem in aktivistom bele garde«, priložil je tudi tekst o partijski amnestiji⁸². Malovrh je bil proti pogajanjem, oficirji pa za.

Z delegacijo žena in deklet se je v grad vtihotapil tudi turjaški gostilničar Prajer in trije belkranjski študentje, ki so trdili, da so partizanski dezertjerji. V nahrbtnikih so prinesli vrvi, s katerimi so kasneje omogočili vstop v grad.

Partizanski štab je postavil na glavno cesto nad gradom težji italijanski top. Iz njega so izstrelili tri granate, ki so razbile stene novega grajskega predela. V gradu je bilo nekaj ranjenih. Branilci so odgovorili proti topu s težkim mitraljezom. Ta top se ni več oglasil. Vse hujši pa je postajal ogenj iz drugih, manjših topov. Gradu so se bližali tudi tanki. Topove in tanke so upravljali Italijani. Borci na gradu niso mogli topovskih gnezdv več razbiti. Grajski zidovi so se začeli podirati. V gradu je nastajala panika.

Zvečer so se oficirji ponovno posvetovali. Ugotovili so: zvez z Ljubljano ni; grad je docela obkoljen; partizani imajo mnogo težkega orožja; v gradu je že precej ranjencev; umik z njimi po grajski grapi bi bil nemogoč. Sklenili so, da se bodo bojevali še vso noč in ves naslednji dan, potem pa bodo naredili izpad. To so sporočili tudi moštvu.

PETEK (17. sept.)

Partizani so na grad znova navalili z italijanskimi topovi in tanki. Stene so se rušile, ranjencev in mrtvih je bilo vedno več. A branilci so celo udarili iz gradu in vzeli partizanom dva avtomobila in tri strojnice.

Borci so pripravljali izpad do večera. Ker so patrulje povedale, da je izpad še možen, je bila večina oficirjev zanj. Temu pa se je uprl oficir Kadunc, češ da grad ne bo nikoli padel in da je izpad nemogoč; Turjak da je treba braniti, »pa četudi postane slovenski Alcázar«⁸³.

brigado, 24 vidnejših, med njimi Habiča in druge oficirje, je pa okrog poldneva ob cerkvenem zidu s strelom v tilnik svojeručno likvidiral politikomisar Imre. Navzoč je bil tudi komandant Tomšičeve brigade Stane Semič-Daki.

Oddelek vaških stražarjev na Osredku je zaradi tega, ker je streljanje na Osolniku prenehalo, domneval, da so tamkajšnji borci poraženi. Ker niso prejeli z Osolnika nobenega navodila, so čakali na osredku. Presenetil jih je napad Tomšičeve brigade. Večji del borcev se je umaknil proti Zapotoku, ker so menili, da se je bil tja umaknil bataljon z Osolnika, a so padli med partizane. Precejšnjemu delu borcev se je posrečilo uiti - tudi zato, ker je bilo med partizani veliko novih mobilizirancev in bivših vaških stražarjev. Nekaj so jih partizani zajeli in postrelili na Zapotoku in na Golem, druge pa vtaknili v brigado.

(Hren, Zabukovec) sta bila za izpad naslednji večer. Toda »Žuraj... je postavil posebno pomnoženo stražo in zapovedal, naj strelja na vsakogar, ki bi hotel iz gradu«⁸¹. Proti izpadu so bili posebno Kadunc, Pernè, Miklič, brata Rožanc, Žuraj in prof. Petelin. Razen Žuraja so bili vsi inteligentni in razen njega in prof. Petelina člani ali starešine študentskega kluba Straža.

Zvečer je bilo v gradu še vedno okoli 700 borcev. Malovrh je večkrat skušal prepričati poveljnike, da bi naredili izpad, a brez uspeh.

ČETRTEK (16. sept.)

Popivoda je poslal v napad tanke, za njimi pa naj bi jurišali partizani. A tudi ta juriš ni uspel.

Zgodaj popoldne so partizani poslali v grad skupino žensk, ki so jih bili pobrali po polju in hišah. Rekli so jim, naj pregovorijo svoje brate in fante, da se predajo. Žene in dekleta so v

74 Saje, Bigr, 601.

75 SVO, 91.

76 Gl. prav tam, 92.

77 Gl. Vestnik 1963, 251-273.

78 O tem tudi ne zapiše ničesar knjiga Velika igra z Dražem Mihajlovičem (Milovan Pejanović, slovenski prevod, Ljubljana 1982), čeprav omenja v spremni besedi Karlo Forte nekatere Božnarjeve izjave pri zaslišanju.

79 SVO, 102.

80 Prav tam, 89.

81 Prav tam, 91.

82 Gl. prav tam, 102-103.

83 Prav tam, 107.

Ne vem, ali se je farsa začela v času, ko je starejši Bahovec pobiral in snubil študente po ljubljanskih lokalih. To je bil tudi Drevenškov prvi mandat, če me spomin ne vara. Ali pa je glavni virus Resnik, ki je postal inventar na K-4 in ga ni moč na noben način odpisati.

Lahko se je brčalo mimo če prej. Kdo bi danes to vedel?

Razplet, ta zadnji del UK-jevske farske, dostojen Shakespeareove Komedije zmešnjav, še vedno brca v zadnjih izdihljajih. Odstopi so se vrstili. Od Nešota do Neve in Novaka, če ni do danes, ko to berete, odstopil še kdo od zadnjih šestih.

Velika sedmorica: Drevenšek, Gospodarič, Pečnik, Gorščak, Pajer, Nedog in Drozg. Zadnji trije, roko na srce, ne spadajo v skupino prvih štirih. Sploh zadnja dva, ki sta člana PUK po »dolžnosti« (UZŠO in TRIBUNA) in bi za odstop morala najprej odstopiti s svojih funkcij, kar seveda ne bi bilo na mestu. Gospod Novak (odg. ur. in v.d.gl.ur. RŠ) za ta kavelj verjetno ni vedel. Namesto njih lahko mirne duše prištejete hladno bradato senco, ki jo na vsakem pomembnejšem koraku na PUK vrže Resnik.

»Spletkarjenje in intrige ozke skupine članov predsedstva, njihove politične ambicije, ki presegajo okvirje »Študentske« apolitične in nadstrankarske organizacije, se mi zdijo nesprejemljive. Nesposobnost postavitve in ustanovitve »prave« študentske zveze, nikakršen interes samih študentov za tako zvezo, samozadovoljstvo predsedstva se mi zdijo v popolnem nasprotju s tistim, kar naj bi Predsedstvo vodilo in predstavljalo!« Tako z vzključnikom končuje svojo odstopno izjavo »bivši« član PUK Marjan Novak.

Podobne trditve najdemo tudi v odstopnih izjavah drugih »ex« članov predsedstva.

Vse povezuje tudi misel, ki da misliti!

CIGANI LETIJO V NEBO

predsedstvo UK ZSMS zdesetkano

UK-jevski funkcionarji, ki so odstopili, trdijo, da bodo njihovi odstopi pripomogli k ustanovitvi študentske zveze in formiranju parlamenta. Kako pa je s študentsko zvezo?

Volitve so v teku. Tam, kjer je bilo količkan odziva. Na dobri polovici fakultet študente UK in študentska zveza ne zanima. Zakaj vendar, saj je UK njihov legalen (legitimen) predstavnik v političnem odločanju.

Predsedstvo trdi, da z njim ni nič narobe. Torej bo le potrebno zamenjati študentsko populacijo.

Zdenko Matoz v Delu navaja: »... Vendar pa je UK redko imela pravi stik s svojo samoupravno bazo - študenti, VČASIH JIM JE CELO OBRNILA HRBET... Razdrobljeni po celem mestu, preobremenjeni s študijem in v skoraj nenehni fizični stiski študentje spominjajo na množico, s katero je lahko MANIPULIRATI.«

Če njegova prva trditev drži, potem je nesporno dvoje. Krivec za nezainteresiranost študentov je slaba izkušnja z UK-jem (najbrž PUK) in njegova »nadštudentska« usmerjenost. NEZADOVOLJSTVO z njegovim dosedanjim delom in obstojem. Iz tega sledi NEPOTREBNOST njegovega obstoja v tej obliki.

Toda kako to spremeniti?

Še prej pa vprašanje? So bili ljubljanski študentje ZMANIPULIRANI s strani PUK?

Če se dobro spominjate okrogle mize o Študentski zvezi v CD, potem se boste morda spomnili tudi besed z vabila, kjer Samo Resnik v imenu organizatorja ČKZ-ja ponostno trdi, da je UK POMAGAL USTANOVITI POL SLOVENSKE OPOZICIJE.

Trditev bo nedvomno držala. Če so bili ljubljanski študentje ZA, jih bržkone ni nihče vprašal? Če je to dobro, je drugo vprašanje? Za NEKATERE gotovo ni SLABO (Glej volilne štabe in kandidatne liste!) Predsedstvo UK odloča o marsičem. Odloča o

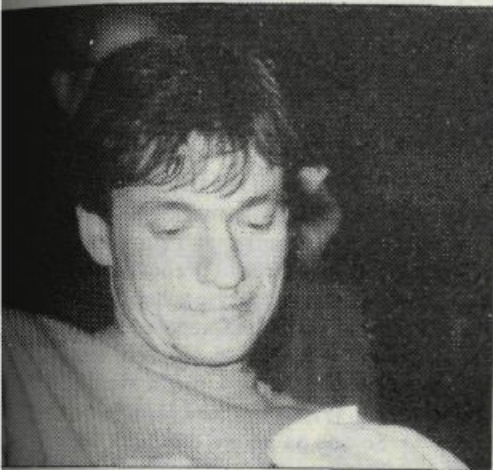

rednih, izrednih in še drugih sejah. Kakšen je način debate, vam bo jasno ponazoril delček stenograma ene od sej v zvezi s študentsko zvezo:

»Krek predlaga glasovanje o sklepu: Ustanovi se skupni izvršni dobor UO ZSMS, ki je v ukinjanju in iniciativnega odbora za ustanovitev ŠZ, sestavljen iz P UK ZSMS in KS IO.

Natalija: Stvari, ki so pravno nemogoče, ne moremo dati na glasovanje.

Krek: Če je volja tega predsedstva, da se to stori, lahko konferenca sprejme dopolnila k statutu.

Tomi: Ti tipi bi radi miting.

Natalija: Nočem, da bi predsedstvo doživelo še eno manipulacijo s strani. Sedaj izsiljuješ in to, kar zahtevaš, je pravno nemogoče. Ob tako DOBRI VOLJI z naše strani začenaš spet neke čudne igre. NOČEM, da bi se manipuliralo z nami.

....

Marko vpraša KREKA, ali meni, da skuša predsedstvo UK zavirati ustanovitev ŠZ oz. vsiliti zvezo po lastnem vzorcu. »Prosim, da mi odkrito odgovoriš.«

Krek: Bojim se arogance »Mi bomo ustanovili...«

Gorazd: SEDAJ SI IZREKEL LAŽ IN LAŽ JE ZELO NEMORALNA ZADEVA.

Krek: Lahko se tudi tako pogovarjamo: Ali mislite vi sodelovati pri ustanavljanju nove ŠO?« Konec stenograma.

Očitno tudi ljudje iz opozicije, večinoma iz študentskega parlamenta Filozofske fakultete niso bili in niso brez napak.

Kje v vsej zmešnjavi najti zdravo pamet in potegniti eno samo neprekinjeno misel.

Študentsko zvezo, vsaj v besedah želi ena in druga stran. Vprašanje je, kakšno in kdo jo bo sestavljal ter vodil?

Na eni strani so staroste kot Drevenšek, Resnik... letniki 1962, nadruzi pa večni previdneži in ljudje opozicije iz FF.

»Bistveno« vprašanje za ene kot tudi za druge je - čigava je originalna ideja.

Filozofi so trdno prepričani, da so oni očetje, PUK pa trdi, da so o tem RAZPRAVLJALI že mnogo, mnogo prej.

Ker spora ni bilo moč rešiti s kompromisom in enostavno ugotoviti, da je od vseh interesov kljub vsemu najmočnejši tisti, ki pripada študentski populaciji kot celoti, se je rodil koordinacijski odbor. Telo za konfrontiranje mnenj, žolčne spopade in osebna očitavanja, predvsem pa onemogočanje »nasprotnika«.

In ker so slava in čast ustanoviteljev še vedno prevladujoča, interes študentov porazen, s tem tudi moč Odstavitve diletantov, ki jim UK služi za povzpetiške politične ambicije, UK še dalje fura svojo politiko.

Namesto o višjih stanarinah in problematičnih štipendijah se razpravlja o organiziranju okrogle mize o odcepitvi. Namesto pripomb k pomembnim zakonom, ki bodo še kako krojili študentska življenja v prihodnosti, se dodeljujejo dotacije političnim organizacijam in skupinam.

UK je postala valilnica opozicijskih strank in s tem res nadstrankarska. Da je to dobro in koristno za politični sistem, je nesporno, toda iz ČIGAVEGA DENARJA in s ČIGAVO ODOBROTVIJO.

Kdor sledi razvoju nekaterih strank in ljudi v njih, bo zelo kmalu povlekel paralelo z osebnimi interesi Gorazda Drevenška in njegove ekipe. Ne trdim, da ta paralela obstaja, vendar pa jo je težko pametno zanikati.

Vse bi bilo lepo in prav, če bi študente trenutno bolj zanimala politika kot kosilo, postelja in osnovni pogoji za študij. Na žalost študentje živijo prelabo, da bi politiko sprejeli namesto denarja za hrano in knjige.

PUK bi jim težko pojasnil, zakaj so čakali na

denar, ZASLUŽEN preko ŠTUDENTSKEGA SERVISA, tako dolgo, medtem ko je UK plačeval stroške za totalno neštudentske zadeve.

Mar ni bila dovolj izkušnja z ljudskimi mučeniki stalinističnega tipa Bavčarja, Jaše in Korsike.

Natalija Gorščak je na eni od sej opozorila na dejstvo, da »bomo poskusni zajčki DEMOS-a«. Le nasmehnilo so se ji!

Pa pustimo politične malverzacije. Čas jih bo prinesel na plan, kot je razkril marsikatero komunistično svinjarijo.

Študentska zveza!

Najverjetneje bo ustanovljena. Problem bo nastal ob formiranju IZVRŠILNEGA ORGANIZACIJSKEGA ODBORA. Ni skrivnost, da nekateri sedanji člani PUK želijo še naprej »IZVRŠEVATI SVOJE ŽELJE V IMENU ŠTUDENTOV!« Koliko bo pravih študentov, ne »ptic selivk«, ki letno menjujejo fakse?

Nekdo je dejal, da bodo ljubljanski študentje dobili takšno študentsko zvezo, kot si jo zaslužijo.

Morda res!

Koliko bodo k temu pripomogli »drugi?« Kdo bi vedel!

Dejstvo je, da UK pomeni moč, ker pomeni denar, pozicijo in skupino pritiska.

Zato so vsakršne govornice o nevtralnosti študentske organizacije bolj naivne trditve, kot bi si lahko mislili.

Vedno bo nekdo poskušal pridobiti ljudi s Kersnikove 4 na svojo stran. Za SVOJE politične cilje.

Če bodo ti cilji tudi ŠTUDENTSKI, bo stvar tekla, drugače bi morala propasti.

Da pa to vedno ne drži, jasno kaže TRENUTNO STANJE V PREDSEDSTVU! KI ŠE VEDNO OBSTAJA!

Richard Sorge

NAVEZA POŠTENIH

DEMOS - UK

Aprilske volitve nas bodo iz nedemokratičnega, nepoštenega in komunističnega režima prepeljale v demokratično, pošteno in suvereno slovensko državo. V mnogočem pa si volitve pridevnika pošten - in prav DEMOS z njim največ operira - ne prislužijo.

V prenapetem vzdušju republiških volitev in neskončnem preštevanju volilnih glasov za družbenopolitični zbor republiške skupščine so potekale tudi volitve na fakultetah, na katerih so študentje volili svoje poslance v nastajajočem študentskem parlamentu. Dogodek, ki so ga (pre)mnoški študentje, navajeni lastne apatičnosti in aktivistične lenobnosti, zamudili. Volitve študentov - poslancev, ki bodo v študentskem parlamentu zastopali interese svojih fakultet, so toliko bolj pomembne, saj se v zadnji inačici osnutka Statuta Študentske organizacije parlamentu daje pomembna pooblastila.

Ena izmed prednostnih nalog novo konstituiranega študentskega parlamenta bo prav gotovo raziskava o tem, kako je delovalo predsedstvo Univerzitetne konference ZSMS Ljubljana v času volitev. Vsaj dva razloga zahtevata takšno preiskavo:

- zaradi političnega interesa določenih ljudi v predsedstvu UK je proces oblikovanja nove študentske organizacije namerno zavlačevan; to je navsezadnje pripeljalo do blokade dela zagnane skupine študentov v Koordinacijski skupini ter do odstopa nekaterih članov predsedstva, tako da je to postalo nesklepčno;

- drugi, nič manj pomemben razlog pa tiči v dejstvu, da je - zdaj že nelegalno predsedstvo - (ne)posredno financiralo volilno kampanjo združene opozicije DEMOS.

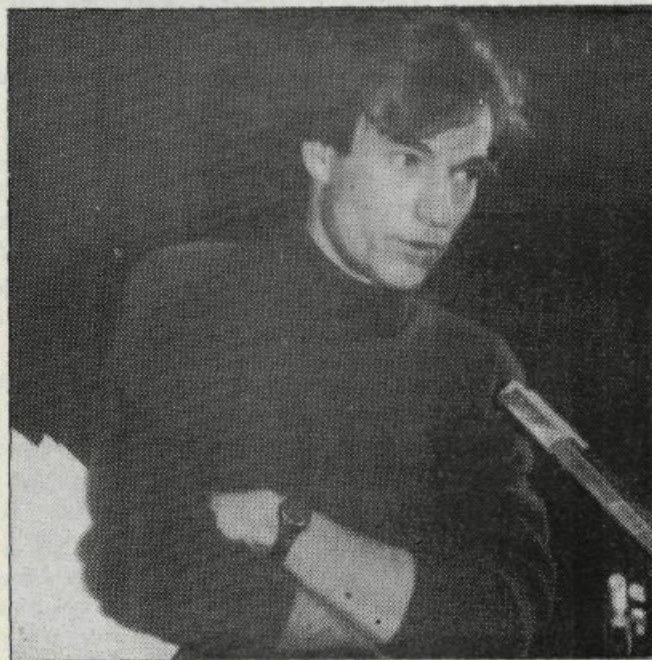
Prevedeno v žepni jezik: študentje smo (ne)prostovoljno, preko Študentskega servisa, ki je najpomembnejši UK-jevski finančni vir, sodelovali pri financiranju politične propagande DEMOSA.

Če smo pragmatično pokvarjeni, potem lahko razglasimo zadnji razlog za ničev. Saj se denimo tudi ZSMS - liberalna stranka še vedno brani s sredstvi občinskih študentskih servisov, ki so v njeni lasti. Zakaj si potem ne bi tudi DEMOS poiskal podoben studenec, ki poleg

pomembne finančne pomoči iz tujine predstavlja le majhen delež v demosovem proračunu? V politiki, pa naj si bo še tako slovensko nedolžna, so dovoljena vsa sredstva, ki niso izrecno prepovedana. Značilnost t.i. prehodnih obdobj, in v takšnem obdobju se nahajamo, je prav ta, da so vse stvari dovoljene, ker ni ničesar izrecno prepovedanega. Tudi kraja fotografij ali izposoja na tuj račun ne. In ob vsem tem visokodoneče besede o poštenosti enih in nepoštenosti drugih zvenijo tako patetično, da bi se jih sramoval vsak, še tako »pošten« pesnik.

Seveda pa ne gre etiketirati vse vprek. Če uporabimo tako popularno socialdemokratsko plakato poimenovanje: v predsedstvu UK so bili poštene študentje in pošteni demosovci. Med slednjimi izstopata figuri Gorazda Drevenška in Sama Resnika. Gorazd Drevenšek, ki je še vedno (žal) predsednik UK, je član volilnega štaba DEMOSA in tudi njegov kandidat. O Samu Resniku, članu predsedstva UK, članu volilnega štaba DEMOSA, o šefu Komunistične partije Slovenije, uredniku Časopisa za kritiko znanosti, kandidatu SDZS in piscu pism v Delu ne gre izgubljati veliko besed, ker ta prostor ni odmerjen za pisanje o shizofrenikih. Predsednik Univerzitetne konference je v tem volilnem golažu pomembnejša sestavina, ki jo bo morala poskusiti tudi nova garnitura.

In ker se nobenega golaža ne poje tako vročega, kot je bil skuhan, bo tale UK-jevski hitro letel v hladilnik. Razen v primeru, če ga novo študentsko vodstvo želi pogrevati in iz njega kovati lasten politični kapital. Potem je geslo novega vodstva: golaž, zdaj! Z vsemi Drevenškovimi and company začimbami. Novinarji smo pač strastni gurmani.

M O R A

A ti mi nemoj ni u snu doći, hoću samo sa televizije da gledam tvoja snena oka dva

(T. Torbarina)

UVOD

ISKANJE JUDEŽA IŠKARIOTA

Kdo je lump, kdo umazan, grd in hudoben v tej igri, ki se je odvijala na sceni Univerzitetne konference, ni in ne bo znano. To mogoče sploh ni pomembno, saj se da do tovrstne ugotovitve priti z minimalnim poznavanjem razmer na predsedstvu. Preprosto ga ni, ki bi bil nedolžen. Razlika je samo v stopnji krivde za dosedanjo situacijo. Nekateri so storili krivdno dejanje z aktivno udeležbo, drugi z opustitvijo svoje dolžnosti. Študentom ostane samo upanje, da se bo v novi Študentski zvezi delalo na drugačen način. To pa se lahko zgodi samo pod pogojem, da niti pri ustanavljanju niti v delu samem ne bo deloval nihče od sedanje garniture študentskega vodstva, ki je v letih svojega delovanja padla do vratu v lastno blato.

Predsedstva Univerzitetne konference ni več. Zaradi serije odstopov njegovih članov ni več sklepčno in ne more opravljati svojega dela. Prav. Koga, hudiča, pa še sploh zanima obstoj neke institucije, ki je že dolgo časa obstajala sama po sebi in sama zase. Ali bi to dejstvo moralo zanimati vsaj majhen odstotek množice študentov na ljubljanski Univerzi? Kaj je predsedstvo UK storilo v obdobju svojega obstoja, da je sploh potrebno namenjati nekrolg v javnih občilih? Ali je na ta vprašanja resnično potrebno odgovoriti ali pa naj gremo preko tega na isti način, kot je

Gorazd Drevenšek: ŽE TRETJI MANDAT V PREDSEDSTVU UK ZSMS

predsedstvo UK hodilo preko študentskih interesov, ki so mu bili skoraj vedno drugotnega pomena in je vso svojo energijo raje porabljal za politične akcije, spletke in medsebojne zdrahe, ki so se brez prestanka vrstile druga za drugo v celotnem mandatu. Vedno so obstajali različni klani, ki so zaradi nasprotnih interesov poskušali škoditi drug drugemu - s tem pa so naredili največ škode ravno študentom, čigar izvoljeni (na bolj ali manj pošten način) predstavniki so bili. Zopet se izkaže, da vedno »najebe« tisti, ki je do dogajanja v svojih vrstah in okoli sebe apatičen.

Osebni interesi, politične ambicije in individualne koristi, ki se na škodo študentske populacije prepletajo med člani predsedstva, so bile glavne značilnosti celotnega delovanja te organizacije. Neka navidezna složnost je obstajala samo v trenutkih, ko je bilo predsedstvo kot celota ogroženo z resničnim ali izmišljenim zunanjim sovražnikom. V trenutku, ko te ogroženosti ni bilo več, so se vsi člani vrnili na svoje stare bojne položaje v tej »predsedstveni« vojni.

Mogoče je resnično nesmiselno pisati o tej zadevi. Nesmiselno iz dveh vzrokov: spletke v predsedstvu ne zanimajo skoraj nikogar, razen članov samih, ki so popolnoma padli v vlogo svoje pomembnosti in je njihov osnovni kompleks občutek megalomanstva, ki jim onemogoča vsaj za trenutek uzreti svojo majhnost in nepomembnost. Torej bodo, vsaj do tega stavka, prebrali ta članek.

Drugi vzrok za absurdnost tega pisanja in potrate Tribuninih strani je dejanska oddaljenost od dejanj in stanj, ki jih ta članek opisuje. Res je, da ni poteklo veliko časa od skoraj kolektivnega odstopa članov predsedstva, vendar predsedstvo že dolgo dejansko ne obstaja več. Nekateri člani so prisotni samo fizično, drugi celo svojega telesa ne pošljejo pogosto na Kersnikovo 4. Razen po honorar. Predsedstvo UK je že precej časa klinično mrtvo in mu je bil s serijo odstopov zadan samo milostni udarec, ki mu je poskušal skrajšati agonijo. Vendar obstaja dvom, da je bila pri tem udarcu zgrešena žila dovodnica in je hodeči mrtvec v zadnjih vzdihljajih še sposoben okužiti svoje potomstvo, katerega rojstvo se že mesece nestrpno pričakuje - Študentsko zvezo.

Captain, my captain

Odstopi na vseh področjih so popolnoma normalna stvar in so včasih celo potrebni in zaželeni. Verjetno si je že vsakdo od bralcev zaželel odstopa določene osebe, saj se s tem dejanjem izprazni mesto za drugo, morda boljše, lepšo in sploh sposobnejšo od svojega predhodnika. Res

Alja Brglez in Nebojša Bošković

ODSTOPNA IZJAVA

Predsedstva UK ZSMS, iz katerega izstopam, praktično niti ni bilo. Vseskozi je obstajala ozka skupina članov, ki je z intrigami in spletkarskimi političnimi metodami vsiljevala večini svoje projekte in ideje.

Z enakimi metodami pa je znala zatreti vsak drug projekt ne glede na njegovo vsebino in vsakogar, ki je mislil drugače.

V zadnjem mesecu predsedstva ni bilo tudi v tehničnem smislu, saj je precej članov prihajalo na K4 samo po honorar.

Čeprav smo se trudili porabiti čim več denarja, je to ničeno v primerjavi z rezultati, ki smo jih dosegli. Študentska organizacija je v razsulu.

»Neodgovorno« odstopam z mesta člana predsedstva tik pred iztekom mandata, ker za nastalo škodo nisem odgovoren. Odstopam, ker mi je bilo onemogočeno do konca izpeljati projekt Študentske zveze tako, kot je to od mene zahteval Iniciativni odbor. Odstopam, ker predsedstvo ni, kljub mojim argumentiranim razlogom in zahtevam, razpisalo volitev in kandidature za novo predsedstvo.

Upam, da bo moj odstop pripomogel k razpadu tega predsedstva, upam, da se bo s tem sprožilo vprašanje naše odgovornosti, predvsem pa upam, da bom s tem razbremenil Študentsko zvezo utečenih metod delovanja UK ZSMS in preprečil, da bi »posvečeni« mandatarji sestavili tudi predsedstvo Študentske zveze na enak način, kot so to počeli v zadnjih letih.

Miha Škerbinc

Miha in Samo Resnik

ODSTOPNA IZJAVA

V teh dneh mineva pol leta od zadnje sklepčne seje Univerzitetne konference. V tem času je predsedstvo prevzelo patronat nad nekaj akcijami, ki so bile plod politikantskih intrig nekaterih posameznikov znotraj predsedstva UK in ki s študentsko problematiko niso imele nič skupnega. Omenjene akcije so v javnosti zbudile različne komentarje, ki pa so si bili enotni v tem, da je predsedstvo zgolj instrument v rokah politike.

Zaradi teh akcij je predsedstvo med študenti izgubilo še tisto minimalno legitimnost, ki jo je imelo pred tem, o čemer priča tudi več neuspešnih poskusov sklicati sklepčno sejo UK.

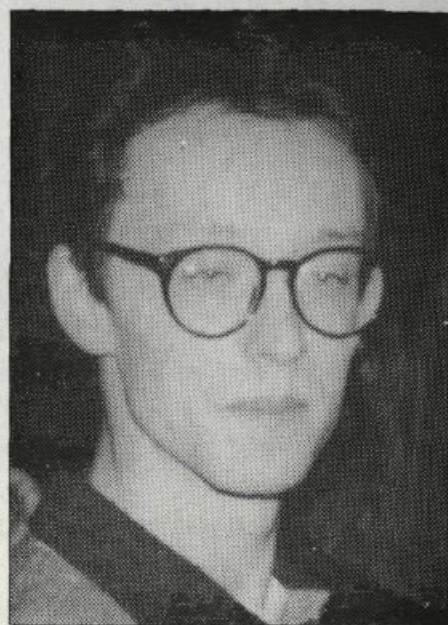
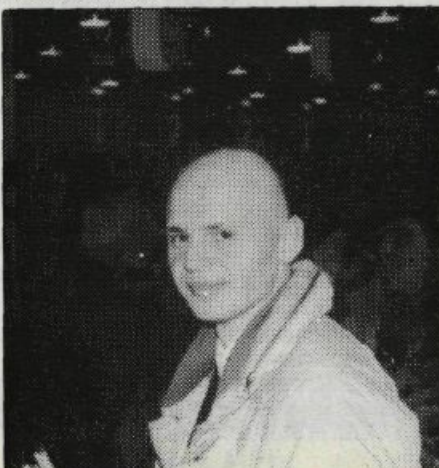
Zloraba študentskega gibanja v politične namene je znana tudi iz naše neslavne zgodovine in v tem kontekstu med tem, kar se je dogajalo pred desetletji in tem, kar se dogaja danes, ne vidim bistvene razlike, pa tudi med nekdanjimi skojevci in sedanjimi novokomponiranimi mladinskimi političnimi aktivisti znotraj predsedstva ne.

Ker mi ni vseeno, da je to predsedstvo med študenti izgubilo ne le legitimnost, ampak tudi vso moralno kredibilnost, ker sem sit politikantskih intrig znotraj predsedstva, ker sem se naveličal ljudi, ki bodo v krogih študentskega vodstva kmalu praznovali svojo prvo petletko, ker sem priča precejšnjih zlorab aparata UK (zaradi česar upam, da bo nekoč nekdo odgovarjal, podobno kot danes že odgovarja (bivši) urednik ČKZ), ne želim več, da bi se moje ime in moje delo povezovalo z imenom predsedstva UK.

Boris Lenarčič

Ljubljana, 9. aprila 1990

Boris Lenarčič

Alexander Pečnik

ODSTOPNA IZJAVA

Odstopam s funkcije člana predsedstva UK ZSMS Ljubljana.

Član predsedstva sem bila »po funkciji« in sicer kot predsednik SEK na Univerzi. Kljub dokaj dobrem sodelovanju med SEK in PUK se odločam za ta korak nekaj tednov pred mojo razrešitvijo z mesta predsednika SEK.

Upam, da bo moj odstop pripomogel k čimprejšnji ustanovitvi Študentske organizacije, predvsem pa k ustanovitvi take organizacije, ki ne bo nosila s seboj bremen »ukajevskih« predsedstev in njihovega načina dela. Smatram, da je za ustanovitev take organizacije nujno potreben propad predsedstva UK ZSMS in čimprejšnji umik že starih študentskih funkcionarjev.

Predsednica SEK

za študente

Neva Česnik

Ljubljana, 12. 4. 1990

Neva Česnik

je, da se naša upanja običajno izjalovijo in je naslednik celo slabši. Za upanje pa morata biti izpolnjena vsaj dva pogoja. Da pride do odstopa v trenutku, ki je po godu upajočemu in pod prisilo zunanjega, upajočemu naklonjenega dejavnika. Samo pod temi kumulativno izpolnjenimi pogoji obstaja večja verjetnost, da odstop ni zrežiran, insceniran s strani odstopajočega v svojo lastno korist.

Če pogledamo celoten potek famoznih odstopov, lahko vidimo, da ni izpolnjen niti eden od v prejšnjem odstavku navedenih pogojev. Kje je torej skrit kavelj, na katerega so odstopajoči člani predsedstva pripravljeno natakati študentsko populacijo, ki si sicer to zaradi svoje mlačnosti zasluži?

Pri tem dejanju je verjetno še najbolj moteče dejstvo, da prihaja do odstopov v dokaj čudnem času. Za malce boljšega poznavalca razmer na institucionalni študentskih sceni, ki ve, da bi v zelo kratkem roku zaradi ustanovitve nove študentske združevalne organizacije - Študentske zveze in njenih upravnih organov - prenehala delovati tudi Univerzitetna konferenca in s tem njeno predsedstvo, odstopi kar malce začudijo. Predvsem pa vzbude v človeku dvom. Dvom v nedolžnost tistih, ki odstopajo, in njihovo interpretacijo odstopov. Popolnoma naravno, brez velikih patoloških sumničenj, se pojavi vprašanje, zakaj ti dogodki ravno v času, ko že čez štirinajst dni od tega trenutka, ko to pišem, formalno ne bo imel legitimnosti in moči za katerokoli politično in družbeno dejanje, saj bo vse prešlo na njegovega pravnega naslednika - upravni organ Študentske zveze.

Ali so govornice o političnem kapitalu, ki si ga lahko zagotovijo s svojim odstopom nekateri člani predsedstva, ki imajo namen delovati v organih Študentske zveze, samo blodnja, posledica preganjavice?

Seveda obstaja še mnogo bolj banalen odgovor na to vprašanje: ladja se potaplja in podgane beže na vse strani.

Alexander Pečnik in Marko Gospodarič

Pri poskusu vsaj delnega odkritja resnice v dogajanju okoli odstopov v predsedstvu UK naletimo na tolikšno zmedo resnic in polresnic, očitkov ene strani drugi in seveda obratno, da se en sami individualni opazovalec težko prebije do vsaj kolikor toliko verjetnih dejev in resnic. Zato, ker so si očitki in govornice zelo podobni, predlagam neke vrste igrice, v kateri lahko aktivno sodelujejo tudi bralci sami. Svetujem vam, to velja predvsem za tiste, ki se za to resnično zanimajo, da delate v delovnih skupinah, saj je znano, da več ljudi več ve. Kot pomoč pri iskanju vam lahko povem, da je pri vsej stvari konstantno samo dejstvo, da so packarije in očitki obojestranski.

Poskusni spisek packarij, ki pa je verjetno nepopoln:

1. skupina

Grdobije iz političnega besednjaka:

- nasprotna stran je sestavljena iz samih udbašev, ki so člani predsedstva po direktivi političnega vodstva;

- nasprotna stran, s tem pa tudi predsedstvo, v celoti nima legitimnosti, ker je prišlo na »oblast« na dokaj dvomljiv način;

- posamezniki so poskušali dobiti vso oblast in moč odločanja v svoje roke. Pri tem se niso ozirali na mnenja drugih, včasih so delovali celo v nasprotju z večinskim mnenjem v predsedstvu;

- miniranje akcij nasproti strani;

- »drugi« so politično nesposobni za delo v predsedstvu;

- nasprotna stran se ne zanima za študentske zadeve; mar ji je samo za lastne ali politične zadeve;

- druge negativne lastnosti si lahko izberete sami, vendar pazite, da bodo imele dovolj grozen predznak.

2. skupina:

Grdobije iz osebnih karakteristik:

- tu je predvsem mnenje o nasprotnikih, da so za delo v predsedstvu popolnoma nesposobni;

- nekatere osebnostne lastnosti preprečujejo uspešno delo s posamezniki iz nasprotnega tabora;

- nasprotna stran je vedno zahrbtna in dela vse s ciljem zagotoviti svoje osebne koristi;

- tudi tu lahko dodate slabe lastnosti vsaki strani po svojih osebnih željah in potrebah, vendar pazite na javno uporabo le teh, saj so nekateri člani nagnjeni k tožarjenju.

Da ne bo pomote - vse zgoraj navedene obtožbe so izrečene v pogovoru s člani predsedstva. Avtor tega članka ni s svojo že tako revno domišljijo dodal ničesar svojega.

Peter Žnidaršič

Barba, moj barba

Gorazd. Pismo bi rad napisal svojemu predsedniku. To ne bi bilo navadno, vojaško pismo. Bilo bi ljubezensko besedičenje o »imeti rad«, vendar bi vanj vtaknil še malce ženskega pri poslavljanju. Tisočkrat bi povedal, takole v pismu, da ga imam rad, zelo rad, vendar (kot to store prave ženske) ne morem živeti z njim. Preveč sva si različna. Potem bi še polpisma govoril o najinem odnosu, odnosu predsednika »moje« organizacije in njenem članu, se pravi o meni. In kot je to lepa navada pri ljubezenskih poslovnih pismih, bi oba vedela, da lažem. Lažem, ker je On lagal meni v času najinega odnosa, ker mi je obljubljal poroko, v katero sem strastno verjel, saj sem ga imel rad, tega predsednika. A ni nikoli resno mislil s svojimi obljubami. Samo nategnil me je. Kot vse druge okoli sebe. In še vedno bi mu lagal, da

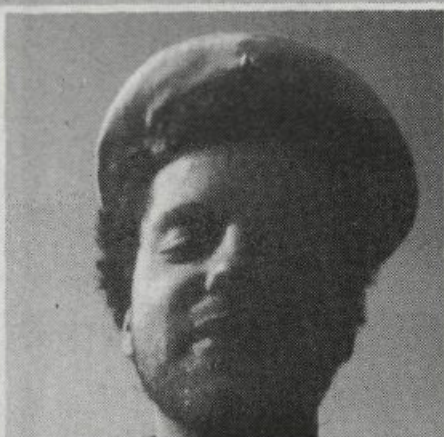
mu ne zamerim, samo malo žalosten sem, ker je s svojim neodgovornim ravnanjem podrl neke sanje. In zopet bi lagal, saj je to poslovnih pismo. Lagal bi tudi o sebi, saj sem v resnici besen kot tiger, izkoristil me je, člana njegove organizacije in še tisoče drugih. Nekateri celo tako, da sami niso vedeli.

Mogoče bi še malce potožil, da sva se nakdaj, davno, kar dobro razumela. Jaz, član ZSMS na Univerzi, in On, moj predstavnik v UK in predsednik. Pa se je kasneje tako zelo spremenil. Počasi se me je naveličal in se začel ozirati za drugimi. Proti koncu najine ljubezni (mogoče je pa sploh ni bilo več) je rajne delal za druge, njemu bolj všečne. Čisto na koncu sem ga celo dobil v

postelji z novimi - strankami. Počel jim je vse, kar meni nikoli ni hotel. Lepil je plakate po Ljubljani, plakate DEMOS-a, za katerega mi je še malo pred tem zarjeval, da je grd, grozen in da ga ne bi nikoli butnil. Menjaval je ljubice, letal je s sveta na svet. Imam ga celo na sumu, da je zaradi svojih maničnih želja in delnih uspehov, ki jih je imel pri izpolnjevanju svojih patoloških potreb, spal celo z »drugičnimi«.

Priznam, Gorazd, da sem tudi sam kriv za tvoje obnašanje. Dolgo časa sem potreboval, da sem te vzljubil. Sem pač tipičen študent, nezaupljiv do novega ljubimca. In priznam, da si v začetku vložil mnogo truda v ozdravitev moje frigidnosti. Škoda, ker si tako hitro obupal. Vem, da je moja nezainteresiranost bistveni vzrok za tvoje kasnejše, skoraj sramotno početje. Če pa potrebujem toliko časa, da se zagrejem. Včasih dobim občutek, da me nikoli nisi razumel.

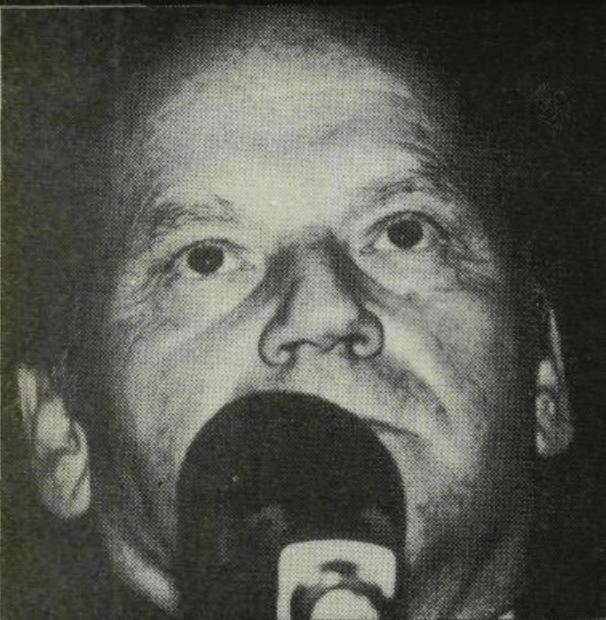
Vem, da bi se po vseh prestanih avanturah v slovenski politiki, po vseh vtikanjih prsta vrit različnim strankam, rad vrnil k meni. Obljubljal boš, da bo sedaj drugače, da boš v novi Študentski zvezi popolnoma drugačen, nežen, ljubeč, zvest. A jaz ti ne verjamem. Gorazd. Ostal boš isti, vsaka priložnost za skok čez plot te bo zopet premamila in zopet me boš pustil samega z otrokom. Ne, Gorazd, ti nikoli več. Našel si bom novega predsednika. Mogoče bo še slabši kot ti, a bo nov, novo upanje. Vsaj za nekaj časa.

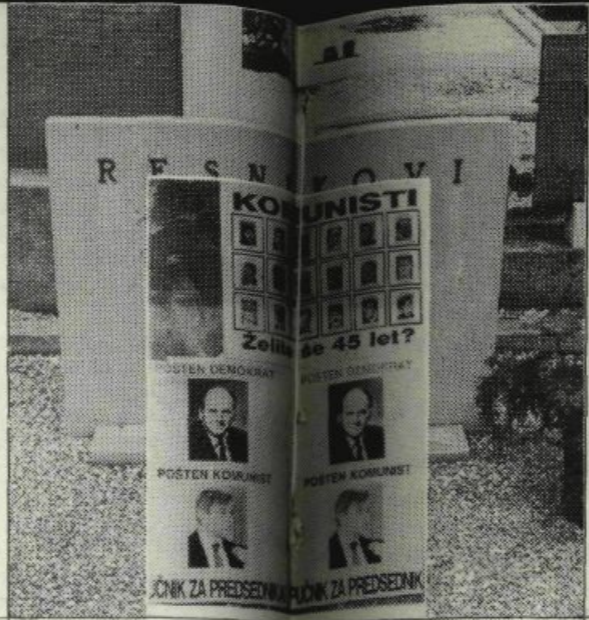
Samo Resnik pozira v vojaški uniformi po

predčasni vrnitvi iz JLA

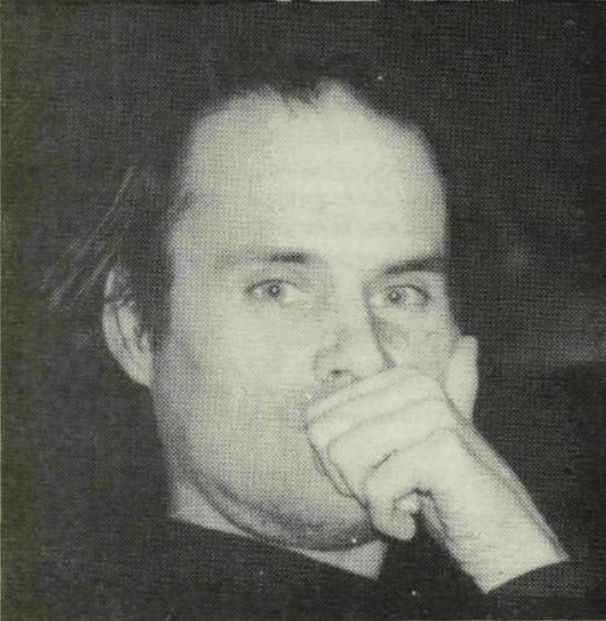

DEMOS po eni strani obsoja vmešavanje vojske v politiko, po drugi strani pa odkrito zlorablja cerkev za svoje potrebe. V številnih slovenskih cerkvah so namreč na veliko noč bolj ali manj odkrito propagirali Krščanske demokrate in delili propagandne »voščilnice« DEMOSA. Še sreča, da verniki niso tako naivni, kot mislijo v Pučnikovem štabu!

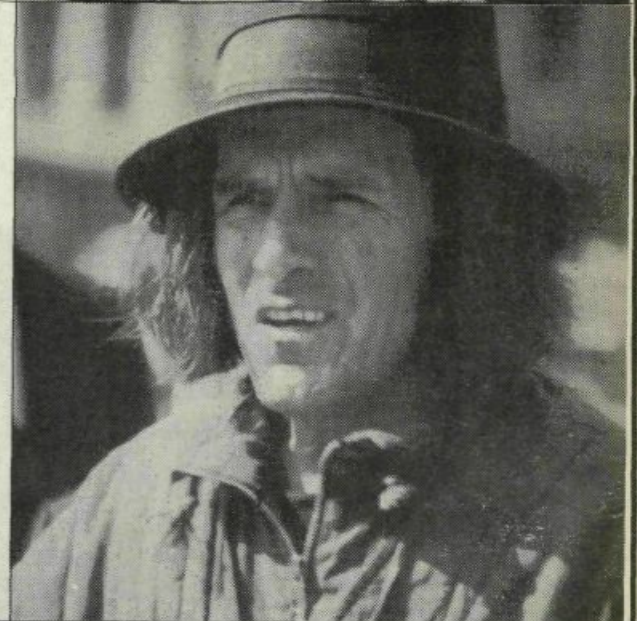
Najpomembnejša figura študentske visoke politike je že nekaj let SAMO RESNIK, 27 letni študent 1. letnika FNT. Resnik je po funkciji plačani zapisnikar predsedstva UK ZSMS. Govori se, da naj bi bilo Resnikovo spletkarjenje ob pomoči zdravih sil (Gorazda Drevenška, Alexandra Pečnika in Marka Gospodariča) vzrok za razpad predsedstva, povod pa naj bi bilo Drevenškovo simpatiziranje in nesebična pomoč Demosu in izjava Resnika eni od članic predsedstva, da je bila samo lutka v njegovih rokah.

V Republiki Sloveniji bo leta 1990, po preobrazbi Ravnikovih sindikatov in razpustitvi pionirske organizacije samo še ŠTUDENTSKA ZVEZA pridobivala člane na neprosto-voljni bazi. Vsak študent bo MORAL biti tudi član zveze, saj si le na ta način nekateri pretendenti na predsedniški položaj lahko zagotovijo bazo in s tem legitimnost.

Nikomur iz Pučnikovega volilnega štaba se ni zdelo potrebno pojasniti kraje fotografij na račun TRIBUNE. Primož Štrbenc je bil očitno le figura v rokah enega izmed ideolgov volilne strategije DEMOSA. Ti pa zvrčajo krivdo drug na drugega. Pučnik naj o vsem ne bi nič vedel, kar kaže morebitnega predsednika republike v zelo čudni luči!

KRAMBERGER je pravi zmagovalec volitev. Pučniku je verjetno žal, da se je pustil nategniti, volilcem pa ostaja mučno opravilo iti še enkrat na volišče. Predlagamo, da se namesto na volišče odpravite na nedeljski družinski izlet v katero izmed gostiln v Slovenskih Goricah...

Knjiga založbe ČKZ, KAKO NA VOLITVE, je pravkar izšla. Tako bomo imeli Slovenci možnost, da se na volitve, ki bodo čez štiri leta, temeljito pripravimo. Tekst je prispeval MATJAŽ ŠINKOVEC, urednik pa je bil Samo Resnik, ki ga je predsedstvo UK kljub pomislekom nekaterih postavilo za vršilca dolžnosti. RESNIK je bil pred leti že urednik Katedre in Tribune, obe funkciji pa sta mu bili pred iztekom mandata odvzeti.

Neodvisen časopis DEMOKRACIJA opozarja svoje bralce, da v Tribuni »niso redki napadi CELO na Pučnika« in jim je priporočam, da še naprej kupujejo Demokracijo. V tem trobilu zagotovo ne boste prebrali nič slabega o voditeljih Demosa. Vsi ostali, ki pa niso v Demosu, so, če ne že slabi, vsaj sumljivi!

Gospod IVAN BAVČAR ni utegnil priti na sodišče in odgovarjati na vprašanja našega odvetnika Stojana Zdolška. Bavčar se verjetno ne more odločiti, ali so njegovi spomini (ZAPISKI) dokument odbora in s tem last vseh ali pa njegovo avtorsko delo.

INTERVJU

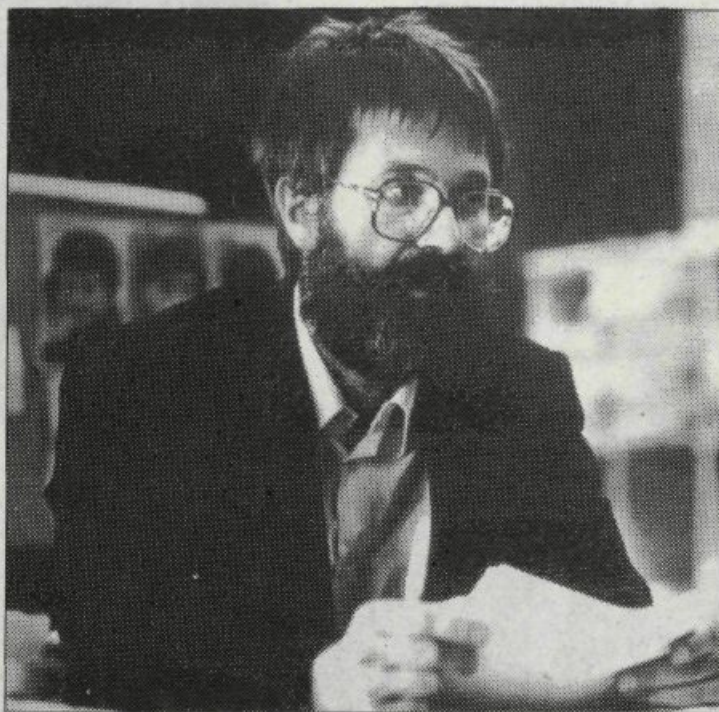
Dr. Rastko Močnik

TRIBUNA: Kako ste delali svoje prorektorsko delo?

MOČNIK: Jaz sem izpolnjeval svoj program, zato nisem bil kaj preveč aktiven pri vprašanih splošne univerzitetne politike, vendar mislim, da se tam tudi ne bi dalo kaj posebnega doseči. Svoje glavne točke sem uresničil: recimo, reformirali smo sklad Borisa Kraigherja, tj. študentsko politiko Univerze, naredili tako, kot smo obljubljali v programu, reformirali splošne predmete - "marksizem" in obrambo in zaščito. Značilno je, da če človek ne čepi ves čas v isti instituciji, se stvar zelo hitro vrne na prejšnje stanje. Tako, recimo, slišim, da marsikje poteka pouk obrambe tako, kot je bilo prej.

TRIBUNA: Kako je s to obrambo? Pravijo, naj je ne bi bilo, pa vendar je ponekod obramba pogoj za drugi letnik...

MOČNIK: Na tem področju sem se angažiral v jugoslovanskem merilu. Ker je bilo videti, da so tam glavne ovire. Z vsemi svojimi zahtevami nismo uspeli; naredili smo kompromis, ki pa je bil še zmeraj ugoden, ker je bil program, ki smo ga naredili skupaj s Katedro za obramboslovje na FSPN, dober. Pokazalo se je, da naš predavateljski zbor na Univerzi ni sposoben tako hitro uresničiti tega programa. Na zadnji seji univerzitetnega sveta, kjer sem bil še prorektor, smo sprejeli sklep, naj se odloži izvajanje predmeta za eno leto in se v naslednjem letu prične poučevati po novem programu v enoletnem obsegu. Vendar univerzitetni svet nima te moči, da bi to zapovedal. Lahko samo priporoči, in kakor slišim, fakultete tega priporočila ne upoštevajo. To je bilo nekaj, kar je ustrezalo predavateljem, ker bi ta čas lahko pripravili načrte, torej bi delali nekaj pomembnega in bi imeli pravico, da so plačani, da ostanejo na delovnih mestih, in

Univerza Edvarda Kardelja ni ravno nekaj, s čimer bi se človek pri nas hvalil. Se pa najdejo tipi, ki kdaj pa kdaj poskušajo premaknit tega mastodonta. Včasih jim tudi kaj uspe. Tak je tudi nekdanji prorektor Univerze, dr. Rastko Močnik.

to bi tudi bistveno dvignilo nivo tega predmeta. Da so fakultete to sabotirale, se mi zdi nezaslišano, ker ta sabotaža ne prihaja od predavateljev, ampak od fakultetnih komisij, ki sprejemajo sklepe o tem. Značilnost celotne zadeve je, da sabotaže, diverzije in polena pod noge letijo z Univerze, ne pa iz tako imenovane "širše družbe". Na področju SLO in DS je bila celo vojska bolj fleksibilna od univerz.

TRIBUNA: Kako deluje Univerza?

MOČNIK: Mislim, da je čudno, da sploh kaj deluje na Univerzi. Ona namreč sploh ni institucija. Je nekakšna vodena glava, ki je poveznjena preko fakultet in ne deluje kot neko telo. Ironija usode je, da če bi Univerza zdajle začela delovati kot telo, ni nobenih garancij, da bi delovala v pozitivnem smislu. Na Univerzi obstajajo tako različni interesi, da je trenutno izraz "avtonomija Univerze" prazna floskula. Že na začetku svojega mandata sem govoril, da Univerza ni sposobna avtonomije in da se je treba vrniti k njej in pogledati, kaj se da narediti. Politika je dala avtonomijo izredno hitro. Moja vizija je ta, da je treba Univerzo zmanjšati. Tričetrť zadev, ki potekajo na Univerzi, so višje šole. To je usposabljanje za delo in ni univerzitetni posel. Žal imajo višje šole prenizek status na vrednostni lestvici naše družbe in jim ni priznано to, kar delajo. Po drugi strani so nekatere višje šole kvalitetnejše kot marsikatera zadeva na Univerzi. In če bi naredili to razdelitev med funkcionalnim šolstvom, ki streže raznim t.i. družbenim potrebam, se pravi potrebam gospodarstva in raznih družbenih služb, in Univerzo, ki se ukvarja z znanostjo in prenašanjem znanstvenih dosežkov, ta črta verjetno ne bi tekla po sedanji ločnici višje šole - visoke šole - fakultete. To pa bi povzročilo tako hude

institucionalne konflikte, da se danes nihče ne upa v to spustiti. Vendar mislim, da je nujno, da se Univerza omeji na univerzitetne posle in da se za druga dela najde primerna institucija, ker je to edini način, da bo Univerza sploh kdaj začela delovati.

TRIBUNA: S čim se srečujete zdaj, kot profesor?

MOČNIK: V glavnem se srečujem s strašnim padcem kvalitete pri študentih. To je logično. Ta šolska reforma ima zakasnele učinke. Nekaj časa so srednje šole, kljub temu, da so bile reformirane, še kar delovale po institucionalni ineriji, ki je v tem primeru dala pozitivne rezultate. Čez nekaj časa se je zadeva utrudila in zlomila. Zdaj se je to zgodilo in glavna težava je zdaj v tem, da študenti niso pripravljani na univerzitetni način študija, kar tudi pomeni, da ne morem opravljati svoje vloge univerzitetnega učitelja.

TRIBUNA: Osip v prvem letniku je zelo visok...

MOČNIK: Moja ocena je, da bi morali 70% študentov zavrniti, da 70% študentov nima šans, da bi študirali na univerzitetni način. To ni nič nenavadnega. Univerza v Berkeleyu, ena boljših v ZDA, ima 70 procentni osip in se s tem hvalijo, ker je to znamenje njihove kvalitete. Seveda, mi ne bomo vrgli 70% študentov, ker se takih ostrih rezov ne da delati. Je pa to ena čisto realistična ocena.

TRIBUNA: V določenih primerih se profesorji prilagajajo svojim študentom

in je ponekod čisto srednješolski način dela.

MOČNIK: Tu je še nekaj. Obremenitev študentov je prevelika, da bi lahko študirali na univerzitetni način. Študenti morajo delati izpite. In to je tisto, kar jim je vsiljeno. Predelati morajo toliko stvari, da si ne morejo privoščiti, da bi študirali po knjigah, ampak morajo študirati po skriptah. To se pravi, po učbenikih. Ker so skripta praktično pomagalo in nimajo statusa pravega učbenika, vsaj ne na Filozofski fakulteti, se dela po slabih predlogah, po nečem, kar bi moralo biti orientacijsko. Jaz študente že 10 let spodbujam k resnemu uporabi proti študijskemu režimu. Tu bi jih profesorji podprli. Študijski režim je nemogoč. Če imate 10 izpitov na leto, je jasno, da ne morete študirati ničesar resno, ampak vse površno. In ker površno študirate, tudi ničesar ne znate, ker je vse stvar memoriranja in čiščenja memorije po izpitu. Tako, da tukaj individualne krivde ni. To je čisto sistemska zadeva - ne samo srednješolska, ampak tudi univerzitetna.

TRIBUNA: Kako bi po vašem rešili ta problem? Da bi jih 70% naredilo, ne pa letelo?

MOČNIK: Pod številko ena bi ukinil vojsko in s tem vojaški rok. Sem za demilitarizacijo. Kar pa se tiče naprej, pa tako: sprememba srednje šole je dolgoročen proces, ki se že dogaja. Mogoče bo že v petih letih dala dobre rezultate, prej ne. Mi bi morali prvi letnik zasnovati drugače, in sicer veliko bolj didaktično in pedagoško. Študenti bi morali imeti v prvem letniku razmeroma malo predmetov, in to uvodne predmete, kjer bi jih naučili uporabljati literaturo. To je vrsta obrtnih veščin: kako se poišče knjiga, kako se ugotovi, kaj je v njej, in kako se bere. Ni treba vseh knjig brati od prve do zadnje strani, zlasti v humanistiki zadošča, da veste, kakšna je teza avtorja, pa greste na kako drugo knjigo, če vas ta ne privlači. Morate pa vedeti, kaj kje najti. Skratka, prvi letnik bi bilo treba posvetiti tem obrtnim veščinam, pa tudi področja predmetov bi se dalo pregledat.

Oč prvega letnika naprej pa bi videl idealen pouk v tem, da bi profesor poročal o tem, kaj je dognal v svojih samostojnih raziskavah. O tem bi najbolje predaval, ker bi to obvladal, hkrati bi študentom neposredno demonstriral logiko raziskovalnega dela in jih opozarjal tudi na najnovejšo literaturo. Jaz osebno tako delam. Imam dva kurza. En je uvodni, kjer skušam pokriti tisti obrtni del, čeprav dvomim, da imam kake posebne uspehe, drugi kurz je pa ta, kjer neposredno poročam o svojih dognanjih.

TRIBUNA: Kaj bi ob koncu najinega pogovora lahko še rekel svojim bralcem/študentom?

MOČNIK: Univerza traja že kakšnih 80 let. Enkrat gre gor, drugič dol. Zdaj smo spodaj. Toda, kaj je to proti večnosti!?

Egist Zagoričnik

nove knjige

Osho:

Tantra, spiritualnost & seks

Slovinci bomo kmalu bogatejši za novo knjigo, ki ne bi smela manjkati v nobenem slovenskem domu. Verjetno ga ni med nami, ki mu tovrstna literatura ne bi bila v zabavo ali celo korist.

Knjiga obsega 150 strani žepnega formata. Podana je preprosto, razumljivo vsakomur, če se je le pripravljen poglobiti vanjo - vase. Odpira najgloblje resnice o seksualni energiji, kako jo uporabimo - transformiramo v radost, ljubezen, najvišjo izkušnjo.

•Tantra pomeni, da lahko uporabiš seks kot odskočno točko. Ko enkrat razumeš ekstazo seksa, lahko razumeš to, kar so mistički govorili o tem - večji orgazem, kozmični orgazem.

Ameriški predavatelj in psihater Leonard M. Zunin je o knjigi zapisal: •To je najsjajnejši prispevek na področju človeške seksualnosti. S tem, da razbije naše vnaprej zamišljene predstave, nam Osho pokaže, da je vsak ljubezenski akt ključ do božanskosti. Freud je odprl svet seksualne patologije, Masters in Johnson svet normalnega seksualnega vedenja, zdaj pa nam Osho kaže pot Tantra, na kateri sam seks postane vrata k najglobljim religioznim izkušnjam.

Vsebina knjige je podana v šestih poglavjih: Tantra in Joga, Tantrična ljubezen, Popolna spustitev v seks, Spiritualnost Tantričnega seksualnega akta, Kozmični orgazem skozi Tantra, Tantra - pot predaje, prepustitve.

Knjigo je prevedel in v samozaložbi izdal Danilo Celan.

Za samo 100,00 din, kar vključuje tudi poštnino, jo lahko v prednaročilu naročite na naslov:

Danilo Celan,

**Rožna dolina, c.II/24,
61111 Ljubljana.**

NEKAJ VPRAŠANJ DR. TINETU HRIBARJU

V 6. letošnji številki (9. 4. 1990) je Tribuna objavila pogovor z Vami z nadnaslovom **Slovenski intelektualec in polis**. Med branjem se mi je vzbudilo nekaj vprašanj, ki Vam jih želim zastaviti. Za začetek moram reči, da mi ni pri srcu taka metoda posploševanja, kot ste jo uporabili v svojih odgovorih. Dotaknil se bom samo Vašega mnenja v zvezi z Univerzo in problemom intelektualca.

V drugem odgovoru ste dejali: »Gre za rezultate negativne kadrovske selekcije, po kateri so prišle na Univerzo mediokritete; ljudje, ki so še za stopnjo pod običajnimi konformisti.« Vprašujem Vas, od kdaj so po Vašem mnenju vidne posledice negativne kadrovske selekcije, ali v zadnjih 15 letih, torej od Vaše »odstranitve iz pedagoškega procesa«, ali pa vse povojno obdobje. Pri tem me zanima, kako ste prišli do svoje ugotovitve: ali samo na podlagi podrobnega proučevanja univerzitetne učiteljske populacije ali tudi z analizo študijskih generacij. Kako ste to raziskovanje opravili, s kakšnimi metodami? To sprašujem še posebej zato, ker iz Vašega odgovora ni dovolj razvidno, za kakšno število gre (mislim univerzitetnih učiteljev - mediokritet, da o konformistih sploh ne govorimo). Namesto posplošitve bi rad

konkretizacijo. Iz Vaše ocene sklepam, da ste dokaj natančno preštudirali ravnanje, mišljenje, strokovno- znanstveno in pedagoško delo univerzitetnih učiteljev in da ste prišli do citiranih ugotovitev na podlagi opazovanja konkretnosti in presojanja učinkov, kar Vas je potem peljalo do razvrščanja, ki ga v pogovoru nakazujete. Iz tega tudi sklepam, da smo vsi univerzitetni učitelji v vaših predalčkih, v takih ali drugačnih. Podoben način kot pri prejšnjem odgovoru ste ubrali tudi pri vprašanju o akademski etiki. Rekli ste: **»Od akademske etike smo še zelo daleč. Etično pokončnih ljudi imamo na Univerzi zelo malo. Večinoma imamo opraviti s tako ali drugače zlomljenimi ljudmi.«** Moram priznati, da me je ob tem postalo groza, lotila se me je panika, ker take Univerze še nismo podrli do fundamenta, tako rekoč odrezali

gnijoči del od zdravega narodnega telesa. Že spet moram postaviti vprašanje: Kako ste ugotovili količinsko razmerje »zelo malo« in »večinoma«? Na podlagi česa ste postavili diagnozo, da je na Univerzi tako malo etično »zdravih« učiteljev? Pravzaprav bi rad vedel, kje so se ti ljudje sploh še ohranili in kakšni so. V nadaljevanju citiranega stavka ste rekli: **»V glavnem se tega sploh več ne zavedajo, saj so jih lomili postopoma, od prvega razreda dalje.«** Ker menim, da nisem bil »lomljen« ne prej ne pozneje in se torej nimam za zlomljenega človeka (vi me boste pač šteli med tiste, ki se tega ne zavedajo), bi me toliko bolj zanimalo, koliko univerzitetnih učiteljev (pa ja ne vsi!) je po Vaši sodbi šlo skozi proces »lomljenja« (izraz »večina« bi se mi zdel le premalo otipljiv), kakšna je bila ta procedura in kako se posledice neposredno kažejo na njihovem (našem) strokovno-znanstvenem in pedagoškem delu in seveda na mladih generacijah, saj **»mediokritete morajo, če se želijo obdržati, reproducirati še manj sposobne od sebe.«**

Popolnoma se strinjam z Vami, da morajo avtonomno Univerzo ustvarjati avtonomne osebnosti, toda zanima me, kako boste iz te množice izbrali avtonomne osebnosti (s kakšno metodo, morda z diferenciacijo?). In kaj boste storili, če boste ugotovili, da je takih osebnosti (po Vaših merilih) tako malo, da bi morali Univerzo praktično sprazniti? Kar se mene tiče, imam rad čiste račune, zato bi se sila neugodno počutil, če bi vesoljna Slovenija vedela, da sem mediokriteta, konformist in brez akademske etike, pa vendar vzgajam (!) mladi rod (strokovnjakov, znanstvenikov, izobražencev).

V zvezi z izrazi »organski intelektualci«, »tretjinski intelektualci«, »intelektualci v ožjem, izbranem pomenu besede« bi si želel natančnejšo predstavo. Priznati moram, oprostite moji nerazgledanosti, da mi ti izrazi ne povedo veliko in da niti Vaša raba niti razlaga nista dovolj razbistrili pojmov. Menim, da takšno predalčkanje in zlasti nasilno razvrščanje ljudi ne bo kaj prida prispevalo k izboljšanju delovnih razmer na Univerzi in na Slovenskem nasploh. Ali se ne bi bilo treba zadeve lotiti kako drugače? Ne verjamem tudi, če Vam bodo srbski intelektualci hvaležni za tako postavljeno razvrščanje in opredeljevanje njihovih lastnosti. Pa bodi dovolj.

Srinjam se, da je treba Univerzo spreminjati, vendar sem za premišljeno in trezno ravnanje, brez strasti in samo na podlagi argumentov. Kako bi sicer ustvarili kaj boljšega?

dr. Gregor Kocijan
Ljubljana

ŠTUDENTSKA TELEVIZIJA

Studio FSPN - Učni center za raziskave audio- vizualnih komunikacij

Glavni namen »nove pridobitve« na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo je videoopisovanje ter seznanjanje s tehniko in metodami TV medija predvsem za novinarje nižjih letnikov. Video tehnologija naj bi se uporabljala tudi kot študijski pripomoček pri različnih raziskavah. Glede na to, da je oprema profesionalna, pa so odprte možnosti sodelovanja z video producenti in obstoječimi TV hišami. In če upoštevamo trenutno opremljenost studia, nabavo dodatne tehnične opreme, čas, ki razjeda monopol RTV-ja, bi s formiranjem ustrezne ekipe entuzijastov lahko v bližnji prihodnosti začela oddajati tudi Študentska TV.

EKSPERIMENTALNA PRALNICA

Čeprav je novinarska katedra na FSPN že dolgo sanjala o takšnem projektu, ni s svojimi predlogi in argumenti o koristnosti le-tega naletela na kakšen velik odziv. Ko je ob lanski participaciji po zaslugi tedanjega prodekana za finančne zadeve, Pavleta Gantarja, končno kapnilo nekaj denarja v ta namen, je kljub inertnosti večine »glavni štab« Gantar, Splihal, Fajdiga, Gabrovšek začel z ofenzivo. S sredstvi iz raziskovalne in izobraževalne skupnosti ter ob pomoči Elana so (pravzaprav je tu glavno vlogo odigral Jurij Korenc - Studio 37) nabavili solid-

no tehnologijo, U-MATIC standard. Dlje, kar leto dni, je trajala adaptacija bivše pralnice, streljaj od fakultete, za katero je le-ta zagotovila sredstva (pri projektu je sodelovala tudi Fakulteta za arhitekturo). Prenovljen prostor ima studio, montirnico in sejno sobo (predavalnico), v kateri bo mogoče na videoprojektorju opazovati potek realizacije različnih »novinarskih prijemov«, ki se bodo tisti hip (v živo) odvijali v studiu. Celoten projekt (manjka še nekaj aparatov in monitor v sejni sobi) je do sedaj stal čez 150.000 DM.

PROSTOVOLJCI

Majhna skupina študentov je s tovrstnim izobraževanjem pričela konec marca. Pod mentorsko taktirko Jurija Korenca naj bi že do konca tega semestra obvladali tehnologijo in tako v naslednjem študijskem letu sami prenašali znanje in izkušnje na naslednje zainteresirane. Dodati je še treba, da naslednji semester »mini TV praksa« ne bo več bazirala zgolj na prostovoljnih odločitvah, ampak naj bi se novinarji s studijem vsaj fakultativno spoprijemali. Seznanjanje z osnovami video tehnike, snemanja, montažiranja pa naj bi v prihodnosti doletelo tudi učitelje, zlasti asistente. Po Korenčevi shemi predstavlja Center samostojen način izobraževanja: »Določeni

ekipi bom razložil, kako stvar funkcionira, kako jo je najbolje uporabljati in vzdrževati, potem pa jim bom počasi prepustil vodenje in učenje njihovih naslednikov.« Gantar pa meni, da bo kljub vsemu temu treba zaposliti upravnika, ki bo hkrati svetovalec, v nasprotnem primeru se bodo namreč aparature prehitro uničile.

»Glede na to, da je oprema profesionalna, je možno sodelovanje z različnimi video producenti (Studio 37), z obstoječimi TV hišami (Studio LJ). Najprej je treba poskrbeti, da bo vsa stvar funkcionirala v študijskem smislu, šele potem so možne ostale variante,« razmišlja Pavel Gantar, eden izmed glavnih »krivcev« za formiranje Studia-FSPN, ko naleti na vprašanje o ustanovitvi Študentske televizije.

TV ŠTUDENTKA

Čeprav v tem smislu na fakulteti ni bil sprejet noben sklep, Gantar ugotavlja, da je to načeloma možno, toda pri projektu so imeli seveda najprej v mislih potrebe samo fakultete.

»V kolikor bi zadeva uspešno stekla, je možno tudi oddajanje programa. Televizije pa zagotovo sami ne bomo delali, ker fakulteta takšnega interesa nima.«

Oprema - po standardu U-MATIC, (hkrati je mogoče zadeve tudi prenesti in jih oblikovati v formatu H-BAND U-MATIC, ki je primeren za distribucijo) - je sestavljena iz aparatov, ki lahko funkcionirajo po 16-18 ur na dan in kar je manj, je v bistvu neizkoriščeno.

»Tako pri Študentski televiziji kot pri ostalih ni problem tehnologija, ampak program. Ko se razmišlja o takih zadevah, je treba najprej imeti v mislih, ali je programa vsaj za nekaj ur dnevno. Pri takšnih stvareh moramo biti realni pri oceni časa,« meni Gantar in predlaga dogovore z ustreznimi študentskimi institucijami. Dodaja še, da je za takšen projekt potrebna dodatna oprema v najmanj tolikšni višini sredstev, kot je stala doslej.

Bojan Krajnc

RAZPIS

Izid nagradnega natečaja za radijsko igro, ki so ga organizirali Radio Študent, revija Literatura in NAMA.

Žirija (Andrej BLATNIK, Matej BOGATAJ, Jaša JAMNIK, Nerina KOCJANČIČ, Darja PAVLIČ in Žarko PETAN) je pregledala 52 prispelih tekstov in sprejela naslednjo odločitev:

- 1. nagrada se ne podeli.
- 2. nagrada (2.500,00 din in objava v reviji Literatura): SANJA PILIČ - »O KOME SE TO RADI«.
- 3. nagrada (2.000,00 din): GORAN GLUVIČ - »TA ČUDOVITI POGUMNI SVET RIM«.

CANNES - 35 LET ZLATE PALME

Mednarodni filmski festival v Cannesu, ki že dolgo poteka vsako leto v maju, si je priboril sloves najbolj prestižnega na svetu. Takšna je tudi glavna nagrada festivala - »Zlata palma« za najboljši film - saj je velika čast za avtorja (in dokaz kvalitete za film) že priti v uradno, tekmovalno konkurenco. Na tem velikem sejmu filma zdaj namreč vsako leto prikažejo že več kot 600 filmov, le najbolj izbrani (število ni stalno-okrog dvajset) pa tekmujejo za Palmo. Letos bo ta podeljena petintridesetič in tu vam ponujamo spisek dosedanjih. Trudili smo se, da bi bil kar najbolj točen in z vsemi za ljubitelje filma potrebnimi podatki. Proti začetnim pričakovanjem pa ta naloga sploh ni bila lahka. Zdi se prav neverjetno, na kako različne in nepopolne podatke je mogoče naleteti pri tem delu. Tem težavam je treba dodati še glavno - našo: veliko zmedo v Jugoslaviji zaradi popolnoma poljubnega pravaanja izvornih naslovov filmov v »naše«. Zato opozarjamo uporabnike, da vse navedeno morda ni stoodstotno točno, kljub trudu, da bi bilo. Nadaljnje raziskovanje, primerjava in dopolnjevanje bodo še nujno potrebni. Veseli pa bomo, če bo tole vsaj dober začetek.

Podpisnik teh vrstic je podatke zbral z »majhno pomočjo prijateljev« in se jim za usluge najlepše zahvaljuje. In še to - da ne bo nesporazumov: festival v Cannesu poteka od leta 1946, Zlate palme pa podeljujejo od leta 1955. Do takrat je bila v veljavi Velika nagrada festivala (Grand Prix). O tem obdobju in morebitnih dodatnih opombah v zvezi s Cannesom bomo pisali v eni naslednjih številki v rubriki KiNoVice (Naprej v preteklost).

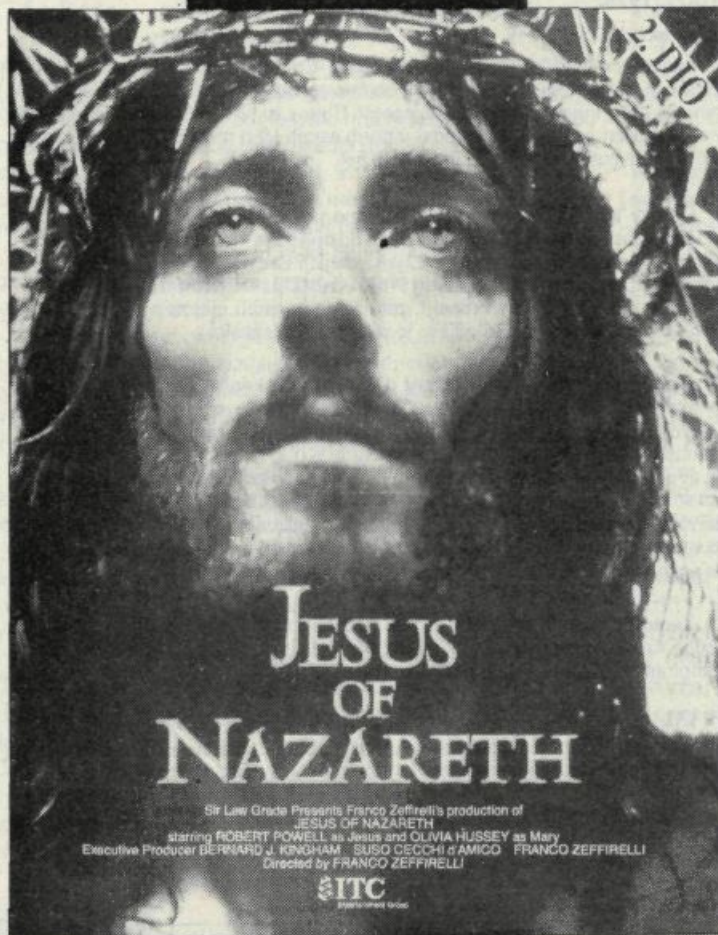
Miran Koritnik

LETO	FILM	DRŽAVA	REŽIJA
1955	Marty	ZDA	Delbert Mann
1956	Svet tišine (La Monde du silence)	Francija	Jean-Jacques Cousteau, Louis Malle
1957	Prijateljsko prepričevanje (Friendly Persuasion)	ZDA	William Wyler
1958	Letijo žerjavi (Letjat žuravli)	SZ	Mihail Kalatozov
1959	Črni Orfej (Orfeu negro)	Francija-Italija -Brazilija	Marcel Camus
1960	Sladko življenje (La dolce vita)	Italija-Francija	Federico Fellini
1961	Viridiana	Španija-Mehika	Luis Buñuel
in	Po tolikih letih (Une aussi longue absence)	Francija-Italija	Henri Colpi
1962	O Pagador de Promessas	Brazilija	Anselmo Duarte
1963	Gepard (Il gattopardo)	Francija-Italija	Luchino Visconti
1964	Cherbourški dežniki (Les Parapluies de Cherbourg)	Francija-ZRN	Jacques Demy
1965	Šarm ali kako si ga pridobiš (The Knack... and How to Get It)	Vel. Britanija	Richard Lester
1966	Moški in ženska (Un Homme et une femme)	Francija	Claude Lelouch
in	Gospa in gospodje (Signore e signori)	Italija-Francija	Pietro Germi
1967	Povečava (Blow Up)	Vel. Britanija	Michelangelo Antonioni
1968	ni bilo festivala (odpovedan zaradi študentskih nemirov)		
1969	Če bi (if)	Vel. Britanija	Lindsay Anderson
1970	M.A.S.H.	ZDA	Robert Altman
1971	Ljubezenski sel (The Go-Between)	Vel. Britanija	Joseph Losey
1972	Zadeva Mattei (Il caso Mattei)	Italija	Francesco Rosi
in	Delavski razred grev raj (La classe operaia va in paradiso)	Italija	Elio Petri
1973	Strašilo (Scarecrow)	ZDA	Jerry Schatzberg
in	Zabloda (The Hireling)	Vel. Britanija	Alan Bridges
1974	Prisluškovanje (The Conversation)	ZDA	Francis Ford Coppola
1975	Kronika vrelih let (Chronique des années de braise/Adhat sanawoyach el djamr)	Alžirija	Mohammed Lakhdar-Hamina
1976	Taksist (Taxi Driver)	ZDA	Martin Scorsese
1977	Oče gospodar (Padre padrone)	Italija	Paolo in Vittorio Taviani
1978	Drevo za cokle (L'albero degli zoccoli)	Italija	Ermanno Olmi
1979	Apokalipsa danes (Apocalypse Now)	ZDA	Francis Ford Coppola
in	Pločevinasti boben (Die Blechtrommel)	ZRN	Volker Schlöndorff
1980	Kagemusha	Japonska	Akira Kurosawa
in	Ta vražji jazz (All That Jazz)	ZDA	Bob Fosse
1981	Železni človek (Czlowiek z żelaza)	Poljska	Andrzej Wajda
1982	Pogrešan (Missing)	ZDA	Costa-Gavras
in	Pot (Yol)	Turčija-Švica	Serif Gören (po napotkih Yilmaza Güneya)
1983	Balada o Narajami (Narayama Bushi-ko)	Japonska	Shohei Imamura
1984	Pariz, Teksas (Paris, Texas)	Francija-ZRN	Wim Wenders
1985	Oče na službeni poti (Otac na službenom putu)	Jugoslavija	Emir Kusturica
1986	Misijon (Mission)	Vel. Britanija	Roland Joffé
1987	Pod satanovim soncem (Sous le soleil de satan)	Francija	Maurice Pialat
1988	Pelle osvajaletc (Pelle erobreren)	Danska-Švedska	Bille August
1989	Seks, laži in videotrakovi (sex lies and videotapes)	ZDA	Steven Soderbergh
1990			

JEZUS IZ NAZARETA

Za televizijo zamišljen in posnet material Jezus iz Nazareta je postal film le zato, ker je zdaj že daljnega leta 1977 TV nadaljevanke dosegla tako neverjeten uspeh. In zgodovina nas uči (nikar ne pozabite Spielbergov, Zemeckisov, Lucasov...), da je treba uspešnice razmnoževati, oplojevati, »štančati« in deliti med ljudstvo. Po ogledu obeh delov filma Jezus iz Nazareta se je najbrž vsak resnejši gledalec vprašal, odkod uspeh in takšno navdušenje nad serijo. Film je namreč ob tem, da pripoveduje neko biografsko zgodbo, pravzaprav neverjetno neživljenski, pravljichen, izumetničen, barvit in lep. To so seveda očitki režiserju, saj si vsega tega pri tematiki, ki jo obravnava, ne bi smel privoščiti. Po drugi strani pa so, kot kaže, prav ti elementi zagotovili uspeh nadaljevanke. Ljudje jih radi gledajo. Vsebinska teh ni prvotnega pomena, pomembno je, da jih njihovi ljubimci redno obiskujejo vsak teden na točno določen dan (beri izjavo Eddiea Murphyja v prejšnji številki Tribune). Če pa že vsebinska odloča o priljubljenosti nekega TV izdelka, potem so pri vrhu od življenja čimbolj odmaknjene zadeve (lepe obleke, lepa stanovanja, lepi otroci, lep pes...). In tu je Zeffirelli zadel v polno. Našel je lepo Marijo, lepega Jezusa, plavalasega in modrookega Janeza krstnika. Še hudobci (izrazito negativni liki) so pri njem lepi... Vzrokov za navdušenje ob lepem in prijetnem (ljudje se pred TV neradi utrjujejo) je torej kar nekaj. Drug morebiten vzrok uspeha nadaljevanke tiči v preprostosti zgodbe. Čeprav gre v bistvu za zelo dramatično, težko osebno dramo, to Zeffirelliju ni dosti mar. Naredil je spektakel, takoimenovano pašo za oči in ušesa. Včasih je pustil Jezusa malo pofilozofirati in je tako spustil nekaj intimnega vzdušja v film, sicer pa se je držal preizkušene recepta predhodnikov - kostumi, barve, množice itd. Spomnite se samo »biblijskih spektaklov« Samson in Dalila, Deset božjih zapovedi (oba je režiral Cecil B. DeMille), Sodoma in Gomora (režija Robert Aldrich) itd. Gre le za podajanje neke zgodbe, preprosto, neovozno in kar se da nedramatično. Če že lahko pohvalimo miren tok filma, ki dovoli gledalcu udobno spremljati sicer dolgo (skupaj 280 minut) zadevo, pa je eden največjih

Jesus of Nazareth (I, II)
Italija-ZDA-VB, 1977

Režija: Franco Zeffirelli. **Scenarij:** Anthony Burgess, Suso Cecchi D'Amico, F. Zeffirelli. **Fotografija:** David Watkin, Armando Nannuzzi. **Glasba:** Maurice Jarre. **Igrajo:** Robert Powell (Jezus), Olivia Hussey (Marija), Anne Bancroft (Marija Magdalena), James Farentino (apostol Peter), Ian McShane (Juda), Ian Holm (Zerah), Laurence Olivier (Nikodem), Rod Steiger (Poncij Pilat), Stacy Keach (Baraba), Michael York (Janez Krstnik), James Mason (Jožef iz Arimateje), Peter Ustinov (Herod Veliki), Anthony Quinn (Kajfa), Ernest Borgnine (stotnik), Donald Pleasence, James Earl Jones, Fernando Rey (»sveti« trije kralji), Christopher Plummer (Herod Antip), Valentina Cortese (Herodia) in Ian Bannen, Yorgo Voyagis, Renato Rascel, Oliver Tobias...

očitkov filmu pomanjkanje dramatičnosti in dramatičnih viškov. Kar je bilo morda dobro za TV, pokoplje film. Najbrž je edini pravi, res dramatičen prizor v Jezusu iz Nazareta slovita »pietá« - ko v dežju s križa sneto Jezusovo truplo konča v rokah od bolečine zlomljene matere Marije. To pa je seveda daleč premalo. In tako pridemo še do tretjega elementa nadaljevanke-filma, ki je bil najbrž usoden za uspeh. Igralska zasedba. Ena najbolj velikopoteznih v zgodovini filma. Vse vidnejše vloge (pa čeprav so v bistvu vse epizode, pojavljajo se le po par minut) igrajo zvezdniki mednarodnega slovesa. Takšna imena so vedno vžgala. Tako smo morda vsaj delno razkrili skrivnost uspeha TV serije.

Pri filmu pa vse to ne more vžgati. Vsaj danes ne, trinajst let po nastanku tega velikopoteznega projekta, ki je bil že ob rojstvu tak, kot da je sneman v petdesetih letih. Mislim, da je celo današnjemu gledalcu bližje skoraj dvajset let starejši film **Ben Hur** (1959, režija William Wyler) - sicer spektakl, a hkrati zgodba o Jezusu Kristusu. Gre za to, da se dobri filmi ne starajo ali pa se starajo počasneje. Zeffirellijev Jezus se je že rodil ostarel. V njem ni skrivnostnosti (lep primer mistike je **Ben Hur** iz leta 1926, režija Fred Niblo), ni provokativnega razmišljanja, dvoma (za primer lahko vzamemo kar **Zadnje Kristusovo skušnjava**, 1988, režija Martin Scorsese) in nikakršne interpretacije, umetniške obdelave motiva, osebe, zgodovine - film je skratka ostal na površini, zunanjemulesku, brez poglobljenosti. Za takšne stvari imamo ime - kič in mnogi filmski teoretiki so izdelek tako tudi imenovali. Mi dodajamo, da je film boren, zelo povprečen in mestoma tudi izrazito slab. Delno pa le velja pohvaliti fotografijo in glasbo. Iz igralske anemije, ki je zvesto »zvezdirala«, namesto da bi igrala, so se na trenutke povzpeli le **Olivia Hussey, Anne Bancroft, Rod Steiger** in James Farentino.

Vse, kar manjka Jezusu iz Nazareta, lahko gledalci najdejo v filmu Per Paola Pasolinija **Evangelij po Mateju** (Il Vangelo secondo Matteo, 1964), ki tako ostaja najboljša ekranzacija Jezusovega življenja. To je hkrati tudi morebiten napotek vsem, ki še iščejo.

Miran Koritnik

**SPORED
LJUBLJANSKE
KINOTEKE**

Torek, 24.04.90

JENKIJ (YANKS), Vel. Britanija, 1979. Režija: John Schlesinger. Glav. vl.: Vanessa Redgrave, Richard Gere, William Devane, Lisa Eichhorn, Rachel Roberts, Chick Vennera (v barvah).

Sreda, 25.04.90

NEVESTA JE BILA V ČRNEM (LA MARIÉE ÉTAIT EN NOIR), Francija-Italija, 1967. Režija: François Truffaut. Glav. vl.: Jeanne Moreau, Claude Rich, Jean-Claude Brialy, Michel Bouquet (v barvah).

TRPLJENJE DEVICE ORLEANSKE (LA PASSION DE JEANNE D'ARC), Francija, 1928. Scenarij: C.T. Dreyer s sodelavci. Režija: Carl Theodor Dreyer. Glav. vl.: Marie Falconetti, Eugène Silvain, Louis Ravet, Michel Simon, Jean Ayme, Antonin Artaud, Maurice Schutz.

Četrtek, 26.04.90

MOBY DICK, Vel. Britanija, 1956. Režija: John Huston. Glav. vl.: Gregory Peck, Richard Basehart, Leo Genn, Orson Welles, James Robertson Justice, Harry Andrews (v barvah).

Petek, 27.04.90

ZADNJA OBALA (ON THE BEACH), ZDA, 1959. Režija: Stanley Kramer. Glav. vl.: Ava Gardner, Gregory Peck, Fred Astaire, Anthony Perkins.

Sobota, 28.04.90

VLAK ZA DVA KLATEŽA (EMPEROR OF THE NORTH POLE), ZDA, 1973. Režija: Robert Aldrich. Glav. vl.: Lee Marvin, Ernest Borgnine, Elisha Cook ml., Keith Carradine (v barvah).

Nedelja, 29.04.90

VISOKI JEZDEC (TALL MAN RIDING), ZDA, 1955. Režija: Lesley Selander. Glav. vl.: Randolph Scott, Robert Barrat, Dorothy Malone, Pegie Castle, John Dehner (v barvah).

Ponedeljek, 30.04.90

FANTJE IZ BRAZILJE (THE BOYS FROM BRASIL), ZDA-Vel. Britanija, 1978. Režija: Franklin Schaffner. Glav. vl.: Gregory Peck, Laurence Olivier, James Mason, Lilli Palmer, John Dehner, Steve Guttenberg, Bruno Ganz (v barvah).

Torek, 01.05.90

VELIKI DIKTATOR (THE GREAT DICTATOR), ZDA, 1940. Scenarij in režija: Charles Chaplin. Glav. vl.: Charles Chaplin, Jack Oakie, Reginald Gardiner, Paulette Goddard, Henry Daniell.

Sreda, 02.05.90

LASSIE SE VRAČA (LASSIE COME HOME), ZDA, 1943. Režija: Fred M. Wilcox. Glav. vl.: Roddy McDowall, Elizabeth Taylor, Donald Crisp, Edmund Gwenn (v barvah).

Četrtek, 03.05.90

POTRES (EARTHQUAKE), ZDA, 1974. Režija: Mark Robson. Glav. vl.: Charlton Heston, Ava Gardner, George Kennedy, Lorne Greene, Walter Matthau (v barvah).

BISERI ZA OGRILICO

**UMETNOST NEME
GOVORICE**

Sreda, 25.4.1990 (večerna predstava)

TRPLJENJE DEVICE ORLEANSKE (La Passion de Jeanne d'Arc, 1928)

(glej spored)

Najpomembnejši danski filmski režiser Carl Theodor Dreyer (1899-1968) je kot mnogi drugi velikani sedme umetnosti doživljal prekletstvo svojega dela. Finančni neuspehi njegovih filmov so povzročili, da je mojster v svoji karieri posnel le 13 filmov: v prvih osmih letih režijske kariere osem, v nadaljnjih petintridesetih letih pa le še pet.

Čeprav lahko njegove prve, zaporedno posnete filme štejemo za čisto eksperimentiranje in učenje, redko kateri od njih pusti gledalca ravnodušnega. Tematika in nekatera stilska obeležja kasnejših Dreyerjevih del so v njih že nakazana. S svojim filmom **Spoštuj svojo ženo** (Du skal aere din hustru, 1925) je Dreyer postal slaven v Franciji, zato so ga povabili, naj za njih posname film po lastnem izboru. Odločil se je za **Ivano Orleansko**.

Gre za znan proces zoper Jeanne d'Arc, ki se je končal s smrtno obsodbo in sežigom na grmadi 1431. leta. Da bi dosegel čimvečjo avtentičnost, je Dreyer scenarij zasnoval po sodnih zapiskih, scenografijo in kostume pa so rekonstruirali po zgodovinskih dokumentih. Kljub temu pa je treba omeniti, da to ni »klasičen« zgodovinski film, temveč univerzalno delo o trpljenju ali kot so ga nekateri imenovali »dokumentarni film o duši«. Za Dreyerja je bilo najvažnejše sredstvo oblikovanja obraz - kot ogledalo človekove duše. Zato je v tem filmu uporabil slovite dolge bližnje posnetke, s katerimi je dosegel, da so močna čustva, izrazi obrazov prišla kar najbolj do veljave.

Zaradi te metode se zdi, da se nek oddaljen zgodovinski dogodek odvija sedaj, v naši prisotnosti in zato niti ni čudno, da je bil film prepovedan v vseh okupiranih deželah Evrope 1940-44.

»Ta film ni samo največje delo svojega avtorja, temveč je eno najpomembnejših del nemega filma. Nihče več ni tako načrtno uporabljal bližnjega posnetka, tako nadarjeno in tako zgovorno. Zaradi tega nas film tako prevzame. Tu je zbrano vse, kar je prispeval nemi film in prignano je do popolnosti. Po tej mojstrovini je bil zvočni film neizbežen.« (Charles Ford)

M.K.

Trpljenje device Orleanske (prizor iz filma)

Petek, 04.05.90

ZLODEJEVA LEPOTA (LA BEAUTE DU DIABLE), Francija-Italija, 1949. Režija: René Clair. Glav. vl.: Gérard Philippe, Michel Simon, Raymond Cordy, Nicole Besnard.

Sobota, 05.05.90

NEAPELSKO ZLATO (L'ORO DI NAPOLI), Italija, 1955. Režija: Vittorio De Sica. Glav. vl.: Toto, Paolo Stoppa, Sophia Loren, V. De Sica, Silvana Magano... (omnibus).

Nedelja, 06.05.90

LEGENDA O LYLAH CLARE (THE LEGEND OF LYLAH CLARE), ZDA, 1968. Režija: Robert Aldrich. Glav. vl.: Kim Novak, Peter Finch, Ernest Borgnine, Valentina Cortese, George Kennedy (v barvah). Zvečer - Dnevi danskega filma!

Torek, 08.06.90

SICILIJANSKA BRATA (THE BROTHERHOOD), ZDA, 1968. Režija: Martin Ritt. Glav. vl.: Kirk Douglas, Alex Cord, Luther Adler, Irene Pappas, Susan Strasberg (v barvah).

Zvečer - Dnevi danskega filma!

Sreda, 09.05.90

DRAKULA (DRACULA), VB, 1979. Režija: John Badham. Glav. vl.: Frank Langella, Laurence Olivier, Donald Pleasence, Kate Nelligan (v barvah).

Zvečer - Dnevi danskega filma!

Četrtek, 10.05.90

NOSFERATU, FANTOM NOČI (NOSFERATU; PHANTOM DER NACHT), ZRN- Francija, 1979. Režija: Werner Herzog. Glav. vl.: Klaus Kinski, Bruno Ganz, Isabelle Adjani, Roland Topol, Jan Groth (v barvah).

Zvečer - Dnevi danskega filma!

Petek, 11.05.90

VODSTVO (EXECUTIVE SUITE), ZDA, 1954. Režija: Robert Wise. Glav. vl.: Fredric March, William Holden, June Allyson, Barbara Stanwyck...

Zvečer - Dnevi danskega filma!

Sobota, 12.05.90

POŠTNA KOČIJA (STAGECOACH), ZDA, 1939. Režija: John Ford. Glav. vl.: John Wayne, Claire Trevor, Thomas Mitchell, George Bancroft, Andy Devine...

Nedelja, 13.05.90

LEPOTICA DNEVA (BELLE DE JOUR), Francija-Italija, 1967. Režija: Luis Buñuel. Glav. vl.: Catherine Deneuve, Jean Sorel, Michel Piccoli, Genevieve Page, Francisco Rabal, Pierre Clementi (v barvah).

Ponedeljek, 14.05.90

ANTONIO, KI PRINAŠA SMRT (ANTONIO DAS MORTES), Brazilija, 1969. Scenarij in režija: Glauber Rocha. Glav. vl.: Mauricio Do Valle, Odete Lara, Othon Bastos...

Prosimo občinstvo, da ne zamuja predstav. Kinoteka si pridržuje pravico do spremembe programa.

Ki No Vice

• FINSKI FILMI OSEMDESETIH LET

Od 7. do 17. maja bo v Cankarjevem domu na ogled pet novjših finskih filmov. Prikazani bodo: **Poslovni Hamlet** (Hamlet liikemaailmassa, 1987) Akija Kaurismäkija (7.5.), **Rosso** (1986) in **Ničvredno** (Arvottomat, 1982) Mike Kaurismäkija (9.5. in 11.5.), **Domotožje** (Kotia päin, 1989) Ilkka Jarvilaturija (14.5.) in **V vrtincu na glavi** (Älä itke lines, 1988) Janneja Kuusija (17.5.). S to prireditvijo poskušajo prireditelji CD v sodelovanju s filmsko redakcijo ŠKUC-a vsaj delno pokriti še eno veliko luknjo v našem filmskem vedenju in nepoznavanju. Marsikdo najbrž sploh ni vedel, da na Finskem snemajo filme. Ker pa so zadnja leta v velikem zagonu in predvsem po zaslugi bratov Kaurismäki na vsakem festivalu deležni izjemne pozornosti in nagrad, je to odlična priložnost za spoznanje s »kvaliteto, ki se sliši«. Rosso bo predvajan v srednji dvorani CD, vsi ostali pa v mali, vsakič ob 19. uri s simultanim prevodom. Vstopnina 30 dinarjev.

• **Drugo luknjo s severa bo poskušal pokriti Interfilm festival** iz Kranja z organizacijo **Dnevo danskega filma v Jugoslaviji**. Prireditvev poteka v več mestih naše domovine, v Ljubljani pa se bo odvijala od 7. do 11. maja v dvorani Kinoteke na Miklošičevi, vsakič ob 20. uri. Videli bomo pet novjših danskih filmov, vrstili pa se bodo takole: 7.5. **Aarhus ponoči** (Århus ny night, režija Nils Malmros), 8.5. **Hamlet ali Ofelija pride v mesto** (Ofelia kommer til byen, režija Jon Bang Carlsen), 9.5. **Zgodnja pomlad** (Barnkommens gade, režija Astrid Henning-Jensen), 10.5. zdaj že zelo slaven **Pelle osvajalec** (Pelle erobreren, režija

Bille August) in 11.5. še **Baby Doll** (režija spet Jon Bang Carlsen). Tudi danski film je pri nas velika neznanka, zato naj tudi ta prireditev pomaga, da ne bo več tako. Ker so nasledniki velikega Carla Theodorja Dreyerja naredili podoben, pravzaprav še večji bum kot Finci (osvojili so namreč dva oskarja zapored za filma Babetina pojedina in Pelle osvajalec), je prav, da pogledamo tudi to skrivnost uspeha od blizu. Še to: režiserka filma Zgodnja pomlad se bo po projekciji svojega filma predstavila gledalcem. Žal pa moramo poudariti, da se obe zanimivi prireditvi časovno skoraj popolnoma pokrivata in tako ljubitelji filma vseh omenjenih del zagotovo ne bodo mogli videti. Koordinacija programa torej znova (takšnih primerov je bilo že nešteto) ni bila mogoča - na škodo gledalcev in prirediteljev. Čeprav skoraj ne verjamemo v ugodno rešitev prošnje, vse predvajalce filmov in organizatorje takšnih prireditev v Ljubljani še enkrat naprošamo, naj večkrat sedejo skupaj in lepo enakomerno razporedijo svoje projekcije skozi vse leto.

• Ob desetletnici delovanja bo Cankarjev dom pripravil »dan odprtih vrat« z različnimi kulturnimi dogodki. Tako bosta 10.5. na ogled tudi dva celovečerna filma: slovenski **Veter v mreži** Filipa Robarja Dorina in angleški **Maurice** (po delu E.M. Forsterja) Jamesa Ivoryja. Lepa priložnost za zamudnike, da si (zastonj) ogledajo dober in še boljši film. Po

zadnjih vesteh pa ne bo na ogled v začetku predvideni švedski film **Moje pasje življenje** (Mit liv som hund, 1985) Lasseja Hallströma. Ker gre za odličan film (najboljši med temi tremi), lahko rečemo le - škoda.

• Ljubljanski kinematografi za prvo polovico maja napovedujejo: 8.5. premiero jugoslovanskega filma **Čas čudežev** (Vreme čuda) Gorana Paskaljevića (Čuvaj plaže pozimi, Poseben postopek, Somrak...), pa »odtrgano« ameriško komedijo **Ljubica, otroci so se skrčili** (Honey, I Shrank the Kids) Joeja Johnstona in film, katerega naslov pove vse - **Lambada**. Režiral ga je Greydon Clark. **Mel Gibson** pa bo, kot kaže, spet navduševal svoje navijače v Mini kinu Union. V načrtu so reprize filmov: **Pobesneli Max** (Mad Max), **Cestni bojevnik** (Mad Max II), **Leto nevarnega življenja** (The Year of Living Dangerously), **Tequila Sunrise**...

• **NAPREJ V PRETEKLOST** - (Tujejezični oskarji - tretjič): **1965 Trgovina na glavni ulici** (Obchod na korze), Čehoslovaška, **Jan Kadar** in **Elmar Klos**; **1966 Moški in ženska** (Un Homme et une femme), Francija, **Claude Lelouch**; **1967 Strogo nadzorovani vlaki** (Ostre sledovane vlaky), Čehoslovaška, **Jiri Menzel**; **1968 Vojna in mir** (Voina i mir), SZ, **Sergej Bondarčuk**; **1969 Z (Z)**, Francija-Alžirija, **Costa-Gavras**; **1970 Preiskava o neoporečnem državljanu** (Indagine su un cittadino al di ogni sospeto), Italija, **Elio Petri**; **1971 Vrt Finzi-Continijevih** (Il Giardino dei Finzi-Contini), Italija-ZRN, **Vittorio De Sica**. (Nadaljevanje prihodnjič.)

M.K.

VIDEOTEKA

★ ★ ★ ★ ★
 GALERIJA ŠKUC Stani trg 21 Ljubljana
 pon - pet 16 - 21 tel: 216 540

MARRIED TO THE MOB

Režija: Jonathan Demme.

Gl. vl.: Michelle Pfeiffer, Matthew Modine, Dean Stockwell, Mercedes Ruel.

Mob je priljubljen ameriški izraz za mafijo, torej boste v filmu videli, kako je to, če si poročan z njo. Junakinja ni preveč navdušena nad tem »zakonom« in hoče po snrti moža gangsterja oditi daleč proč. A to ni enostavno. »Šef« je vrgel oko tudi na njo. Da bo še bolj zanimivo, poskrbi FBI in njeni ne najbolj spretni agenti. Mafija nima usmiljenja in njen šef se ne bci nikogar - razen svoje žene, ki mu je nenehno za petami.

Takšna je torej ta blaga kriminalka in rahla komedija. Vsakega malo, največ pa (tudi rahle) ironije. **Demme** (Stop Making Sense, Something Wild) je naredil še en neobvezen, zabaven film, najbolj primeren za nedeljsko popoldne. Igralci so vsčeni. Michelle je tokrat temnolasa (dobra pogruntavščina), Stockwell pa spet dober (še boljša).

THE GOOD MOTHER

Režija: Leonard Nimoy.

Gl. vl.: Diane Keaton, Liam Neeson, Jason Robards, Ralph Bellamy, Asia Vieira.

Boj matere samohranilke za svojega otroka. Bivši mož namreč vloži zahtevek zanj zaradi nekaterih materinih »nevzgojnih« potez. Kdo bo dobil boj in predvsem - na čigavi strani boste kot gledalec?

Film je kar nekakšen na glavo obrnjen **Baby Boom** (poslovni ženski ni do otroka - o tem smo na tem mestu pisali), v določenih potezah pa spominja tudi na uspešni in z oskarji nagrajevani melodrami Na zlatem jezeru in Kramer proti Kramerju. Je življenjski, poučen, kritičen, a hkrati izrazito melodramatičen. **Nimoy** (znan kot Mr. Spock v Zvezdnatih stezah) je presenetljivo dober režiser, znani igralci pa so korektno opravili svoje delo, čeprav ne izstopajo. To je droben, lep film, ki ga ne pozabite takoj.

PEJZAŽI U MAGLI (Pejsaži v megli)

Režija: Jovan Jovanović.

Gl. vl.: Ana-Marija Petričević, Ljubomir Todorović, Tihomir Arsić, Rade Šerbedžija, Milena Zupančič...

Naš film o problemu narkomanije, konkretno v Beogradu. Izdelek, ki ga velja videti, kljub prve pol ure, ko dobite občutek, da so ga delali diletanti. Igralci recitirajo besedilo, vse deluje prisiljeno in nenaravno, a se zadeva postopoma popravi. Za glavno odliko filma lahko štejemo sporočilnost, pritegne pa tudi pristnost atmosfere »podzemlja« (v nekaterih trenutkih dobimo vtis dokumentarnega filma) in številni prizori »svadanja«, ki gledalca ne morejo pustiti ravnodušnega. Debitanti so boljši kot preverjene igralske zvezde, a drži, da je najslabši del filma režiranje igralcev. Biče bolje...

M.K.

KINEMA

PESEM ROŽNEGA PANTERJA

Jean Genet: DNEVNIK
LOPOVA, Založba Mladinska
knjiga, Ljubljana 1990

Pred časom je Mladinsko gledališče iz Ljubljane uprizorilo prozno delo Jeana Geneta *Balkon* in nam s to predstavo ukazalo na avtorja, ki velja za enega od najbolj kontroverznih osebnosti evropske literature dvajsetega stoletja; *lopova* in *homoseksualca*, ki ga je skozi življenje vodila podobna sla kot na primer Piera Paola Pasolinija. Gre za delo, napisano v prvi osebi, ki govori o Genetovih lopovskih in ljubezenskih podvigih. Nedvomno gre za eno od najbolj polnokrvnih knjig, ki so v zadnjem času izdane v slovenskem prevodu. Delo je polno subtilne govorice in ranljivosti, zato zahteva od bralca polno bralsko pripravljenost. Celotno stvar lahko preberete kot pesem, saj je »skrita pesem« glavna Genetova preokupacija.

Srečen lov!

Ko je subjekt izobčen zaradi svoje želje ali volje drugih (družbe), se v takšnem subjektu, kot po pravilu, okrepijo nekatera občutja, ki imajo skupni korelat v ogroženosti. To so občutja strahu, sovraštva, ljubezni, prezira; vse skupaj pa jih vodi povečana strast zaradi takšne pozicije. Izobčenec, prikrajšan za meščansko varnost, se zaradi zgoraj omenjenih občutij spusti v notranji monolog in bolj kot se umika moralnim kodeksom družbe, ki ga obkroža, bolj se v njem razrašča strast, nastala iz notranjega dialoga, ki je lahko tudi pogovor z bogom v njem. In prav ta trenutek, ko se dialog začne, ko izobčenec zasliši boga v sebi, je ustvarjen pogoj za obstoj izobčenčeve estetike, razklane na sovražstvo in ljubezen. Valovanje med tema dvema občutjema je tisti poglavitni, že skoraj fizični premik odmetnikove želje, obsojene na to dvojnost. Tako lahko rečemo, da pride do dveh nasprotij, ki sta poglavitni za risanje tovrstne estetike: iskanje lepega v grdem in grdega v lepem. Na tej točki pa bi se že lahko lotili samega predmeta in poudarili, da je *Dnevnik lopova* Jeana Geneta pravcata mala epopeja iskanja lepega v grdem, s tem da je iskanje lepega prepuščeno samemu bralcu; Jean Genet je vseskozi »grd« in to brez pardona, saj mu to ustreza. To pa je tudi trenutek, ko pri njem aktivno nastopi strast, ta veličastna kraljica odvrženih in pa tistih, ki so se zavestno odločili ignorirati meščanske navade. To je tudi tista strast, ki rodi »dobro« pesem, ki preraste takó zlo kot tudi dobro v krščanskem smislu. Čeprav se Genet tako vztrajno ukvarja z dobrim in zlim, se zdi, da mu je vseeno v končni fazi pomembnejša ta samotna, božja opcija, ki se sprosti, ko preneha fizično. S tem ne želim razvrednotiti praktičnega pri Genetu, ki se prav v tem fizičnem loči od literature kot nečesa akademskega in si jo preuredi v dodaten užitek, ki sledi tistemu stvarnemu.

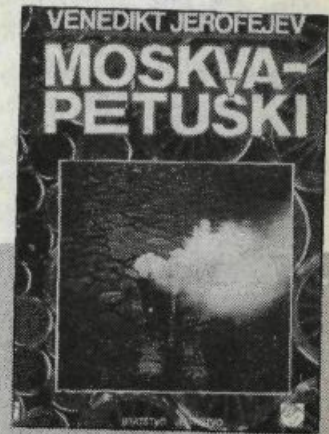
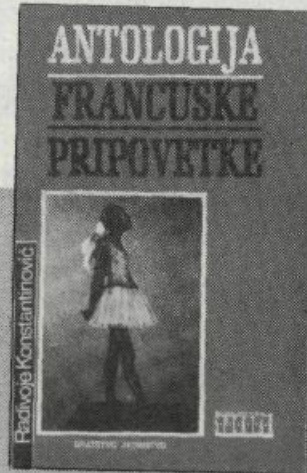
Ker pa gre za dnevnik, sta si ti dve izkušnji - literarna in stvarna - povsem blizu; temu prispeva pisanje v prvi osebi. Preseneča Genetova dokaj velika slogovna in stilistična izdelanost, saj gre za pisca, ki je s svojim razvratnim in neuravnovešenim načinom življenja odklanjal vsakršno »šolo pisanja«. Torej se postavlja vprašanje, od kod velika načitanost tega kontroverza francoske literature, o katerem je Sartre znal napisati kar za celo knjigo teksta, ki pa jo je Genet mirno prezrl. Odgovor tiči v njegovem življenjepisu, ki pravi, da je bil od samega začetka sirota in ga je posvojila dokaj ugledna družina s svojo knjižnico, ki jo je Genet že od malega vestno uporabljal. Od tu torej ta skrivnostna načitanost bodočega delikventa, ki je več časa preživel

v zaporu kot na prostosti. Med drugim je bil izgnan na prisilno delo v francosko Gvajano, na katero ga vežejo »prijetni« spomini. Toliko o tem. V današnjih časih, ko pri nas kraljujejo različne metatekstualnosti in je človekova izkušnja v literaturi postavljena na stranski tir, je Genetov pesniški roman resno opozorilo, da smo pozabili na nekatere prvinske človekove posebnosti, ki so nadčasovno še vedno aktualne. Ob tem je treba dodati, da nam Genet v svojem dnevniku kaže povsem novo izkušnjo homoseksualne ljubezni, na katero se pri nas še vedno gleda na zelo konzervativističen način. Jeanovi moški zadobivajo ponekod že skoraj mitološke razsežnosti, tako da jih lahko bralec doživlja brez vsakršnega predsodka. Pravo veselje je odkrivati takšne drobce, kot je sledeči: »Prek Jugoslavije sem šel iz zapora v zapor. Tu sem srečal mračni in nasilne zločince, ki so kleli v nekem divjem jeziku z najlepšimi psokami na svetu. - Jebem ti božjo mater! Jebem ti zid! Nekaj minut za tem so prasnili v smeh in kazali svoje bele zobe. Tako nas poučuje o bogastvu našega balkanskega žargona in to tako mimogrede, medtem ko se ga mi sramujemo. Zanimivo je to, da je Genet kljub strogi prozni obliki nevezanega teksta ves čas gojil željo, da bi celota izzvenela kot velika pesem, ki je brez mej v svoji notranji in zunanji formi. Tako se bralcu na trenutke zdi, kot da bere pesem, ki je občasno pretrgana z nenadnimi realističnimi vpadi; sicer kratkimi, toda dovolj močnimi, da vpeljejo v to delo svojevrstno razdvojenost: kot da realistično pogojuje pesniško, ki prihaja iznenada, iz eruptivnosti. Tako kot so njegove ljubezni nenadne in pogoste, tako so tudi pesniški sunki nepredvidljivi. Čeprav v knjigi ni prostora za ženske, bi se dalo kljub temu trditi, da je njegova estetika že kar travestitska, saj za surovo moškostjo, ki pristaja zločinu in kraji, ždi emocionalnost, posuta s cvetjem in čipkami, ki pokrivajo zlo in ga delajo lepega; torej delajo iz grdega lepo. Prav v tem dualizmu pa se pojavi tudi »pesem«, ki je označila vse Genetove tatiče; preveč grde, da bi bili zares grdi, bi lahko povedali v njegovi maniri. Ženskost tudi zato, ker gre v preučevanje tatičeve psihe tako daleč, da navidezna groba moškost tega vtapljanja več ne »prenese« in se začne pretvarjati v rože in čipke. In kaj je s pretvarjanjem lepega v grdo? Tudi ta pretvorba je nujna, saj lepota kot negibna masa ne more sproščati svoje svetlobe, ki se izrazi šele v nestalnosti, aktivni in prav zaradi tega lepi in iskani. *Dnevnik lopova* ni labodja pesem ampak pesem rožnega panterja.

Esad Babačić

KARANTANIJA PREDSTAVLJA:

1. Charles Bukowski:
Fotografije iz pakla: priče o zakopanom životu / Bratstvo-Jedinstvo (biblioteka Spektar), Novi Sad 1989

Lahko bi rekli, da je Bukowski že pravi klasik, ki se kljub poznemu začetku svoje pisateljske poti ne da zmotiti. Sicer pa so njegovi recepti, kako postati dober in slaven pesnik, eni od najbolj razvpitih: poležavanje in pitje piva na ameriški način; pa še malo konjskih dirk in boksa. In prav zaradi tako širokega spektra motivik v njegovi prozi bo Bukowski za nas še naprej ostal nekakšna egzotična zgodba z onstran oceana. FOTOGRAFIJE IZ PAKLA je še ena zbirka njegovih kratkih zgodb, ki se ne razlikujejo dosti od tistih iz zbirke ZGODBE NAVADNE NOROSTI. Mislim, da jezik ni bariera in da je Bukowski v SH/HS jeziku še najbolj sočen. Samo pomislite na vse tiste silne kletvice in

široko paleto izrazov, ki jih najdemo v našem bratskem jeziku za najbolj intimne dele telesa. Vse to kot vedno ponuja Hank.

2. ANTOLOGIJA francoske pripovetke: 1945-89, Bratstvo-Jedinstvo, (Biblioteka Spektar), Novi Sad 1989.

Tako kot najnovejša zbirka zgodb C. Bukowskega je tudi ANTOLOGIJA... izšla pri založbi BRATSTVO-JEDINSTVO iz Novega Sada. Gre za najboljše avtorje v kronološkem zaporedju med 45. in 89. letom. Med ostalim lahko najdemo imena, kot so Simenon, Beckett, Bazin, Beckett, Bazin, Camus in Vian. Že to je dovolj velik razlog, da ima vsak pravi ljubitelj dobre literature takšno knjigo v svoji zbirki. Sicer pa se biblioteka SPEKTAR ob tej antologiji lahko pohvali še z mnogimi drugimi uspešnicami, katerih prevodi so izšli v tej ediciji; Antologija nemačke poezije, Borges,

Cvetajeva, Bernhard, Jerofejev, Platonov. Tako, da lahko v bodoče pričakujemo še nove izdaje takšnih in podobnih del.

3. Venedikt Jerofejev:
MOSKVA-PETUŠKI, Bratstvo Jedinstvo, (Biblioteka BIS), Novi Sad 1989.

Kdo še ni prebral najbolj pijane knjige od Karpatov do Triglava! Kako si priskrbeti alkohol tudi takrat, ko za to ni nobenih teoretičnih možnosti? Ali o tem, kaj vse se ti lahko pripeti na progi MOSKVA-PETUŠKI. Lahko berete tudi trezni. Toda mogoče boste potem vseeno poskusili kaj spiti. Za vse trezne zamudnike je BRATSTVO I JEDINSTVO natisnilo že drugo izdajo te legendarne knjige Venedikta Jerofejeva.

Nazdravimo z njim!

Esad Babačić

REVENGE OF THE KILLER BUBA

BUBA je v mesecu marcu dobesedno bombardirala Ljubljano s svežo krvjo ameriškega in evropskega post hardcorea.

Potrditev dejstva, da je hardcore internacionala preživela apokaliptična osemdeseta leta in da brzi v devetdeseta, se je vsekakor odrazila na treh marčevskih koncertih. Skupine HELL'S KITCHEN, MILITANT MOTHERS, STAND TO FALL, SNUFF in D.I. so že v devetdesetih

- v to so se prepričali vsi, ki so videli njihove nastope v KUD France Prešeren, klubu, ki je edina alternativa morbidno črnemu K4.

To pa še ni vse! Koncertna ofenziva Bube bo nedvomno doživela svoj vrhunec z nastopom NOMEANSNO na sam dan zmage, to je 9. maja v mali dvorani študentskega naselja. Predstavljati NOMEANSNO y tem trenutku je popolnoma nepotrebno, saj so potrdili status ene najboljših skupin vseh časov že na dveh ljubljanskih koncertih v letih 1988/98. Pred koncertom boste o njih seveda brali tudi na straneh te veleocenjene revije.

In napoved za prihodnost? V zlati jesenski sezoni se Ljubljani obetajo tudi nastopi koncertnih povratnikov FUGAZI in VICTIMS FAMILY, poleg njih pa prihajajo tudi vzhajajoče zvezde ameriškega undergrounda, kalifornijski ALICE DONUT in FIDELITY JONES iz Washingtona.

Let music rule...

Pomisleki pred in smešni občutki ob vstopu v dvorano. The Fall - legenda angleške rokarske drugačnosti, naj bi funkcionirali v komorni dvorani, med bolj ali manj alpsko štrlečimi piščalmi tam inštaliranih orgel. Po polurnem čakanju, polnem zvedavih pogledov ("lej kdo je tuki" ipd.) in diskretnega mrmranja ("a ma nov kežual, al kuga" ipd.), bolj značilnega za kakšno res komorno prireditev, je Igor V. v imenu organizatorja najavil The Fall; tudi to se je dogajalo bolj komorno, ali kot se je malce pošalil ceremonial majster, "v stilu Marka E. Smitha". Sicer pa razlogov za razposajenost res ni imel dosti. Poleg morečega ambienta ga je verjetno trl tudi številčni odziv obiskovalcev. Teh je bilo po neuradnih podatkih (tam prisotna in prijazna hostesa), nekaj nad šesto, kar je zelo težko zadostovalo za pokritje stroškov koncerta (sicer pa je za poravnavo konkretne kategorije -denar- verjetno poskrbel Zagreb, ki je, kar se koncertov tiče, veliko bolj MESTO kot Ljubljana). To ugotovitev je sicer v prejšnji številki navedel tudi Gary G., ki je na koncertu zavzel prostor v vrsti za mano in je pol ure čakanja porabil za preračunavanje enačbe 1600 : 1

THE FALL V CANKARJU

THE
FALL

Po tem, ko smo v prejšnji številki ocenili novo ploščo in napovedali koncert skupine The Fall, so se res ustavili v Ljubljani. Dogodek je bil v soboto zvečer v Veliki dvorani slovenskega kulturnega hrama.

Haložan. Toliko (1600 kdin) namreč stane steklenica Dom Perignona v Babilonu, rešitev enačbe pa pove, koliko litrov Haložana si lahko človek privošči za enega Perignona. Pa nazaj k zadevi! Ostali smo pri mlačni napovedi koncerta, po kateri so se The Fall res prikazali na odru in zelo rokarsko odprášili eno uro koncerta. Odigrali so večino zadev z zadnjega albuma, ki so jih uspešno prepletli z nekaterimi starejšimi "uspešnicami". Na prejšnje The Fall so v glavnem spominjali zaradi na trenutke že kar ubijajočega monotonega Smithovega vokala, ki je v dani situaciji funkcioniral pozitivno - kot neke vrste naveza med sterilno dvorano in rockovsko predstavo na odru. Osvetlili so se s skromnim light-showom, ki je deloval povsem zadostno in učinkovito. Sicer pa bi The Fall upešno odigrali tudi brez minimalistično zastavljene scene. Po eni uri so nehali in po medlih in neprepričljivih vzklikih dvestoglave množice pod odrom prišli še za petnajst minut, ter pokazali, da so dober bend.

Škoda, da so bili v Cankarju! Vse skupaj bi izpadlo dosti boljše v KUD-u F. Prešeren, npr.!

Igor Ivanič

Mötörheadi so sicer kul tipi, toda obkroženi z množico ljudi, ki jim nenehno teži... Razen izjem, seveda. Jasno, vsak jih ima kmalu poln kufer. Občudujem njihov temperament. Povsem jasno je, da Lemmy znori, če ozvočenje ni v redu ali, če kaj prileti na oder. Če hočeš biti št.1 v rokenrolu in tako preživeti 45 let, kot jih je Lemmy, moraš biti včasih zajeban. Bravo, Lemmy.

Ko je bil četrtkov koncert odpovedan, je nekdo zavpil VSE PLATE ZAŽGI! Čigave plate? MOTORHEDOVE! In še LEMMY JE KURBA, KI SE FIKSA in ne vem, kaj še vse. Mulo, 16 let star, mogoče. Si človek, ki je dal celo življenje za glasbo, zasluži, da mu tisti, za katerega je delal, reče kurba, ali karkoli že? Sploh pa se Lemmy ni fiksalsal.

Rodil sem se, ko sta umrla Hendrix in Janis Joplin. Bil sem v Londonu, ko se je ubil Sid Vicious. Takrat je bilo tam grozno. Ozračje je bilo napeto, ljudje so bili v šoku, paranoični, punkovci so postajali agresivni. Kaj pa danes? Pred dnevi, ko so umirali Mötörhead, PA NIČ! Postali smo razvajeni. Zaradi enega samega odpadlega koncerta smo pripravljani uničiti vse. Nikomur ni bilo niti malo mar, da je Taylor umiral. Pomembno je bilo to, da je bil koncert odpovedan, prestavljen. OK. In da so za Partibrejkerse plačali 120 kil. Nekateri so ponoreli, ker so vstopnice kmalu po vstopu v dvorano vrgli proč. Ogromno platno z napisom Mötörhead je bilo t. n, vsi instrumenti tudi, koncert bo. Logika je spet zatajila. Vsaj pol ljudi je tako ostalo brez kart.

Ko je bilo že jasno, da koncerta ne bo in da bo v petek, sem se spomnil stare resnice, ki mi je zadala kup skrbi: kdor je danes svinja, bo jutri šunka. Če je bil bobnar

MÖTÖRHEAD AIN'T DEAD!

Vse se je začelo z idejo o intervjuju z Mötörheadi. Utopija. Hotel sem narediti FRESH IN FLESH. Vedel sem, da ne bo lahko, zato sem se odločil, da ves čas spremljam dogajanja okrog njih in nazadnje ujmem priložnost za pogovor. V končni fazi ga ni bilo, kot tudi koncerta ne.

onesposobljen za koncert, kaj bo šele jutri? Zle slutnje se po Murphyju VEDNO uresničijo. Žal.

Slabo novico mi je v petek povedal Metal Maus v Šiški.

»Ej, Mačk, a veš, da koncerta ne bo?«

»KUA!!!«

»Bobnar bo umru, Würtzl pa bo preživu...«

Mislim si, kaj ta govori, travma, znorel bom, a je to mogoče... Skušal sem ostati miren in brati Mausove stripe, toda... I just can't believe it, somebody wake me up, I've got enough!!! Šel sem žurat. Odločil sem se, da bom vse zalil. Moral sem uničiti tisto ogromno količino energije, ki je hotela UBIJATI. Remember you have to die, pravijo Slayer. Potem je navrla cela množica govoric. Da se je Lemmy šprical, da je Burston umrl, da je Taylor umrl, da je umrl čisto en tretji. Glavno, da je po njihovem nekdo umrl. Množica si je podzavestno želela šoka, še močnejšega od koncerta. Hoteli so smrt, dobili so jo, pa čeprav v obliki govoric, samo za tisto kratko zadovoljitev. Kot pri masturbaciji. Mötörheadi so nam ga fino zdrkali, ni kaj.

In za konec, čisto uradno. Taylor se je v družbi kitarista napolnil z izdatnimi količinami kokaina, za katerega je bil prepričan, da je petorazredna roba in naj bi bil z Dunaja. Vse skupaj sta pridno zalivala še z alkomom, in ko je coke pribil, sta ugotovila, da sta polna prvorazrednega kokaina. Posledica je bila, da je v četrtek Taylor komaj preživel. Dohtarji na Kliničnem so ugotovili še to, da ima Taylor popolnoma sesuta pljuča in ledvica. Bog ve, zakaj... Vse to je sporočil tudi Radio Študent in lahko rečemo, da je uradno. Ciao.

SPOLNOST, MAMILA & ZABAVNA GLASBA

Saj že veste, kje bom začel?! Seveda s četrtkom, ko je na vseh pravovernih koledarjih kazalo, da je 5. april in je Kompas napovedoval 140 minut totalnega rock' n' rolla. No ja, zgodbo že poznate. Doživeli smo le 40 minut totalnega rock' n' rolla s Partibrejkersi, potem pa je bilo špasa konec. Dva motoroglavca se namreč nista uspela iz popoldanske kome zbuditi niti toliko, da bi ju zvelikli na oder. In potem... Sedaj sem v dilemi, ali naj nadaljujem z zgodbo o Garyu Grayu ali z zgodbo o Motörheadih. Prva za vas, ljubi bralci, gotovo ni preveč zanimiva, je pa zanimiva zame, ker se je ne spominjam prav dobro.

Zgodba o Garyu Grayu 5. aprila itd.

Gary Gray se je na odhod v Halo Tivoli dobro psihično pripravil, pa tudi tja se ni odpravil praznih rok. In je užival v nastopu beograjskih žurolomcev. Ko je potem Marko G. potrdil govornice, da so motorji še vedno preveč zadeti, da bi prišli na sceno in da bodo igrali naslednji dan, ni bil nič jezen; prav nasprotno. Končec koncev, ali ni luksuzno z eno samo vstopnico obiskati dva koncerta in to kar v Hali Tivoli. Sploh pa dva koncerta pomenita dva razloga za popivanje, ob petkih pa tako ali tako ni v Ljubljani nobene pametne zabave. Torej je izpraznil svoje skrivne rezervoarje in se napolnil v Hipodrom. Prvič. Vobče gledano mu ne bo žal niti, če je bil zadnjič. Tja ga je povabil znameniti rock kitarist Sašo B., ki je praznoval rojstni dan. Njegovi rojstni dnevi so znani po tem, da uspe prepričati cel kup bendov, da igrajo kar tako, za žur. V Hipodromu je Gary Gray ugotovil, da gre pravzaprav za nekakšno liberalno konvencijo, ampak ga ni praveč motilo in je takoj poiskal pijačo. Našel jo je v Sašovem kovčku za kitaro (lukavo, a ne?) v obliki številnih steklenic različnih znamk viskija.

Ostalo si lahko mislite. Na koncu, nekje ob pol petih, je določena mlajša dama Garya, ki se ji tudi po tej poti zahvaljuje, njegov avto spravila domov.

Gary se je osvestil naslednjega dne okoli petih popoldne, Motörhead pa ne, zato mu ni bilo treba na njihov koncert. Lahko je ostal v postelji in na televiziji gledal modrovanje predsedniških kandidatov.

Zgodba o angleškem ansamblu Motörhead 5. aprila itd.

Torej, kot že veste, je šlo za kokain, ki je bil kar nekajkrat močnejši, kot so ga bili motoroglavci vajeni. Eto, zato vam pravim, da se je bolje držati alkohola, kjer se vam vsaj ne more primeriti, da bi vam kdo vrček namesto s pivom napolnil z viskijem in bi vas po dveh domnevnih pivih nič hudega

sluteče vrglo v komo. Fante so potem v soboto odposlali v rodno Anglijo. Menda imajo slabo vest in bi radi oddelali svoje obveznosti do tukajšnjih organizatorjev, kar še najbolj veseli Pbčja. Takole nekako je zadnjič povsem neuradno kombiniral: Motörhead so podpisali pogodbo z mega družbo CBS, ki bo iz njih morda uspela narediti mega zvezde. Plošče CBS licenčno izhajajo tudi pri ljubljanski Založbi kaset in plošč in bo njihov novi album morda mega hit tudi pri nas in potem bo PBC na račun slabe vesti benda organiziral serijo ekskluzivnih koncertov v hali Tivoli. Lepo.

Kompas je pridno vračal denar za vstopnice in v splošni denarni suši sem prišel na perverzno idejo, da bi vnovčil kupon svoje sicer brezplačne vstopnice. Potem pa so me dosegle govornice, da je bobnar nesrečne skupine storil žalostno smrt. Zato sem vstop-

nico uokviril kot spomin na domnevno poslednji nastop znamenitega angleškega ansambla. Izkazalo se je seveda, da gre za navadno natolcevanje, ki sta ga po različnih virih razširjala

- a) Miha Štamcar,
- b) Jani Kenda.

Skušal bom izbrskati dejstva in obkrožiti pravilni odgovor, kajti krivec mi bo moral povrniti vsaj stroške okvirja.

Zgodba o jazzu

Ves ta čas v Cankarjevem domu poteka jazz festival. Fantje so očitno nekje prebrali nekaj o permanentni revoluciji in izzumili permanentni jazz festival. Mislim, saj so koncerti gotovo čisto O.K., ampak če imaš v mesecu dni tri koncerte, se meni to ne zdi festival. Je že res, da je lažje (in ceneje) pripeljati zanimiva imena takrat, ko imajo čas, kot zbrati ducat taistih v treh festivalskih dneh. Ampak to ni to.

Renesanso pa je v Ljubljani doživela klubska jazzovska scena. Ponedeljki v sicer precej opustelem disku Turist so spet totalno ful in in vse bolj in. Ta teden je bil poleg ponedeljka jazzovski tudi torek v K 4 in četrtek v KUD France Prešeren. Lepo.

Zgodba o volitvah

Minulo nedeljo smo imeli prve svobodne, večstrankarske, itd. volitve. Najbolj všeč mi je bilo, da je v pričakovanju rezultatov (ki jih sicer še danes ni) ljubljanska televizija po polnoči zavrtela dva dobra filma. Upam, da bo enako storila tudi po drugem krogu volitev. In če se ta praksa uveljavi, nam bog daj svobodne volitve vsak teden.

Gary Gray

WHO IS WHO IN SAN REMO ALI GLEDALIŠČE ANA MONRO

»Operni observatorij« Rdečega pilota, mariborski »Faust« Tomaža Pandurja, »Odisej in sin ali svet in dom« Vita Tauferja, »Kanon« Emila Hrvatina, »Brigade lepote« gledališča Helios in navsezadnje tudi »San Remo« Ane Monro, ki zaključujejo letošnjo podobo slovenskega teatra, so predstave, ki so odjeknile širom Jugoslavije. Še več, njihove predstave na jugoslovanskih festivalih kot zbirih vsejugoslovanske in predvsem najboljše jugo produkcije zadnjih let so pobrale največ nagrad. In še, so predstave, ki so na poseben način označile desetletje, v katerem živimo. Postmoderna in z njo povezan postmodernizem. Ta posebnost pa ni posebnost njihovega delovanja, temveč se nam kaže kot posebnost njihovega skupnega, to je občega delovanja. Drugače rečeno, gre za vprašanje afirmacije postmodernizma, čas, v katerem ne bo več vprašanje, ali modernizem ali postmodernizem, ampak bo vse skupaj nekaj že a priori »post«. V gledališču bodo simboli (puzzle tehnika, iluzija fikcije in realnosti ter alternativna tehnologija produkcije predstave) te nove postepohe že nekaj samo po sebi danega.

Informativna doba, v kateri je med drugim podlegel tudi teater, najavlja teatrsko pop dramaturgijo z elementi fabule, ki spominja na stripovske momente. Tudi montaža kot nekaj povsem novega v gledališču in prizor, kjer predstavlja ena sama scena že kar sliko, prezentirata vračanje na umetniškost gledališkega diskurza (dejstvo, da devetdeseta predpostavljajo scientizem v teatru, tu ne igra

Devetdeseta so nastopila (kot vse kaže) le v severozahodnem delu Jugoslavije, zato podatek, da je na letošnjem sarajevskem festivalu, drugače imenovanem MES, nastopilo kar šest slovenskih gledališč, niti ne preseneča. Ne le MES, tudi FJAT in EUROKAZ, sta minila v znaku slovenskega gledališkega dogajanja.

nobene vloge). Nova realnost oziroma tisto, kar prihaja v samo dramsko dejanje (pojem je že stvar preteklosti, toda kljub temu se mi na tem mestu zdi še najbolj funkcionalen) kot nekaj drugotnega, zunanjega, prihaja na sceno kot postmoderna ikonografija. Belgijska koreografija, ki retorično odgovarja na vprašanje giba kot tistega elementa, ki zamenjuje narativnost predstave, je le še stvar baleta (ples je navsezadnje že gledališče). Brano med vrsticami ugotovimo, da beseda pravzaprav teče o Šeherezadi. Tomaž Pandur je namreč konzumiral vse tisto, kar danes predstavlja ta novi post(...). Nas pa bolj kot »west side, east side« divan zanima anamonrojevski »San Remo«.

7. aprila se je v KUD France Prešeren zgodila slovenska »popevkarska« eksplozija, katere edina priča, poleg občinstva, je bila Ana Monro. Sarkastična varianta tistega -izma? vsebuje vse te elemente nove estetike, s čimer pa hkrati ruši vse tisto nekdanj konvencionalno. Prej omenjena nova realnost pa pri »Ani Monro« duši ravno tisto, kar sicer sama aplicira, namreč avtorskost predstave. Če je npr. »Kanon«-om je še najboljša in če primerjamo z njim Ano Monro, ugotovimo ne le naivnost in z njo povezan konformizem, temveč skrajno neprimeren eklekticizem. Postbank-modernizem. Sublimacije tistega preteklega Ana Monro ne vzpostavijo, zaradi česar zapadejo v posnemanje nečesa, česar sami sicer niso sposobni realizirati. To pa še zdaleč ni razlog, da si predstave ne bi ogledali.

Tadej Čater

oni o nas · oni o nas · oni o nas

▶ **O**d vsega, kar se nam lahko zgodi v življenju, je najnevarnejši uspeh. To človeku vrat lomi! (Slobo I. Milošević)

▶ **V** Srbiji rastejo nove politične stranke kot gobe po dežju. ZSM Srbije se je preoblikovala v Socialdemokratsko zvezo mladih. Eden izmed njenih reformatorjev takole vidi strankino prihodnost: »Pričakujemo, da bomo imeli najmanj 10 tisoč članov. Jasno nam je, da ne moremo več predstavljati cele mlade generacije, ker je to heterogena celota. Zato bo v bodoči stranki članstvo popolnoma individualno: samo tisti, ki podpiše pristopno izjavo, bo postal član stranke. Prepričani smo, da bo najmanj 50 tisoč mladih izrazilo zaupanje v našo stranko«. Le srbska Zveza komunistov ostaja nespremenjena. Morda pa jo bodo Liberalna stranka Valjeva, Narodno delavska stranka, Demokratska stranka, Srbsko gibanje obnove, Demokratična kmečko ekološka stranka, Jugoslovanska zveza, Srbska narodna obnova in druge politične zveze prisilile k nujnemu preoblikovanju. Dokler ne bo njena karizma ovenela, seveda.

▶ **B**ranislav Milošević, nekdanji srbski minister za kulturo, potem direktor Rada, po 8. seji pa samo novinar o t.i. **srbskih poslih**: »Iz tez o kontrarevoluciji in potrebi po stalni diferenciaciji so nastale mitomansko-nacionalistične, psevdopoetske meglice tipa *Kosovo je najdražja srbska beseda*, ki skušajo enostranski politiki dati metafizično opravičilo. Ta se v končni fazi končuje v BLUT UND BODEN ideologiji.«

▶ **H**azer Susuri, bivši podpredsenik kosovske vlade v intervjuju za zagrebški Polet: »Jovic nam je fizično grozil,

Milošević nas je karal, Šušar je ves čas počenjal nekaj za našim hrbtom, Dizdarević je vedno delal proti nam, pa tudi Kučan se je strinjal s srbsko varianto ustavnih sprememb... Enostavno žrtvovali so nas. Razglasili so izredne razmere, pripeljali 40 tisoč vojakov na Kosovo, v kosovski skupščini so glasovali udbaši in z lažnimi glasovi dosegli svoj cilj: spremembo Ustave in uničenje kosovske avtonomije. To je naredila jugoslovanska država, jugoslovanski komunisti, jugoslovanska vojska in milica, ne pa Srbija...«

▶ **K**ontroverzni srbski pisatelj, narodnjak in nesojeni četniški vojvoda **Vuk Drašković** je v Valterju predstavil svoje stališče do muslimanskega vprašanja: »Muslimanstvo kot nacija je nelogično. Nemogoče je versko obeležje enačiti z nacionalnim... Nisem niti »muslimanožder« niti »hrvatožder« in niti »albanožder«. To namreč pomeni sovraštvo, jaz pa sem daleč od tega, predvsem kot pisatelj. Vsako sovraštvo je konec koncev obrnjeno proti tistemu, ki sovraži.«

▶ **V**NON-ovi rubriki Novi prispevki za razcvet demokracije najdemo zapis o slovenski demokratični pomladi. »V Sloveniji je prišlo do zatišja, vsaj kar zadeva medijskih bombic in zažigalnih sredstev. Mnogi tako ugotavljajo, da je Sloveniji končno zmanjkalo idej za provokacije in da je zadnji adut - grožnja z odcepitvijo - že uporabljen. Tako zdaj nič več ne privlači »zunajslovenske« javnosti.«

▶ **B**ogoljub Kočović, eden najbolj znanih jugoslovanskih političnih emigrantov, je prišel do fascinantne ugotovitve, izrečene v intervjuju za sarajevski VALTER: »Ne pozabimo! Vedno govorimo, da 45 let nimamo demokracije. Ne, mi 60 let nimamo demokracije. Od kralja Aleksandra in njegovega puča

leta 1929 pa do danes lahko rečemo, da demokracije ni bilo.«

▶ **P**osvetilo prvakom novih strank: Varujte se sovraštva bivših vernikov do svoje bivše vere ali ideologije. Slepa je in pristranska! (Valter)

▶ **G**ospod Amfilohije Radović, banatski episkop v intervjuju za beograjski STU-DENT: »Moramo biti na Kosovu, ker je to naš Jeruzalem. To je naše ognjišče. Tu je srbski narod postal to, kar danes je in brez njega bi prenehal obstajati kot zgodovinski narod.«

▶ **I**zjava srbskega intelektualca dr. Slobodana Ilića o jugo perspektivi: »Vse bolj se mi zdi, da je težava predvsem v tem, da imajo prav tisti, ki trdijo, da ne gre več skupaj. Mislim pa, da imam tudi jaz prav, ko trdim, da eni brez drugih me moremo. Končno, če paradoks pripeljemo do konca, eni drugim smo potrebni tudi zato, da se pripravimo.«

▶ **V**elimir Cvetić, predsednik Demokratične kmečke ekološke stranke v intervjuju za reški VAL: »Veste, vojna inteligenca ni žalovala zaradi Titove smrti. Mi nismo bili tisti, ki smo jokali. Mi nismo mogli sprejeti, da procesija s štirimi ladjami pluje v Indijo, da se dame na ladji trikrat dnevno preoblačijo, da šef proletarske države to počne sedemkrat, da jih spremljajo letala in da se buržoazni principi postavljajo na najvišje mesto. Nismo mogli doumeti, da ima 53 vil, cele Brione. Jovanka je vplivala na to, da je imel aparat v Užički okrog 1500 ljudi...«

Branko Čakarmiš

RALLY

ŠTUDENTJE TUDI DRVIMO

Vonj po bencinu. Hitrost. Kri. Glavne značilnosti avtomobilskih dirk. Hkrati pa tudi značilnosti, ki jih 1. »tradicionalni« rally študentskega naselja na Gerbičevi in Mestnem logu ni imel. To je bila dirka, oh, dirka vseh dirk. Kljub častitljivi starosti so v sredo, 18.4.1990 spački in diane pokazali vso okretnost in sposobnost premagovanja ovir. Na startu se jih je sicer zbralo nekaj več, kot jih je potem sodelovalo na sami dirki, saj so nekateri vozniki odpovedali sodelovanje zaradi tehničnih problemov (pokvarjeni amortizerji, nekateri niso hoteli sodelovati, avtomobili namreč). Na samem startu se je končno zbralo 11 sodelujočih. Seveda je vsaka posadka štela voznika in sovoznika, kar je za avtomobile te znamke popolnoma normalno, saj so znani po zahtevnosti upravljanja z njimi. To je verjetno tudi vzrok, da so nekateri tekmovalci vozili s seboj celo tehnično ekipo. Nikoli se ne ve.

Nekaj sto krvi željnih prisotnih je verjetno presenetilo, da so vsi spačkasti brez večjih nesreč prišli na cilj. Vem, tudi vam zveni neverjetno, da so vsi prevozili več kot kilometer in se ni pokvaril niti en avto sodelujočih. Vendar poznavalce tega športa to ne čudi, saj vedo, da spaček in diana ne odpovesta nikoli. No, mogoče enkrat na teden, vendar nikoli na najpomembnejši dirki sezone.

Ponavljam: VSI sodelujoči so prevozili VSEH pet ostrih ovinkov in prišli na cilj v rekordnem času dveh minut. Čas zaradi tehničnih razlogov ni popolnoma točen, saj se je organizatorjem tik pred tekmo pokvaril lesarski merilec časa in so potem problem genialno rešili tako, da je Ludvik štel sekunde (enaindvajset, enaindvajset, enaindvajset), Nataša pa je delala črtice.

Dovoljenje sekretariata za notranje zadeve za dogajanje so organizatorji dobili med dirko samo, kar je še en dokaz za povezanost organov za notranja zadeve v plavem in študenti. V bistvu je bilo dovoljenje dano posredno. Tov. miličnik (za tega se pa že spodobi, da ga imenujemo tako, kot je njim všeč in ne »policaj«) je namreč zaradi ropota, ki ga je delal četrti tekmovalec, zaustavil le njega in blazno pogumnega voznika z rokavicami in čelado povprašal, kaj hudiča zganja tak ropot. Kot vsak resnicoljuben študent mu je voznik pogumno, brez odlašanja izjavil: »Dirkam!« Ker dirke pod 50km/h niso prepovedane, je predstavnik oblasti izdal ustno dovoljenje za nadaljevanje dirke.

Prvi trije so na priložnostni slovesnosti dobili težko zaslužene nagrade v obliki nekaj litrov bencina in seveda za vsako pravo dirko neizbežen šampanjec, ki so ga zmagovalci velikodušno delili s svojimi motornimi kljuseti. Ti so še dolgo smrdeli po cenemem vinu za 35 dinarjev.

Bilo je lepo.

Peter Žnidaršič

foto: Peter Florijančič

Š E P O M N I T E , G O S P O D J E !

JUTRO 24. 8. 1920

Razpis volitev v konstituanto

Danes dopoldan se je vršila seja min. sveta, na kateri se je razpravljalo tudi o volitvah. Demokratski ministri so zastopali stališče, da se morajo volitve še za november razpisati. Ministrski svet je končno sklenil: Volitve za konstituanto se razpišejo za 28. november, ako Narodno predstavništvo brez odlaganja odobri volilni zakon.

JUTRO 26. 8. 1920

Konstituanta se sestane 1. decembra

Razprava o volilnem zakonu v parlamentu bo trajala par dni. Vse stranke so složne, da jo čim najbolj pospešijo.

JUTRO 3. 9. 1920

V soboto se razpišejo volitve

V soboto izide ukaz o razpisu volitev za konstituanto za 28. november.

JUTRO 5. 9. 1920

Ukaz o volitvah podpisan

Ukaz, s katerim se razpišejo volitve, je regent Aleksander podpisal pred svojim odpotovanjem v Pariz.

JUTRO 23. 9. 1920

Glasilno demokratske stranke »Život« piše, da pripravlja demokratska stranka skleniti kompromis v svrhu volilne kooperacije, in sicer z onimi političnimi skupinami, ki zastopajo načelo popolnega narodnega edinstva, ter se bore za edinstveno legistativno ureditev države z administracijskimi avtonomijami, toda ne na plemenskem in zgodovinskem partikularizmu, temveč na popolnem izenačenju plemenskih nazivov, nadalje z onimi skupinami, ki so za radikalno ureditev agrarne reforme in ureditev uradniškega vprašanja.

JUTRO 3. 10. 1920

SLS na umiku

Volilni program SLS je prilezel na dan. SLS si ne upa s pravimi željami na dan, svoje republikance in federaliste mora pod pritiskom

ideje državnega jedinstva javno zatajiti. Svoje avtonomiste pa mora odpravljati s frazami. SLS je na umiku!

JUTRO 6. 10. 1920

Radikalna koncepcija

Ugotovili smo že, da je edina stranka, ki je znala postaviti resen avtonomističen program JDS. JDS je imela pri svojem delu za narod in državo že opevano to srečo, da je prišla med dva ognja. Slovenski klerikalci so nas krstili za beograjske sluge, srbski radikalci pa nas grdijo, da smo zaščitniki avstrijskega duha v našem javnem življenju. Tako se demokratska stranka bje vedno na dveh frontah. Bije se za dobro in zmagala bo tudi v bitki za dobro in pametno ustavo Jugoslavije.

JUTRO 20. 10. 1920

Ustavno vprašanje pred ministrskim svetom

V dvoru se je vršila seja ministrskega sveta pod predsedstvom regenta od pol 11 do 2. ure in se je nadaljevala zvečer. Razpravljal se je načrt ustave. Predstavniki vseh strank v vladi so se izjavili za edinstvo države, ki naj bi bila parlamentarna monarhija z dinastijo Karadjordjevičev, z eno državno oblastjo, enim parlamentom in eno ustavo.

JUTRO 2. 11. 1920

Obrtniki in volitve

Pred volitvijo obrtniki razen pri JDS nikjer niso našli razumevanja. Socialisti in komunisti se obrtnikov izogibajo. Oni so jih z 8 urnim delavnikom skoro uničili.

JUTRO 6. 11. 1920

Za svobodne volitve in proti veleizdajniški agitaciji

Svobodne volitve pa ne pomenijo, da je dopuščena tudi protidržavna agitacija. Proti kriticem je treba brez odloga nastopiti.

JUTRO 27. 11. 1920

Apel mlajšim volicem

V nedeljo stopamo mi vsi prvič na volišče v svobodni svoji državi. Vsi, ki hočemo močno Jugoslavijo, ki nam bo obenem kulturni varuh

pred klerikalno reakcijo, vsi, ki odklanjamo plemenski in verski razkol, moramo 28. novembra v boj proti SLS. Mladina zahteva obračun. Ta obračun pa bo mogoč samo, če 28. november ne prinese zmage reakciji. Torej vsem, vsi v boj proti klerikalcem!

Osebni napadi

Osebni napadi so nastopili v zadnjih dneh. Zasluga, da so jih izkopali iz predvojnega arzenala, gre NSS. SLS jih ponavlja in pomnožuje. Vendar vse to ne izda nič. Plitvi sunki proti dr. Tavčarju odpadajo, kakor če bi s papirjem streljal na železne oklope. Tudi kača, predno pogine, sika strup, pa nič ne izda. Zaupanje v naše voditelje je neomajno in čim bolj SLS vpije bolj uvidevamo, da - jašemo!

JUTRO 28. 11. 1920

Kaj mora danes vedeti vsak volilec?

Volitev se vrši od 7. ure zjutraj do 6. zvečer, volitev pa se ne vrši po kakšnem abecednem redu volilcev, ampak kdor prej pride, je preje gotov.

Bodi v stalnem stiku s strankinim agitacijskim odborom in ravnaj se po njegovih navodilih. Sodeluj krepko in neustrašeno, bodi odbornikom naših društev na razpolago.

Najbolj važno pa je, da spustiš volilno kroglico v prvo, t.j. demokratsko skrinjico na Kranjskem, na Štajerskem pa v tretjo.

I N T O V A R I Š I

SLOVENSKI POROČEVALEC
16. 10. 1945

V Jugoslaviji ima volilno pravico nad 8 milijonov ljudi

Demokracičen značaj naše oblasti se kaže tudi v vprašanju volilne pravice državljanov, pa tudi pri samem sestavljanju volilnih seznamov.

Volilno pravico so odvzeli različnim izdajalcem in zločincem, ker so se ti v času stare Jugoslavije, pa tudi med fašistično okupacijo, z vsimi sredstvi borili proti interesom ljudskih množic.

Zato bodo milijoni naših državljanov glasovali za ljudsko fronto, za Tita!

SLOVENSKI POROČEVALEC
19. 10. 1945

Notranji minister Vlado Zečevič o volitvah v ustavodajno skupščino

Dan volitev je blizu in ta dan bo v največje veselje vsem jugoslovanskim domoljubom, vzdržneži in oni, ki niso vključeni v Fronto, pa si bodo zapomnili 11. november kot dan izgubljene politične bitke zaradi popolnoma napačne in zgrešene taktike.

SLOVENSKI POROČEVALEC
21. 10. 1945

Pomen volitev v ustavodajno skupščino

Zato bodo pa tudi volitve v ustavodajno skupščino najbolj demokratične volitve, kar jih pozna naša politična zgodovina. Takih svobodnih in ljudskih volitev v Jugoslaviji nismo imeli nikoli.

SLOVENSKI POROČEVALEC
23. 10. 1945

Volilna delavnost v ljubljanskem okrožju

Kandidati narodni heroj Tone Vidmar, podpolkovnik Bojan Polak-Stenka in podpolkovnik Matevž Hace na volilnih zborovanjih na Notranjskem.

Po govorih se je razvila živahna razprava. Vsi, ki so se oglašali, so ponovno pritrjevali besedam govornikov. Ljudstvo se je enodušno

izreklo za polno volilno udeležbo.

SLOVENSKI POROČEVALEC
25. 11. 1945

Vsi na volitve

Nekateri ljudje ne kažejo danes zanimanja za volitve zato, ker imajo slabe spomine na volitve v bivši Jugoslaviji, ki so bile vsake volitve samo pesek v oči ljudstvu.

SLOVENSKI POROČEVALEC
1. 11. 1945

Kako bomo volili

Kljub temu, da opozicija pri volitvah ne nastopa s posebnimi listinami, se bo vendar ohranila tajnost glasovanja in popolna svoboda odločanja. Kajti vsak, ki ne namerava voliti liste ljudske fronte, pa bi se volitev kljub temu udeležil iz napačnega strahu, da bi se zaradi tega nanj izvajal kakršenkoli pritisk, bo lahko šel na volišče ne da bi oddal svoj glas, ker bo kroglico lahko spustil v skrinjico brez liste.

SLOVENSKI POROČEVALEC
6. 11. 1945

Tudi pri volitvah bomo tekmovali

Bela Krajina napoveduje volilno tekmo vsem okrajem v Sloveniji. V Beli Krajini smo si tudi najprej zgradili ljudsko oblast in smo že zgodaj okusili dobrine te oblasti. Zaradi tega se še prav posebno zavedamo pomembnosti volitev 11.11. in zmagamo liste ljudske Fronte z maršalom Titom na čelu. Zato napovedujemo volilno tekmo vsem okrajem in pokrajinam v Sloveniji in sicer

- 1) V volilni udeležbi in
- 2) V času volitev

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

SLOVENSKI POROČEVALEC
11. 11. 1945

Podpisujemo našo listino

Velik praznik je danes na naših ulicah in naših cestah. Na teh cestah so naše ljudske

množice, ki so enoglasno podpisale našo veliko listino in zdaj gredo strjeno in zdravim korakom v življenje naše svobodne domovine - Ljudska republika Slovenije v Zvezi Ljudskih Republik Jugoslavije.

SLOVENSKI POROČEVALEC
14. 11. 1945

Osvobodilna fronta Slovenije - Trden steber ljudske fronte Jugoslavije

V Sloveniji se je udeležilo volitev 92 % vseh volilnih upravičencev, za Osvobodilno Fronto je glasovalo 85 % vseh volilcev.

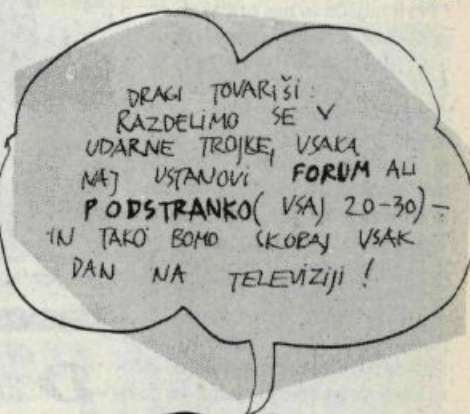
SLOVENSKI POROČEVALEC
13. 11. 1945

Svobodno ljudstvo je svobodno izrazilo svojo voljo:

Prepričljivo in slovesno je izpovedala: S Titom!

Ljubljana je oddala 93 % glasov za Ljudsko Fronto.

D.H.

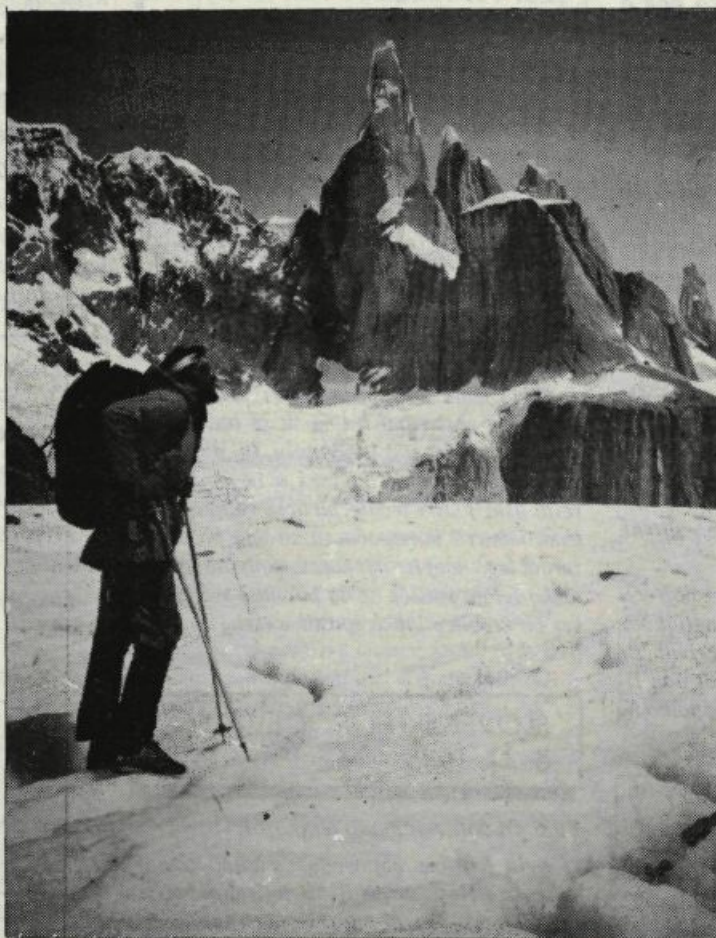

Dežela je večinoma ravninska in prostrane pampe se širijo v nedogled, le na zahodu, slabih 50 km od Pacifika, se dolga, od severa proti jugu razpotegnjena veriga Andov še zadnjič dvigne v skupino zašiljenih vrhov. Vlažne zračne mase s Pacifika se neprestano zaletavajo v izpostavljene vrhove, katerih nadmorska višina komaj presega 3000 metrov, toda zaradi svoje geografske lege in nenavadnih oblik so te gore med najtežjimi in tudi najbolj zaželenimi cilji alpinistov z vsega sveta.

V Buenos Airesu smo prvič stopili na tla Južne Amerike. Tri močne naveze: Karo - Knez, Jeglič - Svetičič in midva s Petrom Podgornikom naj bi predstavljale naš kvalitetni vrh v plezanju velikih sten, kljub takšni ekipi na nismo imeli nobene garancije za uspeh: v Patagoniji nima tega nihče, snegu in viharjem se morajo pogosto ukloniti tudi najmočnejši. Naš načrt je bil splezati vzhodno steno najtežjega vrha - Cerro Torreja, kar so imeli nekateri za čisto utopijo ali pa vsaj za problem leta 2000. Vrh je dolga leta veljal za nepremagljivega, prvi vzpon nanj pa velja za enega najbolj spornih dosežkov alpinizma: opravljen je bil z izdatno pomočjo kompresorja...

Na letališču so nas pričakali argentinski Slovenci in naslednjih nekaj dni smo bili njihovi gostje. Buenos Aires daje vtis evropskega vlemesta, zato se mu nismo preveč posvečali in smo proste ure preživeli v družbi naših novih znancev, ki so kar tekmovali v gostoljubnosti. Takoj pa je bilo opaziti nasprotja med jugoslovansko usmerjenimi Slovenci v klubu Triglav in drugo skupino, ki je nastopala pod geslom Zedinjena Slovenija. Čas nas je priganjal in morali smo naprej, z nami pa je šlo nekaj knjig, ki so nam jih prijatelji dali za na pot. Naš nočni polet se je končal na atlantski obali Patagonije. Rio Gallegos je precej dolgočasno naselje s par deset tisoč prebivalci in suhim vetrom, ki noč in dan brez prestanka vleče s kopnega na morje. Mesto je bilo operativni center argentinske armade v vojni za Falklandsko otočje. Na spomeniku padlim pilotom je zapisanih 55 imen in nekatera med njimi zvenijo zelo domače. Piloti so po povratku s poletov

PATAGONSKI DNEVI

Pot čez ledenik pod Cerro Torrejem

Patagonija je dežela na skrajnem jugu Južne Amerike, kjer se Pacifik in Atlantik vedno bolj zbližujeta in v Magellanovem prelivu končno zmešata svoje vode. Ime je nastalo koncem 16. stoletja ob prihodu Špancev. Le-ti so v snegu opazili ogromne stopinje domačinov, Indijancev iz plemena Tehuelche, ki so imeli noge ovite v živalske kože. Imenovali so jih Patagonci, ljudje z velikimi nogami, in jih v neprestanih spopadih skoraj povsem iztrebili, tako da jih danes srečaš le še v rezervatih.

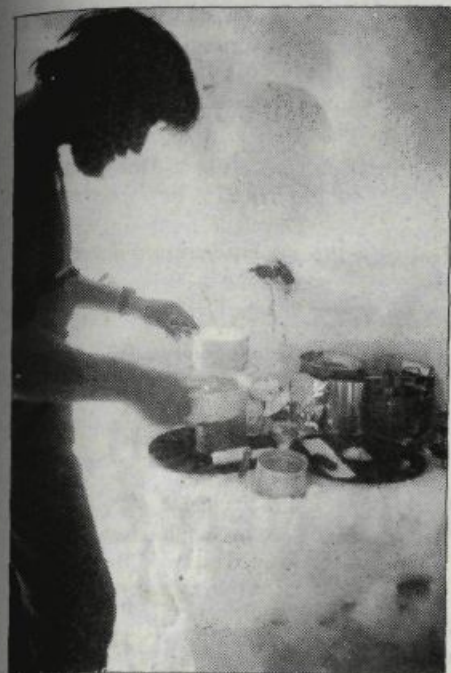
prali avione s sladko vodo: zaradi britanskih radarjev so namreč pogosto leteli tako nizko, da so jih škropili morski valovi in mnogi so v njih našli grob. Spomin na to nesmiselno vojno tukaj še zlepa ne bo pozabljen.

V dveh dneh smo nakupili vso hrano in se pripravili za odhod. Naš gostitelj, gospod Bronzovič, nam je priredil poslovilno večerjo in nam za slovo med prtljago porinil še dva ogromna kosa pršuta. Bilo mu je žal, da tako hitro odhajamo, saj je v nas našel košček domovine. »Pozdravite mi otok Brač«, je rekel ob slovesu, »verjetno ga ne bom več videl.«

Še štiristo kilometrov poti je bilo pred nami. Avtobus se je kdaj pa kdaj ustavil ob osamljeni estanciji, veliki kmetiji, in občudovali smo nepregledne črede ovac. Ljudje v teh krajih so bogati, čeprav od vetra izsušena zemlja ni primerna za poljedelstvo. Ovčereja je glavna in najbolj donosna gospodarska panoga, vendar prebivalstvo kljub vladni podpori odhaja v mesta, posebej v Buenos Aires, kjer živi skoraj tretjina Argentinec.

Calafate je zadnji kraj ob naši poti. Beseda calafate sicer označuje borovnicam podobne sadeže, ki jih najdeš povsod v Patagoniji. Do nedavnega je bila to majhna vas, skupina kmetij, danes pa postaja pravo turistično naselje. Vožnjo smo nadaljevali ponoči, tako da smo lahko le ugibali, kakšna je pokrajina okrog nas. Zato pa smo zjutraj imeli kaj videti: takoj za bližnjimi griči so štrlele v nebo drzne granitne igle. Na desni najvišji Fitz Roy, ki nosi ime po angleškem kapitanu, prvem raziskovalcu patagonske obale, potem nekaj manjših vrhov, na levi pa najlepši in najtežji Cerro Torre. Kar malo smo bili potlačeni, tako brezupno gladka je izgledala njegova stena. Proti poldnevu smo dobili obisk: gaucho Guerra nam je bil pripravljen s konji znositi opremo v blazni tabor. Seveda za dober denar; Guerra je tukaj edini, ki se ukvarja s tem poslom in zna to izkoristiti. Pištola in nož za pasom kažeta, da se z njim ne gre šaliti in slišali smo, da ima na vesti prejšnjega lastnika kolibe, v kateri živi zdaj sam.

Bazni tabor smo postavili med zadnja drevesa nad jezerom

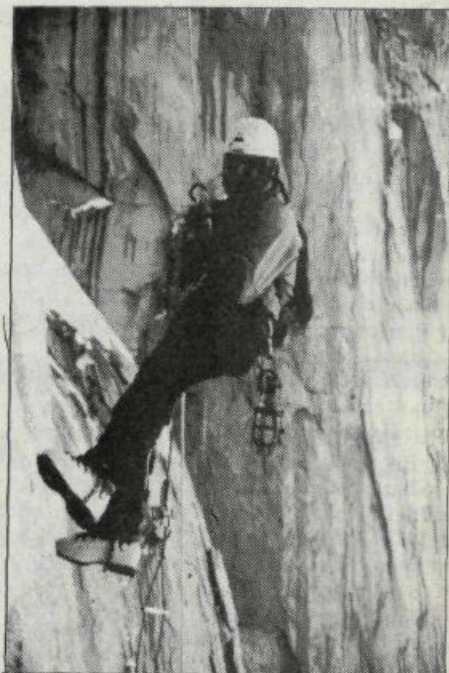
Kuhinja v ledu

Laguna Torre. Prve noči smo slabo spali: môtilo nas je grmenje ledeniških skladov, ki so se podirali v jezero. Ledeniki zaradi močnih padavin in temperaturnih razlik tukaj potujejo nekajkrat hitreje kot drugod. Hitro smo našli najboljši prehod do stene in v njenem vzhodju izkopali v led prostorno luknjo; s šotori namreč patagonski viharji hitro opravijo. Potem pa smo šli v akcijo. Presenetljivo lepo vreme nam ni dalo počivati in po treh tednih plezanja smo bili že 800 metrov visoko v naši novi smeri. Izkoristili smo vsak dan, vsako uro, le za novo leto je

stena samevala. Takrat smo se vsi zbrali v baznem taboru, spekli ovco in odprli šampanjec; slednje smo storili dvakrat, prvič za naše Novo leto 86 in drugič tri ure kasneje, za argentinsko.

Naslednje jutro sva bila s Petrom spet na poti pod steno in sprva je vse izgledalo kot običajno. Potem pa se je nad vrhom pojavil oblček in čez pol ure je izbruhnil pekel. Bila sva na varnem v ledeni luknji pod steno, toda odrezana od sveta in neprestano sva morala čistiti vhod, ki so ga zasipali plazovi. Tretji dan se je orkan nekoliko unesel, nato pa pritisnil še huje. Patagonija je končno pokazala svoj pravi obraz in upravičila svoj sloves dežele viharjev. Trinajst dni sva bila ujeta v ledeni votlini in vsako jutro sva se zbudila v temi; ko sva se skozi zasuti vhod prebila do svetlobe in zraka, naju je čakal vedno isti prizor: snežni metež in zavijanje vetra. Zavita v vlažne spalne vreče sva čakala na izboljšanje. 14. januar je končno prinesel lepo vreme in cela ekipa se nama je pridružila pod steno. Prišel je čas za odločilni naskok na vrh in naslednji dan se kot pajki pomikamo po pritrjenih vrveh navzgor čez previse. Na zaledeneli polici preživimo mrzlo noč, ki pa je na srečo kratka - zemljepisna širina je tu blizu štirideset stopinj. Bližina vrha nam daje novih moči, svoje doda tudi strah pred novim viharjem in nekaj po dvanajsti je premagan še zadnji previs. Na vrhu smo, plešemo indijanski ples visoko nad patagonsko pampo in zdi se nam, da smo bliže nebu kot pa majhnim zelenim gričem nekje spodaj. Slovenska smer v vzhodni steni Cerro Torreja je najtežja v Patagoniji.

Dva dni kasneje v taboru ob jezercu Laguna Torre spet poslušamo pesem viharjev. Žilava drevesa se upogibajo pod udarci vetra, mi pa v šotorih vsak po svoje ubijamo čas, ki nam je nazadnje še ostal in že sanjarimo o vrnitvi

V steni Cerro Torreja

domov. Ob prebiranju črnih bukev se sprašujemo, zakaj je treba iti prav do Argentine, da zveš resnico tudi druge strani. Še več podobnih vprašanj pa se nam postavlja ob ponovnem srečanju s Slovenci v Buenos Airesu in na koncu se poslovimo z željo, da se kdaj srečamo tudi v Sloveniji.

Mi pa na tihem že razmišljamo o novih podvigih v Patagoniji. Star argentinski pregovor pravi: »Kdor pije čaj mate in je calafate, ta se bo vrnil.«

Pavle Kozjek

Na poti čez patagonsko pampo

O mrtvih vse dobro ali

TITO,

simbol naše zaplankanosti

O mrtvih vse dobro, in vendar: Josipu Brozu, nekdanjemu ljubljenu vodji, Tito imenovanemu, se danes podtika vse mogoče. Srbi mu kanijo celo soditi. V odsotnosti, seveda. Stranka Vuka Draškovića je pripravila obtožnico, ki Vam jo TRIBUNA prva posreduje v celoti.

V naslednjih številkah pa bo sledilo nekaj nadaljevanj o najhujših podtikanjih, ki so jih pripisovali našemu dragemu maršalu. Iz doslej v Jugoslaviji še neobjavljenih virov smo poiskali tisto naj... O mrtvih vse dobro, torej!

Vaša TRIBUNA

ZAKAJ IN KAKO SODITI JOSIPU BROZU, DRAŽI MIHAJLOVIĆU IN MILANU NEDIĆU

(sporočilo javnosti)

Osrednja domovinska uprava stranke Srbski pokret obnove (SPO) podpira iniciativo svojega koalicijskega partnerja, Liberalne stranke iz Valjeva, da se izvede javno sojenje Josipu Brozu Titu, kakor tudi predlog, da se obnovi proces proti generalu Dragoljubu - Draži Mihajloviću.

Zakaj soditi Josipu Brozu? Ta človek, ki je samovoljno in nedotakljivo vladal komunistični Jugoslaviji vse do svoje smrti, je kriv predvsem za demokratični, ekonomski, moralni in splošni propad celotne države. Pokopal je vse demokratične ustanove; voljo svoje partije je vsilil vsem kot obvezo; skrajno nasilno je obračunaval s svojimi političnimi nasprotniki; vojsko, policijo, sodstvo in vse organe oblasti naredil partijske; za osebno zabavo in megalomanske apetite svetovnega državnika je napravil ogromno in neizmerno bogastvo države. Poleg tega je Josip Broz vodil dodatno antisrbsko strategijo: razbil je srbske dežele, cerkve, gospodarstvo, vas, inteligenco, iz Kosova in Metohije pa naredil albansko državo. Josipa Broza imamo krivega tudi za to, ker je za časa II. svetovne vojne, izkoristil prisotnost okupatorja in ustaški genocid nad srbskim narodom v tim. NDH kot ugod-

no priliko, da si s svojo partijo pribori oblast, s čimer je sprožil fatalno državljansko vojno v srbskem narodu, na njegovem vratu odprl še eno rano in razbil enotnost sil odpora proti hrvaškim ustašem in fašističnemu okupatorju. Odgovoren je tudi za vojne zločine nad nedolžnim prebivalstvom, v glavnem srbskim, ko so pod šifro "izvajanja druge etape revolucije" posebno škodo utrpele Vzhodna Hercegovina, Črna Gora, Vzhodna Bosna in Bosanska Krajina, zaradi česar je bilo ljudstvo prisiljeno iskati pomoč celo od okupatorja. Brozov zločin je tudi ta, da po oktobru 1944, ko je Rdeča Armada osvobodila Beograd in se je partizanska vojska dokopala letalstva in tankov, ni sledil napad na ustaško taborišče Jasenovac, največjo klavnico srbskega naroda, ampak je ta tovarna smrti nemoteno delovala vse do konca aprila 1945. leta...

To je samo nekaj krivd Josipa Broza, našete tudi v programskih dokumentih SPO. Seznam njegovih

grehov seveda s tem ni končan, kar samo potrjuje potrebo, da se Brozu javno sodi.

Predlagamo, naj bo to najmasovnejši in najdemokratičnejši proces v zgodovini pravosodja. Njegov začetek bi označil dr. Vojislav Šešelj z razlago Inicialne obtožnice.

Po tem bi bilo potrebno dati čas in možnost, da vsi v Jugoslaviji in po svetu, ki imajo kaj za povedati, to storijo, tako v korist tožbe kot v korist obrambe. Naša želja je, da bi imeli enake možnosti tisti, ki Broza preklinjajo in tisti, ki ga obožujejo in slavijo.

S svojega stališča SPO predlaga, da se kot Brozove branilce posebej pokliče pisatelje, pesnike, publiciste, pisce memoarjev, skladatelje, kiparje, slikarje, filmske umetnike in novinarje, ki so za časa življenja ali po smrti delali iz njega Nadčloveka in Boga. Če zavrnejo pričanje ali so umrli, bodo pričala njihova dela.

Ko bi bili zbrani vsi dokazi "za" in "proti", bi dr. Vojislav Šešelj povedal zaključne besede tožilca, Brozovi branilci pa zaključno besedo obrambe. Šeše takrat naj sodniki izrečejo rozsodbo.

II

Zakaj zahtevamo obnovo procesa proti generalu Draži Mihajloviću? Zato, ker menimo, da je bil proces I. 1946 režiran, da je bil prvi gverilec v zaslužni Evropi izredno čaščen in pošten človek in velik srbski in jugoslovanski patriot brez dokazov proglašen za fašističnega kvislinga, zločinca in izdajalca.

L. 1947, ko je general Mihajlović že bil ubit, so v Beogradu sodili nemškimi vojnimi zločincem. Enemu od njih, zloglasnemu dr. Fuksu, ki je bil med vojno šef srbskega Gestapa, je komunistični tožilec postavil

foto: Fotodokumentacija Dela

vprašanje: "Povejte, kdaj in kako ste sodelovali z izdajalskim gibanjem generala Mihailovića?"

"Gestapo, čigar šef sem bil, ni imel nobene zveze z generalom Mihailovićem!" je odločno odgovoril dr. Fuks, odkrito začuden nad vprašanjem, "Mihailović je bil za nas vedno sovražnik nemške vojske številka ena, zato smo pripadnike njegovega gibanja preganjali brez milosti. Vsi Nemci so bili vsi brez izjeme prepričani, da je nacionalno gibanje v Srbiji pod Mihailovićevim vodstvom največja nevarnost za nemške enote na Balkanu. Nenazadnje, to je gibanje, ki je Nemcem prineslo največ zla in katero..."

Šef Gestapa ni mogel končati začeto misel. Predsednik titoističnega sodišča mu je vzel besedo, preložil zaslisanje in ga proglasil za tajnega, da bi javnosti prikrižal resnico.

Mihailovićev tožilec, Miloš Minić, je bil tožilec tudi inženirju Franzu Neuhausenu, šefu nemškega vojnega gospodarstva v okupirani Jugoslaviji. Minić je ob neki priložnosti rekel: "Nemški Reich ni mogel iz Srbije izvažati hrano, ker so vas ovirale partizanske enote!"

"Neumnosti, to so neumnosti!" je odmahnil z roko Neuhausen, "Mi pratizanov ali komunistov v Srbiji nismo niti občutili. Če so bila naša skladišča napadena, ropana in uničevana, so bili za to krivi Mihailovićevi ljudje, ne pa partizani. Oni so pred nami zapirali vse poti do vasi in njihovih skladišč in tako onemogočali vsak nemški izvoz iz Srbije. Mihailovićevi gverilci so..." - tudi njega so prekinili.

Študent prava, poročnik William Roger, eden od 500 ameriških padalcev, ki so jih rešili Mihailovićevi gverilci, je dal 1946. leta naslednjo izjavo: "Če so ti junaki nemški kolaboratorji, potem smo to bili vsi Američani v njihovih odredih, ker smo se skupaj premikali in skozi iste gozdove smrti skupaj prebijali v svobodne gore. Njegov proces je sodna sramota. Obsodba je že vnaprej izrečena."

Advokat iz New Yorka, kapetan Mansfield, prvi ameriški obveščevalec v Mihailovićevem štabu in

njegov soborec v mnogih bitkah z Nemci, Arnavti, ustaši in Bolgari, je povedal tole: "General Mihailović, veliki srbski Čiča, je imel viteško srce in vse največje vrline, posebno vojno častoljubje in redko krščansko usmiljenost. Čiča ni nikoli metal svojih lastnih otrok pred čeljusti strašnega nacističnega Krona zaradi svoje slave, kadar je sam lahko šel namesto njih. Ni prelivat krvi nedolžnih in se za vsako ceno izogibal nepotrebnih žrtev, čeprav je vedno lažje druge žrtvovati za svojo slavo ali jo večati na tisočih nedolžnih in nepotrebnih grobovih... Zgodovina bo vse popravila in mrtve pravičnike dvignila iz njihovih grobov. To tako zgodovina kot vsi padli in preostali dolgujemo generalu Mihailoviću, velikemu zavezniku, redkemu pravičniku in velikemu mučeniku!"

Na beograjskem sodišču, ob svoji zaključni besedi, je general Mihailović rekel: "Nekega dne so mi rekli, da je škoda, da nisem postal duhovnik, naš duhovnik Gavrilo pa vodja narodne gverile. Zaledje te kritike je v tem, da sem v svoji spravljivosti in odpuščanju šel dlje od največjih kristjanov, kakršni so prav gotovo naši duhovniki. Če bi bili vsi taki, bi nas Nemci bolj trdo občutili in desetisoči naših vrljih ljudi bi bili danes z nami in ne bi bilo nikakršne potrebe po tem, da naš čudoviti Beograd namesto nas osvaja sovjetski general Tobluhin... Vem, da zmagovalci v vojni, kakršnikoli vojni, niso nič kaj milostni s poraženci. Vem tudi, da je moja vest mirna, ker ni ljudskega bitja, kaj šele šefa kakšne gverile, ki bi na mojem mestu bolje čuval in očuval svojo vest, svojo dolžnost in svojo dušo..."

Pisatelj John Altmeier je videl in vedel že 1946. leta, kar mi uvidevamo šele danes. Ta modri človek je takrat napisal: "Vzhod in Zahod, azijsko-boljševiško in evropsko pojmovanje pravice in demokracije sta se na beograjskem sodišču postavila eden proti drugemu. Nič drugega ni bilo pomembno. Zato je Mihailović moral umreti. Z njim so bile obtožene, četudi ne formalno, tudi svoboda, pravica

in demokracija v Srbiji in Jugoslaviji. Če bi svobodno ljudstvo sodilo generalu Mihailoviću, bi bila obsodba prav gotovo drugačna!"

V želji, da postanemo svobodni narod, zahteva Srpski pokret obnove, da se proces obnovi. Gospodu Milošu Miniću ponujam nekaj sto Američanov, ki so se bojevali z Mihailovićem, ni bilo objavljenih na sodišču, Brozov režim pa ni dovolil tem ljudem priti v Beograd in javno in osebno povedati, kako je bilo. Vsem danes omogočamo, da danes spregovorijo. Prosimo jih, naj svoja pisna pričevanja pošiljajo branilcu generala Mihailovića, pisatelju Vuku Draškoviću. Prav tako prosimo takratne priče, da potrdijo svoja nekdanja pričevanja, ali da se jih odrečejo, če so bila iz njih izsiljena.

Temu bo sledilo zbiranje dokazov. Opozarjamo, da na režiranem procesu l. 1946 ni bila zaslšana niti ena priča obrambe, čeprav se jih je prijavilo na tisoče. Tudi pisanih pričevanj nekaj sto Američanov, ki so se bojevali z Mihailovićem, ni bilo objavljenih na sodišču, Brozov režim pa ni dovolil tem ljudem priti v Beograd in javno in osebno povedati, kako je bilo. Vsem danes omogočamo, da danes spregovorijo. Prosimo jih, naj svoja pisna pričevanja pošiljajo branilcu generala Mihailovića, pisatelju Vuku Draškoviću. Prav tako prosimo takratne priče, da potrdijo svoja nekdanja pričevanja, ali da se jih odrečejo, če so bila iz njih izsiljena.

Mihailovićevi sodniki bodo naši znani zgodovinarji, književniki in pravniki. Po zaključku tega demokratičnega procesa, bodo sporočili Razsodbo. Seveda ne v imenu Zakona, ampak v imenu Resnice.

III

Osrednja domovinska uprava SPO se je prav tako odločila, da na podoben način izvede proces proti "srbskemu Petainu", generalu Milanu Nediću, predsedniku vlade v okupirani Srbiji. Zakaj? Na to vprašanje je, še za časa vojne, odgovoril sam Nedić. Njegove besede so ostale zapisane in ohranjene: "Jaz jasno vidim svojo pot in svojo usodo. Ko Nemci odidejo, me bodo ustrelili ali obesili. Preden pa svojo dušo predam Bogu, viseč ob kaki banderi na Terazijah, bom tam daleč pred nebeškim prestolom videl vsaj milijon Srbov, kako mi vsi v en glas pravijo: 'Preživeli smo, zahvaljujoč tebi, tvoji kolaboraciji in izdaji!' Zmagovalci, komunisti ali Mihailovićevi ljudje, me bodo ubili in vendar me bodo mrtvega branili pred Bogom in Srbi in pred sodbo zgodovine. General Mihailović je pripravljen žrtvovati življenje za Srbijo, jaz pa, zaradi tega milijona in celega svojega naroda žrtvujem nekaj več od vseh človeških življenj: žrtvujem svojo čast in svoje čisto ime. Umreti za Domovino je lahko, ker smrt boli samo trenutek, dva. Dati čast za Domovino pa je mnogo težje, ker bo sramota bolega še v grobu!"

Spomnite se, da je general Nedić l. 1945 " naredil samomor" v prisotnosti pripadnikov OZN-e, kakor je uradno objavljeno, in da mu nikdar ni bilo sojeno. Razlog več, da to storimo danes.

Te procese organiziramo zaradi globokega prepričanja da moramo iz naše zgodovine odstraniti vse slepomišenje, laži, podtikanja in nasilne simetrije, da bomo lahko svojo prihodnost temeljili na Resnici. Brez tega ni demokratične obnove Srbije in Jugoslavije.

V Beogradu, 22. marca, 1990

CENTRALNI ODBOR SRPSKOG
POKRETA OBNOVE
Aleksandar Čortić,
ataše za tisk

LJUBE BRALKE, RADE BERETE TRIBUNO?

- Vendar nimate vedno časa, da bi jo kupile in zaradi tega ne spite dobro?
- Včasih pozabite kupiti **TRIBUNO** in vam je kasneje zaradi tega žal?
- Slutite, da pomlad brez **TRIBUNE** ne bo prava pomlad?

Preženite moreče sanje! NAROČITE TRIBUNO na dom.

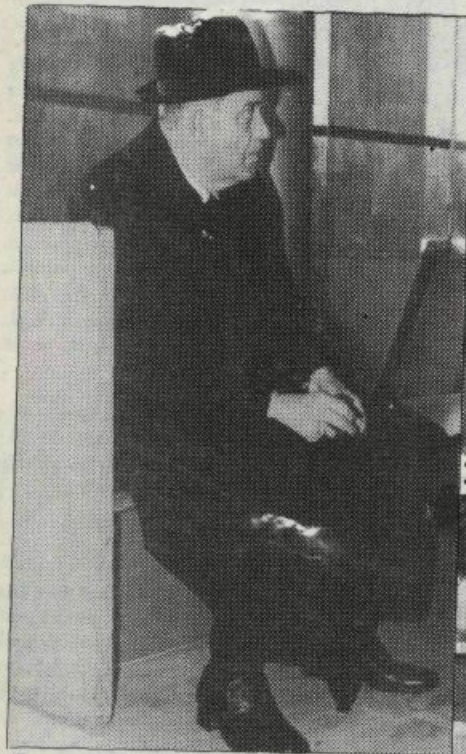
Sonja Lokar-Solza

Pepca Kardelj

Hafner, Dolanc

Ivan Matija Maček

**Potrč, Ribičič jr.,
Stanovnik, Šinigoj**

Smole, Vipotnik

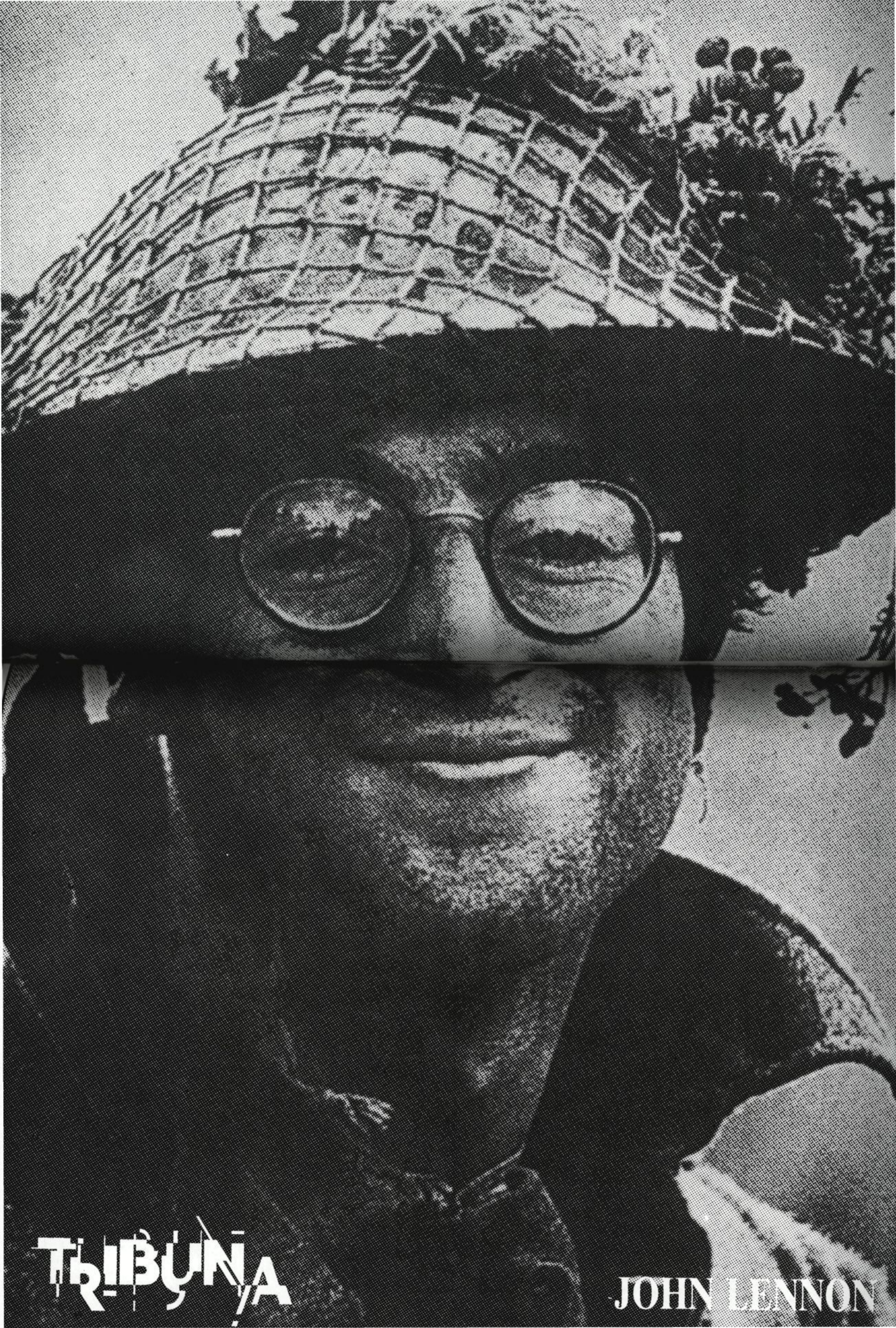

Jokl. Šentjurc. Kraigher

Андреа Делла Рокка

TRIBUNA

JOHN LENNON